

આપણાં ભક્તગીતો

[ગુર્જર સાહિત્ય ભંડાર : લાઠી]

[કિં. રૂપિયા મળે]

અમારા પ્રકાશનો

સૌભાગ્ય

રાસમાલિકા

જીવનરસ

યુગચિત્ર

ભિમિ

પદવીધર

અપ્સરા અને બીજાં નાટકો

બાળકોની માવજત

સુવર્ણમોહિની

રાસબોધોત્તિ

શસબોધોત્તિ

મેવાડની મહત્તા

શરદ્વૃષ્ટિમા

મુરંગા

ગુન્જન

ખડેરનો અરખો

સીતાયન

આપણાં લગ્નગીતો

ગૃહલક્ષ્મીનાં ગરબા

દીપમાલિકા

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઇટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૨૪૩૩૫ કિંમત ૩-૦-૦

ગ્રંથનામ અમલો લગભગ ૦૧૨૦

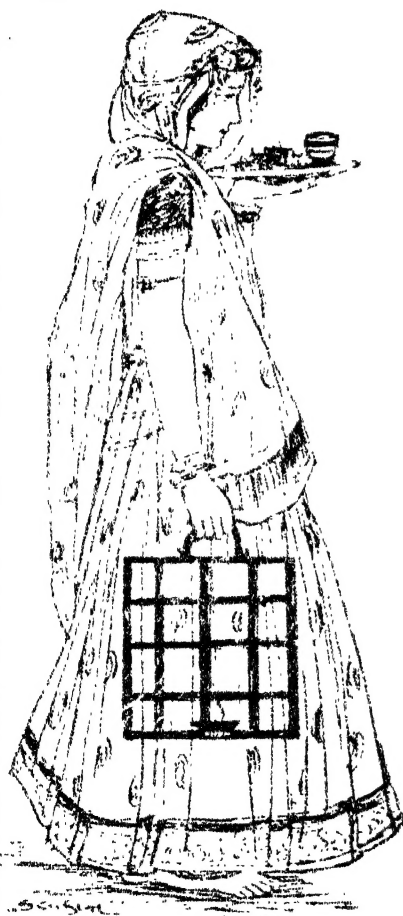
વર્ગીક ૨૪:૩૫૬:૨૩૯ નં-

આપણાં લગ્ન ગીતો

સંનં ૧૯૪૩

: અ.વૃત્તિ પહેલી :

સંવત : ૧૯૬૬

સંપાદિકાઓ :

અ. સૌ. ધનિષ્ઠામિત મગ્નસુદાર

અ. સૌ. નિર્મળામહેન ભટ્ટ

અ. સૌ. શ્રીદેવી ખુદ

卐

કવચિત

અ. સૌ. પ્રવીણકુન્દરખા, જાડી

卐

પ્રસ્તાવના :

શ્રીમતી હીવાળીમિત ભટ્ટ

કિંમત : ત્રણ રૂપીયા

પ્રકાશક :

ગુર્જર સાહિત્ય ભંડાર, જાડી [કાઠિયાવાડ]

સં. પ્ર. અ. સૌ. શ્રીદેવી ખુદ, અનિભાવ જ. સા. જ. જાડી

મુદ્રક : નાથલાલ મ. શાહ, સ્વ.ધીન મુદ્રણાલય : રાણપુર, કાઠિયાવાડ.

સાગની મંજલ ભૂખેના

અમદાવાદ

ગ્રંથાલય

માણેક રથના : લગ્ન સમારક રથ

દીવડો : વર કન્યાનો પ્રેમદીપક ગુજરાતી કોપીરાઈટ-મંત્રક

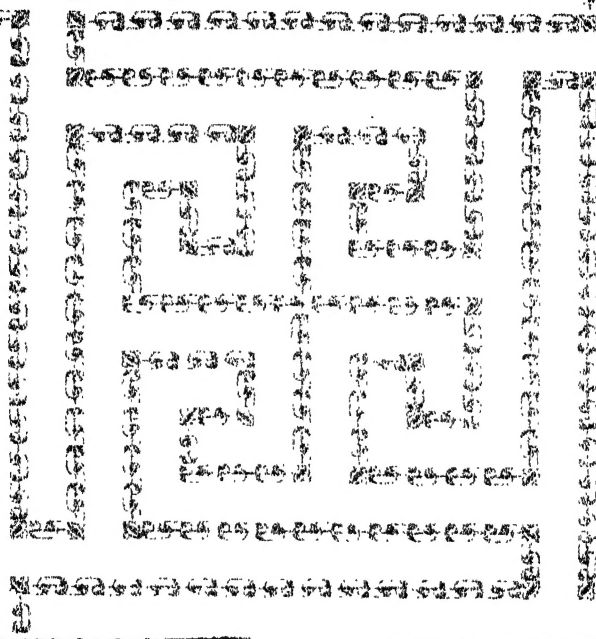
મોઢી : મોઢીયો તે ગૃહિણી પદ સુચક પવિત્ર મુગર

પાઠી : સાન્દર્ય વધક દિવ્ય ભાષધી

માયર : વર કન્યાનું પ્રેમનિહિત વરમાળ : વર કન્યાનો પ્રેમ રંગભૂ

છાંછી : વર કન્યાનો પ્રેમ પાલક પંચાલ : વ્રાત્તીસાવનું સાલુ

મંજલસુત્ર : પ્રણયતાર

અખંડ સૌભાગ્ય

શ્રી કૃષ્ણ રક્ષમણીજીની સૌભાગ્ય
શ્રી હંશર પારવતીની સૌભાગ્ય
શ્રી બ્રહ્મા સાવિત્રીજીની સૌભાગ્ય
શ્રી સૂર્ય રાનાદેની સૌભાગ્ય

નવદંપતિને સુભાગ્ય

સતોષ સેવા સુખ સંપત્તિમાં આરોગ્યમાં હો બળ ઉન્નતિનાં
અખંડ સૌભાગ્ય સુસંતતિમાં દીર્ઘાયુષી હો સુખ દંપતિનાં

અ. સૌ. અદંતશ્રી

૨

શુભ લગ્ન પ્રસંગે
ભેટ

અ. સૌ. સદ્ગત ગુણીયલબહેન

શ્રીજીવનને ઉત્તમ કરવાની અપ્રતિમ લાવના, નિરાધારો
પ્રત્યેની અમાપ ઉદારતા અને સેવાની ઝંખનાયે જેમનું
જીવન ઉજ્જવળ હતું એવા સદ્ગત અ. સૌ. ગુણીયલ
બહેનનું યશસ્વી જીવનચરિત્ર આ ગ્રંથમાં રજુ થયેલ છે.

અર્પણ

સદગત અ. શ્રી. ગુણીયલખહેનના
પૂનિત આત્માને

કુમારી કુસુમબહેન પ્રાચીન મહાન મહાન

સહગત ગુણીય અહેનના એકના એક સુપુત્રી કુ. કુસુમબહેન
 નિમનું લાલન પાલન માતામહ શ્રી ચંદુભાઈને ત્યાં થઈ
 રહ્યું છે અને પિતામહ શ્રી મહાનલાલભાઈના વાતસલ્યે
 જીવન પ્રજ્ઞા અતી રહ્યું છે.

સહગત અ. સૌ.
ગુણીયલખડેને

ગુજરાતના જાણીતા સુપ્રતિષ્ઠિત સાહસિક વેપારી અને ઉદ્યોગપતિ શ્રીમાન ચંદુલાલભાઈ શીવલાલને ત્યાં તા. ૧ નવેમ્બર ૧૯૧૪ ને રોજ સહગત અ. સૌ. ગુણીયલખડેનેનો જન્મ થયો હતો. તેમની બાલવયમાં તેમના માતૃશ્રી સૌ શાન્તાબેને તેમનું લાલનપાલન મધુર વાત્સલ્યભાવે કરેલ, બાળસ્વરૂપે અજ્ઞ અસ્તી-ખોર હસતી રમતી અને સહુને ગમતી એ ગુણીયલખડેને બાલપણમાં ગુજરાતી ભાષાનો પ્રાથમિક અભ્યાસ કર્યો, અને કિશોર વયે એક શાસ્ત્રી પાસેથી સંસ્કૃતનું જ્ઞાન સંપાદન કર્યું અને ત્યારબાદ કવીન મેરી હાઈસ્કૂલમાં મેટ્રિક સુધી શિક્ષણ લીધું. એક સંસ્કારી વિદ્યાર્થીની તરીકેની એમની ઉજ્જવળ કારકીર્દી પ્રગતિશીલ હતી અને એ સમયે તેમની યશસ્વી કૃતિ, સ્ત્રીશક્તિના વિકાસ પર ઉત્તર થતું વ્યક્તિત્વ અને ગરીબવિદ્યાર્થીનીઓ પરની સહાનુભૂતિ ભરી સહલાવનાએ એમના જીવનને વધુ વિકાસવંતું, પ્રેત્સાહક અને અનુપમ બનાવ્યું.

અભ્યાસના વખત દરમિયાન ભરતકામ, ચિત્રકામ અને સંગીત પ્રત્યેનો તેમનો કલા પ્રેમ અપૂર્વ હતો ફોર્ટની પરીક્ષામાં ૧૦૦ થે ૧૦૦ માર્ક્સ મેળવનાર એ યશસ્વી વિદ્યાર્થીની હતા. સર્વોત્તમ સંગીત કલાની સાધનાયે સીતાર ખીન કે વિણાનું વાદન વાતાવરણમાં પડ્યા જગાવતું મધુર હલકલયું મસ્તી જગાવતું અને એમના ભરતકામના કલામય નમુના તો જોનારને મનોમુગ્ધ કરે એટલા આકર્ષક અને સુઘડ થતાં.

સદ્ગત ગુણીયક બહેનની સમજનતા, નિરૂતા, સૌમ્યભાવો
સ્વભાવની મિહાશ, શાન્તિથી એમના મૃદુઆંતરમાંથી સદાય જરતા
મુકામળ ભાવો અને શુદ્ધિતા એવસ વ્યવર્ત પ્રતિભાવંત હતાં.
એમને વૈભવે વિચારી બનાવ્યા નહોતા પણ વિનયી સહનશીલ અને
તદ્ભાવશાળી બનાવ્યા હતાં એમની કીર્તિકથા એમના અનેક
સદ્ભાવયુક્ત કાર્યોથી યશસ્વી બની છે.

અનેક નિરાધાર માતાઓનું આશ્વાસન, દયામણાં
 યાજ્ઞકો પ્રત્યે માતાસમુદ્ધાનનું અભવ અને વાત્સલ્ય દર્શાવ-
 નું સ્વરૂપ છે.

નારે દયાના ક્ષેત્રમાં સદાય ઉત્સાહ ભર્યે મુખે સર્વ કામમાં ઉત્સાહ પુરતા. માનવતાના ચાહક નવી સંસ્કૃતિના પૂર બહેવડાવનાર સદ્યત ગુણીયલબ્ધેને આજ્ઞાન બહેનમાં સમગ્રતા સ્ત્રીજીવનને ઉત્તર કરવા માટે પ્રયાસો કર્યા હતાં. એમના હિંચા સદ્ગુણોથી નામ પ્રમાણેના કલાણકારી ગુણો એમનામાં અગાધ રહ્યાં હતાં. વિદ્યુત્સલતા સમા તેજસ્વી પ્રતાપઝરતી આંખો જલમાંથી અમિ રેલતો મંજુલ વાણી પ્રગાહ અને નિષ્કાલમ સ્વભાવની ખાત્રી આપતુ મદાય રિમત ભયું મુખ એમની પાંચ લાવના અને પતિભક્તિ સિદ્ધ કરતુ

‘સત્યમાં દાશર’ એ એમનું જીવનસુત હતું. જીવનભર ગુદુ જોડ્યા નથી એક વખત જ એમના સદ્ગાત્રમાં આવે તેની સાથે મીઠી મનતા અને સદ્ભાવ સદાય ટકી રહે. સાચી વાત કહેતા તે કદી અચ્છડતાનહિ. ખૂદ પ્રાણુસુખભાષને પાશુ સત્તી લાગેલ વાત નિહાર ભર્યે કહેતા. તેમના એ સત્કાર્યે પ્રાણુસુખભાષી પરમ સતોષ થતો એ કાશ્ય એમ એમનો સદ્ભાગી હતો કે જો કાશ્યે તેને લાંબુ આયુષ્ય આપ્યું હોત તો ગુજરાતને એમની સેવાનો વધુ સામ મળ્યું હોત. એવો એક જ દાખલો અર્થિ પશુ કરવાની તક લાગ્યે

શનિવારે તો પોતાને આનંદ સૂકી ફાનિવારો ત્યાગ કરી અનંતની ગાદમાં પાટી જતું જો તેના આગલા દિવસે શુક્રવારે જિજ્ઞાસા ઉપર સુતાં સુતાં છાપું વાંચી રહ્યાં હતાં તેમના રમનાં તેમના પિતાશ્રી આજ્યા બહેનને એકાચ મનથી છાપું વાંચતા નિહાળી દરેક મીનિટ સુધી શાન્ત રીતે એક તરફ એકાં પાશુ ત્યારે ગુણીયલબ્ધેના નવજોમાંથી અશ્રુઓ વહેતા નિકળ્યા ત્યારે પ્રેમાળ પિતા વાતસલ્યથી પ્રેરાઈ તેના પડગે નજર દીક આજ્યા ‘કમ બાપુ? કમ બેટા?’ અળખ્યા સ્વરે કહેતાં પિતાશ્રી પ્રશ્ન કર્યો ગુણીયલબ્ધે પિતાને

પ્રશ્ન ક્રાંતાં નિરખીને ગદ્ગદ સ્વરે કહ્યું 'ભાઈ આ જાપામાં બિહારના ધરતીકંપ વિષેનું દેશાકાંટ બ્યાન વાંચી ત્યાંના દુઃખી માનવોની બેહાલીએ હું રડી પડી આવું ! મારા હૃદયમાં એ ધરતીકંપના જેવા આંચકા વાગે છે.' કહેતાં ગુણિયલબહેને ઓસીકા નીચેથી કુચીનો જુદો કાઠો પિતાશ્રમે આપ્યો અને કહ્યું 'આપુ મારી તેજુરીમાં જે રકમ રોકડી હોય તે આ પિડિતો બુખ્યા ગરીબોને મોકલી આપો' માનવતાપ્રેમીની ઉદારતાએ પણ હદ કરી. એ યશસ્વી કીર્તિ આપણે યાદ કરીને સદગત બહેન માટે ગૌરવ લક્ષ્યે બહેનના અમર આત્મા બીજે જ દિવસે પ્રભુના પુનિત ધામમાં પહોંચી ગયો પણ ન્યારે આ તેમની અતિમ ઈચ્છા તેમના અમર શ્રી મહત્તાલજીએ સાંભળી ત્યારે એ નિમિત્તે બિહાર-ધરતીકંપના પિડિત માનવો માટે મોટી રકમની સખાવન કરી એ વખતે શ્રી પ્રેસ જનરલના લીડરમાં આવેલ હકીકત અહિં સાબાર પ્રકટ કરવાની તક લક્ષ્યે છીએ.

મુંબઈની ધરતીકંપ રિલીફ કમિટીના સેક્રેટરી લખે છે: શેઠ મહત્તાલ ગંગલભાઈએ પોતાના પુત્રવધૂ સ્વ. ગુણિયલબાઈ પ્રાણમુખજાલના સ્મરણાર્થે ધરતીકંપ રિલીફ ફંડમાં રૂ. ૫૦૦૦ જેવી મોટી રકમ મોકલી આપી છે.

સ્વ. ગુણિયલબહેન પોતાના મૃત્યુની પણ પહેલાં જ ધરતીકંપની દિલ કંપાવનારી કદાણીઓ સાંભળીને બહુ લાગણીવશ થઈ ગયેલાં. અને એ ભયંકર ભાંડવનો દૂર ભોગ થઈ પડેલાં નિર્દોષ માનવ-બંધુઓને સહાયાર્થે પોતાના તરફથી કેટલી રકમ મોકલવી તે નક્કી કરી રહ્યાં તે પહેલાં જ કરાણ કાળે એમને ઝડપી લીધાં ! આ હકીકત ન્યારે એમના સસરા શેઠશ્રી મહત્તાલ ગંગલભાઈએ બાણી ત્યારે તેમણે પોતાના પુત્રવધૂની અતિમ ઇચ્છાને માન આપીને તાત્કાલિક રૂ. ૫૦૦૦ વાયરથી સેન્ટ્રલ બેન્ક મારફત બાણુ રાજેન્દ્રપ્રસાદના ફંડમાં મોકલી આપેલા.

સ્વ. ગુણિયલબહેનનું હૃદય એવું કોમળ હતું, અને ઉદારતા તેમજ માનવતા, દયા અને સૌજન્ય-એમના દિલમાં એવાં સભર

ભયો હતાં-કે ધરતીકંપનો નિર્દય શિકાર બનેલાં, ધરખાર વિનાનાં માનવીઓ, માતા-પિતાવિહોણાં કુમળાં બાળકો, અકાળે વિધવા બનેલી આશાભરી બહેનો, અને સંતાનહીન બનેલાં, વૃદ્ધ માતા-પિતાની હૃદયદ્રાવક દરુણ હકીકતો એમણે સાંભળી, અને એમનું માનવતાભર્યું હૃદય રડી ઉઠ્યું ! એજ પળે પોતાનું સર્વસ્વ ત્યજી દહને એ દુઃખી માનવબંધુઓનાં ચરણે ધરી દેવાની તીવ્ર ઇચ્છા એમને થઈ આવી; પરંતુ એમની એ મહત્વાકાંક્ષાની સુભગ લક્ષ્ય અને નિર્દય મૃત્યુના આગમનની ભીષણ પળ બને એક જ બની ગઈ ! સ્વર્ગસ્થની એ મહેચ્છા એમના સહૃદય શ્રસુરે જાણી અને તરત જ એમણે એ ગત આત્માનું તર્પણ કર્યું ! આવાં સસરાઓ અને પુત્રવધૂઓ આપણા હીનભાગી રાષ્ટ્રમાં જવલ્લેજ નગરે પડે છે. પીડિતોનાં દુઃખ પોતાનાં કરનાર સ્વ. ગુણિયલ બહેનને અમારા વંદન હો !

આવા સહભાવશાળી બહેનની ઇચ્છાને તેમના પિતાશ્રીએ પણ પોષી હતી. ગૃહ અને બહાર સંભાવતો દ્વારા સેવાની અત્રિતિમ ભાવનાએ સદ્ગત બહેન અખંડ જ્યોત સમા હતાં. માન ઉત્પન્ન થાય તેવી માયાળુતા અને સહભાવનાયુક્ત આદર્શોની સિદ્ધિ તે એમના સુપુત્રોને વારસામાં આપીને વિદાય થયા.

સદ્ગત ગુણિયલ બહેનનો વાચન શોખ ખાસ કરીને ધાર્મિક સાહિત્ય પ્રત્યે વધુ હતો. ગીતા, ઉપનિષદ, વેદોક્ત ધાર્મિક ગ્રંથોના વાચન, ચિંતન, મનન અને પરિશીલનમાંથી એમણે સાચી માનવતા સંપાદન કરી હતી. વાચન પ્રેમે તેઓને ચચાંતિ શોખ જગાડેલ. કાશીના એક પંડિત સાથે કલાકોના કલાકો વાદવિવાદ કરતાં તે થાકતા નહિ. તેમના અવસાનના ખંખરે એ પંડિત સ્મશાનમાં રડી પડ્યા અને રડતા સ્વરોથી એ બોલી ઉઠ્યા “એક ધર્મનિષ્ઠ બહેનના અવસાને ગુજરાતે એક નારીરત્ન ગુમાવ્યું છે હવે તો ન્હાની વય હતી ત્યાં તેમનું અગાધ જ્ઞાન અને પ્રજ્ઞો મને પણ વિચારમાં નાખી દે એટલા ઉન્નત હતાં”

આ બધા સહગુણોનો વારસો તેમના પુત્રી ક. કુસુમબહેનમાં
અગ્રહણ છે. કુસુમબહેન પ્રત્યેનું સહગત ગુણીયલબહેનનું અજન્મ
વાત્સલ્ય, મમતા અને લાલન પાલનની વિશુદ્ધ લાગણીઓ અત્યારે
ચાલ કરતાં પણ શ્રી કુસુમબહેનના દાદાશ્રી મહત્તાલલાઈ તથા
શ્રી ચંદુલાલભાઈની આંખોને સમગ્ર બતાવે છે.

આપણે એક સંતેષ આશા અને આશ્વાસન લેવાનું છે કે
સહગત ગુણીયલબહેનની જીવનમોહીની પ્રતિભા કુમારીકુસુમ
બહેનને સાંપડી છે. તેના જીવનનાં વિકાસ શ્રી. ચંદુલાલભાઈના
વાત્સલ્યે થઈ રહ્યો છે. ક. કુસુમબહેનો જન્મ તા. ૧ નવેમ્બર
૧૯૩૧માં થયો હતો. અત્યારે ૧૨ વર્ષની કિશોર વયે અભ્યાસ
કરે છે. તેમને પણ સહગત માતા જેમ સંગીતમાં ખૂબ ખૂબ
રસ છે. માતૃપિતાના ઉંચા સંસ્કારોએ તેમને તેજસ્વી ભાવ-
નાશાળી અને ઉદાર બનાવ્યા છે. તેમના પિતામહ શ્રી મહત્તાલ-
લાઈ તરફથી ક. કુસુમબહેનને મેટા વારસો મળ્યો છે અને
તેઓ તેમના માતામહ દાદાશ્રી ચંદુલાલભાઈ સાથે રહે છે. શ્રીમાન
ચંદુલાલભાઈએ એમના એકના એક પુત્રીરત્ન સૌ. ગુણીયલબહેન
અને જમાઈ પ્રાણુસુખભાઈને ગુમાવ્યા પછી પોતાની મુંબઈની લાખોની
મિલકત અને કમાણી તથા તેઓ હાલ અમદાવાદમાં પોતાના ગુણીયલ
નિવાસ બંગલામાં રહે છે અને કુમારીકુસુમ બહેનનું લાલન પાલન
કરી તેમાં આદર્શ અને સુસંસ્કારોની ઉન્નત ભાવનાઓ સિંચે છે.
કુમારી કુસુમબહેન પણ એમના માતા સમા તેજસ્વી, ભાવના-
શાળી અને સર્વમાન્ય નારીરત્ન નિવડશે એમાં જરાય શંકા નથી.

સહગત ગુણીયલબહેન અને શેઠશ્રી પ્રાણુસુખભાઈ સમા
આદિવ્યશાળી પૂનિત દંપતિના આદર્શ સંસ્કાર અને વિશુદ્ધલાવના
ને કુમારી કુસુમબહેન ઉજ્જવળ બતાવે, એવી ભવ્ય સિદ્ધિ
સંપાદન કરે તેમ હૃદયી સહગત દંપતિના પૂનિત આત્માઓને પરમ
કૃપાળુ દયામય પ્રભુ ચિરશાન્તિ અર્પો એવી અંજલિ.

['આપણું નારીરત્ન' નામક પ્રકટ થનાર ગ્રંથમાંથી : સંપાદકશ્રી]

આપણાં લગ્નગીતો એ જીવનની ભવ્ય ભાવનાઓથી ભરપૂર પ્રેરણાના કાવ્યો છે. વર્ષોથી લોકજીભે રમતાં આપણાં લગ્નગીતોના શબ્દે શબ્દે મંત્રોથી ભરેલા છે અને એમાં વિધિસરનાં ર્નેહભ્રમની રીત સમાયેલ છે. ઘેરઘેર પ્રસંગોચિત શવાતા એ ગીતો આપણાં રીતરીવાજ દર્શાવી જીવનમાં કાંઈ અપૂર્વ લાગણી પ્રકટાવે છે. આપણા સમાજમાંથી લુપ્ત થતી લગ્ન ભાવનાને સજીવન કરવા માટે આપણાં લગ્નગીતોનું દોહન જરૂરી છે. વર્ષો પહેલાં કન્યા પોતે સ્વયંવર પસંદ કરી શકતી અને વર કન્યાને પસંદ કરતો. કન્યા માટેના શણગાર જાતે ખતથી ખરીદતો. વર કન્યા ઉભય અન્યોઅન્ય રૂપ ગુણ પિછાનીને લગ્ન કરતાં. એની સાખીતી આપણાં લગ્ન ગીતો આપે છે. રામ કૃષ્ણ અને શંકર વિવાહના ગીતો આપણી સામે આર્ષસંસ્કૃતિનો સાચો આદર્શ ખડો કરે છે. અને એ આદર્શ આપણાં બહેવારમાં ઉતારવાની ભાવના રેડે છે.

વેવાહરો વચ્ચેનો સંપ જતાવવા માટે રાજ દશરથને જન્મ કરાવેનો દાખલો આપણી સમક્ષ લગ્નગીત દ્વારા મૂર્તિમંત ઉભો છે. શંકર જેવા યોગિ જમાદિને પછુ કન્યારે પોતાની પુત્રી ઉમાએ પસંદ કર્યા, અને શ્રીકૃષ્ણ જેવા ગોપ કુમારને રક્ષમણીજીએ પસંદ કર્યા ત્યારે પોતાની પુત્રીઓના હૃદયને સમજી તેની ઇચ્છાને માન આપવા ઉમાના પિતાશ્રી હિમાચળે અને રક્ષમણીજીના પિતા રાજાબીમદે જરાપણુ આનાકાની કરી નહતી અને પ્રેમથી કન્યાદાન દીધા હતાં.

આણીસુર જેવા મહાબળી અસુર રાજને પણ જ્યારે સાન આવી
યારે પોતાની પુત્રી ઉપાને શ્રી અનિરૂદ સાથે હોંશથી પરણાવી હતી.

આપણાં વડીલોના આદર્શ અને રત્નલક્ષ્મ માટેની ભાવના
આપણાં લક્ષ્મીગીતા જ આપણને સાચા સ્વરૂપમાં સમજાવે છે.
સાતાસ્વયંવરમાં રાવણ, રૂદ્રમણી લક્ષ્મીમાં શિશુપાળ અને દ્રોણી સ્વયં-
વરમાં કૌરવો જેવા બળવાન શત્રુઓની સામે બાથ બીડી શકે તેવા
ભડવીર સમર્થ પુરૂષને રત્નલક્ષ્મી તરીકે પસંદ કરતી આપણી આર્ય-
કન્યાઓનો આદર્શ આપણાં લક્ષ્મીગીતા આપણને સમજાવે છે.
નિરર, સ્વતંત્ર અને સાહસિક પતિના પડખે ઉભી સ્ત્રી વ્યવહારમાં
કર્તવ્યમાં કે જીવનના અનેક પ્રસંગોમાં પતિને હૃદયની ભક્તિપૂર્વક
સાથ આપતી આ પ્રેરણા આપણાં લક્ષ્મીજીવનને આભારી હતી.

પાર્વતી, શકુન્તલા, રૂદ્રમણી, સત્યભામા, ઉપા, સુભદ્રા અને સુરેખા
ક્રત્યાદી અનેક આર્યનારીરત્નોએ સમાજની સામાન્ય પોતાના
મનવાંચ્છીતલક્ષ્મી કરેલાં. એ પ્રેમપ્રસંગોના ગીતોને અપનાવી આપણા
સમાજમાં સાચી સ્ત્રીત્વની ભાવના પ્રકટાય એ જરૂરી છે. આજે
કોઈ યુવક કે યુવતિ વડીલોની વિરૂદ્ધ પોતાની પરિસ્થિતિથી
પર થવા તૈયાર થાય તો મહાપ્રલય કે પૃથ્વી રસાતળ જતી હોય
તેવો ઉદાપોહ મચી જાય છે. અને આવી જાનના લક્ષ કરનાર
પરકન્યાના સગા બ્હાલાંઓ પણ જગતું આંગળીચીંધાણું અને છે.
એક વખત એવો હતો કે આપણો સમાજ સંસ્કૃતિની પરા-
ક્રાણ્યે હતો. આપણે તેને સુવર્ણયુગના નામે પિછાનીએ છીએ.
એ સમયમાં વર કે કન્યાના વિક્રય ન થતાં યોગ્ય વર ઘર મળે કે
કંકુને કન્યા અપાતા. કન્યાદાનનું પુણ્ય અશ્વમેધની સમુદ્ધાન ગણાતું.
આ વાતને સમર્થન આપણાં લક્ષ્મીગીતા આપે છે.

અત્યારે તો આપણે કૂળ જેવા ખેસીએ, લક્ષ્મીની લાલચમાં
લલચ્યાએ, મોટાછમાં તણાઈને માનવતા વિસરીએ છીએ અને રત્ન
જેવી દીકરીને વૃદ્ધ ડોસા સાથે પરણાવતા પણ અચકાતા નથી.

પ્રાચીન સંસ્કૃતિનો “ પ્રેમ ” એ આદર્શ ભૂલી આપણું આધુનિક જીવનમાં “ ધન ”ને મહત્વ આપ્યું છે અને દયાઈ દયાઈને અંધી થયેલ દીકરી જલિદાન બને છે. અને દીકરી ને ગાય જ્યાં દોરે ત્યાં જાય એ નિર્માણ સુત્રને વશ વર્તે છે પહેલાં જોવાની માનવતા અને ત્યાં જ્ઞાતિ કે સમાજના અંધન શિથિલ થતાં આપણે શાસ્ત્રમાં જોઈએ છીએ. રાજકન્યાઓ ઋષીપુત્રોને વરતી અને કન્યાતા વડીલો એના આદર્શોને બળ આપતાં. આ વાત આપણું લગ્નગીતો કહે છે. લગ્ન પ્રસંગના વેદમંત્રો હિન્દુસ્થાની અને મંગલિકગીતો ગાવાની પ્રથા જે અમલમાં આવી છે તેને વજગી રહેવાની સમાજના હિત ખાતર પણ જરૂર છે.

આપણી કન્યાઓને એ ગીતો કાળજીપૂર્વક શિખવાતા નથી. એટલે નવાં નવાં બ્યેય વગરના નિરર્થક ગીતો પોતાની મેળે જોડીને લગ્ન પ્રસંગે ગાય છે એથી લગ્ન અને સાચું જીવન જીવવાની માવના નષ્ટ થતી જાય છે. લગ્નગીતોમાં ફટાણાં, જોડકણાં અને ફટાક્ષના ગીતોનો સમાવેશ થાય છે. કેટલાક ગીતો સામા પક્ષને હિતારી પાડી પોતાની બગાડ કરવાની માત્ર શેખી કરતાં હોય છે. “સાતકે સાત ને વેવાઈને મારો લાત” જેવા નવા ગીતો કરતાં આપણાં લોક ગીતોનો આદર્શ કેટલો મહાન અને બંને પક્ષની મહત્તાસૂચક છે જે ગીતો આપણી બહેનોના હાથમાં હોય તો જરૂર તેને જ પ્રસંગી આપશે.

લગ્ન એ અતિ પવિત્ર પ્રસંગ છે અને જીવનનો એ મહામૂલો પ્રસંગ આપણે ગમે તેવા ગીતો ગાઈને ક્ષુધિત શા માટે બતાવવો ? લગ્નનો હેતુ મહાન છે. આપણાં લગ્નગીતોનો હેતુ પણ મંગલમય અને દિવ્ય છે. તે છોડીને આપણી બહેનોના મુખમાં ન શોભે એવા ગીતો ન જ ગવાવા જોઈએ. અનેક સંસ્કારી કુટુંબો આ વાત સમજે છે તેઓએ પણ આ જાતનો પ્રચાર કરવો જોઈએ.

આ સંગ્રહમાં પ્રસંગે પ્રમાણિત લોકપ્રિય લગ્નગીતોની ગુંથણી ચુંટણીથી કરવામાં આવી છે લગ્નના એકએક પ્રસંગને સમજી તેને અનુરૂપ કાવ્યોનું સંપાદન ખૂબ જ સફળતાપૂર્વક કર્યું છે તેમ કહેતા મને હર્ષ થાય છે અને 'ધર્મિરવિવાહ' 'સીતા સ્વંયવર' 'રક્ષમણી વિવાહ' સમા મહાગીતોને પણ આ સંગ્રહમાં પ્રકટ કરીને સંપાદકાઓએ આપણા સાહિત્યનું લોકધન સાચવવાની જરૂર હતી તેને મૂર્ત સ્વરૂપ આપ્યું છે. આવા મહાકાવ્યો ખરેખર લગ્ન પ્રસંગે શાંત રાત્રીમાં વરકન્યાની ચોરી સમયે મંબુલ સુરે જો બહેનો ગાય તો દેવોનેય પુષ્પગુટ્ટી કરવાની પ્રેરણા મળે અને લગ્નની પવિત્ર ભાવનાનો આદર્શ સચવાય રહે.

છેલ્લા ગૃહલક્ષ્મીના ગરબાનો વિભાગ ખૂબજ નવીનતા સાથે સંગીનતા ભર્યો છે. લગ્ન પ્રસંગે અનેક સંસ્કારી કુટુંબોમાં ખાસ રાસગીતોના કાર્યક્રમો યોજાય છેએ પ્રસંગે ઉપયોગી થઈ શકે તેવા રાસગીતોનો આ વિભાગ સ્વીચ્છવનને ઉત્તર કરે તેવો છે.

લગ્નગીતોના અનેક સંગ્રહો નાના મોટા આંજનુધીમાં પ્રકટ થયેલ છે. અનેક ગાંધિયો તરફથી આ ગતના પ્રયાસો પણ થયા છે. ભાઈશ્રી ઝવેરચંદ મેઘાણી જેવા સમર્થ સંશોધકોના હસ્તે પણ પશરવી પ્રકાશનો થયા છે, તેમાં આજે ગુ. સા. ભ. દ્વારા સંપાદકાઓના પ્રયાસે આ સંગ્રહ ગુજરાતના સંસ્કારી સન્મારીઓના સહકારે પ્રકાશ પામે છે તે માટે હું અભિનંદન આપું છે. આ કાર્ય આર્ય બહેનોનું છે અને તે બહેનો સંભાળે અને ગુજરાતની ગૃહલક્ષ્મીઓની વાણીને વિમળ બનાવે એવા વધુ ને વધુ પ્રયાસો કરે એવી આશા રાખું છું. છેલ્લા આ સંગ્રહ સાહિત્ય અને કલાની દૃષ્ટિએ સર્વોત્તમ બનાવવા બદલ ગુ. સા. ભ.ને ધન્યવાદ આપી હું વિરમીશ.

નવરાત્ર

દીવાળીબહેન ભટ્ટ

ગુરુશી ગુજરાતના ગૌરવશાળી ગૃહિણીઓ અને સંસ્કારી બહેનોને સહકારે અને સહભાવે 'આપણું લક્ષ્મીતો' નામક આ મંગલગીતોનો સંગ્રહ પ્રકટ થાય છે તેનો મુખ્ય યશ અમદાવાદના સાહસિક અને સુપ્રતિષ્ઠિત સદ્ગૃહસ્થ શ્રી. ચંદુલાલભાઈ શિવલાલભાઈને ફાળે જાય છે. એમના સદ્ગત મુખૂરી સૌ ગુણીયજ્ઞ બહેનના સ્મરણાર્થે પ્રસ્તુત ગ્રંથ પ્રકટ થાય એવી શુભેચ્છાને તેઓશ્રીએ સહભાવપૂર્વક ઉદારતાથી વધાવી લીધી તે માટે આ સંસ્થા તેઓશ્રીની ચિરન્મણી રહેશે.

સદ્ગત રાજ્યોગી કવિશ્રી કલાપીની પૂણ્યભૂમિ લાડીમાંથી આ સંગ્રહ પ્રકટ થાય છે. હાલના સાહિત્યપ્રિય રાજવીશ્રી પ્રહ્લાદસિંહજી સાહેબ અને ના. રાણીજી સાહેબ અ. સૌ. સ્વયંકુમારીબા ઉભય રાજ્ય દંપતિનો આ સંસ્થા પ્રત્યે સહભાવ છે તે માટે આભારી છીએ.

પ્રગટ થતાં મંગલગીતોની જે ઉન્નાત ભાવના છે એ વિપત્તિ મનનિય વિવેચન શ્રીમતી દીવાળીબેન ભટે સંદરહુ ગ્રંથની પ્રસ્તાવનામાં કરીને સમજાવેલ છે. તેમની અમાંગ પ્રત્યેની સહભાવના બદલ અમે એ વિદુષીબહેનનો આભાર વ્યક્ત કરવાની તક લઈએ છીએ તેમની તેજસ્વી કલમે લખાએલાં પુસ્તકોમાં એક ગુ. વ. સો. અમદાવાદ તરફથી અને બે પુસ્તકો આ સંસ્થા તરફથી પ્રકટ થયેલ છે. તેમાં છેલ્લા પ્રકટ થયેલ 'દીપ માલિકા' ભાવનાઓ અને લાગણી । સુલક્ષિત કાવ્યોનો અપૂર્વ સંગ્રહ છે. અને ટુંક વખતમાં એમનો નિબંધ સંગ્રહ "યુગરેખા" નામથી પણ પ્રકટ થનાર છે. આમાંના ઘણાં નિબંધ માટે તેમને મોટા ઈનામો અને સુવર્ણચંદ્રક મળ્યા છે આ સિવાય સદરહુ સંસ્થા તરફથી પ્રકટ થનાર 'આપણું

નારી રત્નોત્તુ સંપાદન કાર્ય તેમને સોંપેલ હોય તેના સંપાદનમાં તેઓએ અપૂર્વ સહકાર મેળવ્યો છે. આ સંપાદન તુરતમાં જ આ સંસ્થા તરફથી પ્રકટ થનાર છે. એમની વધુ ને વધુ સાહિત્ય સેવાનો લાભ ગુજરાતે ચરણે તેઓ ધરતાં રહે એમ ઇચ્છીએ.

આ પ્રકાશનનું કવરચિત્ર રાજકુમાર શ્રી. મંગળસિંહજીભાઈ ચિત્રલેખા ધર્મપતિ અ. સૌ પ્રવીણકુવરમાની યશસ્વી પિંછીથી તૈયાર થયેલ છે. તે બદલ અમે તેઓશ્રીનો આભાર માનીએ છીએ. આ સંગ્રહ કલાની દૃષ્ટિએ સમૃદ્ધ બની શક્યો છે તેનો મુખ્ય યશ રાજકુમારશ્રી મંગળસિંહજીભાઈ અને શ્રીયુત “કલાકાન્ત” ની કલમ પિંછીએને ધટે છે. ઉપરાંત આ સંસ્થાના ડેટલાક પ્રકાશન ચિત્રો પરના સુશોભનોથી શ્રી કનુ દેશાઈ, શ્રી હરિલાલ ત્રિવેદી, કુ ઝીના મુનશી ઇત્યાદી કલાકારોની કલા પિંછીઓ પણ પ્રસ્તુત ગ્રંથને સમૃદ્ધ કરી શકી છે અને શ્રી દલસુખભાઈ ભટે આપેલ આઠ દસ બ્લોકો આ બદલ અમે સહુના ઋણી છીએ.

આર્યસંસ્કૃતિનાં પ્રતિક રૂપ લક્ષ્મીતો દરેક કોમમાં પ્રસરી ગયા છે અને લક્ષ્મપ્રસંગે અમરતા મેળવી રહ્યાં છે એના રચયિતા તરીકે એનાં નામે હસ્તી ધરાવતાં નથી પણ પરંપરાથી આત્મા આવતાં એ લોકગીતોમાં જે મંગલભાવના, હૃદયસ્પર્શી રોહરપદન અને પવિત્રલાગણી વહે છે તે પ્રસંગને દિવ્ય, ઉગ્રવળ અને યશસ્વી બનાવે છે. ગીતોના ઢાળ પણ એટલા સરળ છે કે તેની હલકે માંડવો ગાજી ઉઠે છે. શરણાઈ અને ઢોલ ત્રાંસાના અવાજમાં એ એટલા સુમધુર ગુંજે છે કે સાંભળનારના ચહેરા પ્રફુલ્લ બની જાય છે અને પ્રસંગે પ્રસંગે મંગલભાવના રજુ કરતાં આવાં ગીતોની ગુંથણી અમેએ લક્ષ લખાય ત્યારથી શરૂ કરી તે વરધોડીઆ પરણી ઉતરી જાન પાછી ફરે ત્યાં સુધીની કરી છે અને આ સંગ્રહના પ્રાંત પ્રવાહમાં ફટાણા રૂપી ગંધર્વીનાં ઝરણાને મેળવ્યું નથી.

અનેક બહેનો તરફથી મળેલા ગીતોમાંથી જુદી જુદી ભાવનાઓના પ્રસંગોચિત ગીતોની ચુંટણી કરી આ સંગ્રહમાં વિવિધ

પ્રસંગો વચ્ચેના લગભગ દોઢસો ગીતોની ગુંથણી કરવામાં આવી છે. વળામણાં વિલાગમાં શ્રી વ. ભા. મહેતાનાં ચાર પાંચ ગીતો પ્રકટ થયેલ છે. અને છેવટમાં “ ગૃહલક્ષ્મીના ગરબા ” નો એક ખાસ વિલાગ પ્રકટ કરેલ છે. પ્રકટ થયેલ ગીતો ઉપરાંત અનેક ગીતો બાકી રહ્યાં છે તે હવે પછીની આવૃત્તિમાં પ્રકટ કરીશું. અમેને આ શુભ કાર્યમાં સાથ આપનાર અને સહભાવ દર્શાવનાર બહેનોના અમો હૃદયપૂર્વક આભારી છીએ. તેઓ સહુના યશસ્વી નામો અહીં સાભાર પ્રકટ કરવાની તક લઈએ છીએ.

અ. સૌ. શ્રી વિદ્યાબહેન પાઠકજી

અ. સૌ. હરગંગાબેન દાકર	અ. સૌ. કમળાબેન મોદી
અ. સૌ. પ્રભાકુંવરબેન દવે	અ. સૌ. જીવીબહેન સોમનાથ
શ્રીમતી કચ્છુબહેન મજમુદાર	શ્રીમતી દીવાળીબહેન ભટ્ટ
કુમારી સુમુખી મજમુદાર	કુમારી શારદાબહેન શાહ
કુમારી ગિરજાબેન જોષી	અ. સૌ. ચંદનબાળા ભટ્ટ
અ. સૌ. કંચનબહેન શાહ	અ. સૌ. રતનબા ચારડા
અ. સૌ. કલાવંતીબેન મોતીવાલા	અ. સૌ. નિલમબેન દોશી
અ. સૌ. લાલુબહેન ભટ્ટ	અ. સૌ. શાન્તાબેન દીવાન
શ્રીમતી વેણીગૌરી મોદી	શ્રીમતી વેણીગૌરી ચોકસી
અ. સૌ. નિરંજનાબેન રાંદેરીયા	અ. સૌ. ઉજ્જવલબહેન ભટ્ટ

ઉપરોક્ત સહુ બહેનોના વધુ સહભાવ અને સહકારની શુભા-કાંક્ષા રાખી આ નમ્ર પ્રયાસ માત્ર ગુર્જરીના ચરણે અને ગરવી ગુજરાતની ગૃહલક્ષ્મીઓ અને ટાડલરી કુમારીકાઓના કર-કમળે રણુ કરી કૃતાર્થ થઈએ છીએ.

સંપાદિકાઓ

વિન્યા દશમી

૧૯૬૬

સૌ. ધનિક્ષા મજમુદાર

સૌ. નિર્મળા ભટ્ટ

સૌ. શ્રીદેવી જુહ

અનુક્રમ

પ્રસંગ ૧ : શ્રીગણેશ

ગીત	પૃષ્ઠ
શ્રીગણેશની આવાહન	૨૩
ગણેશ પાટ ખેસારીએ	૨૫
હિંગમણા આરના ઓરડા	૨૬

પ્રસંગ : ૨ : કકોતરી

આપણે ઘેર	૨૭
કંકુ છાંટી	૨૮
રણુગણ કરતો	૩૦
ભમરી વીવ છતાં	૩૧
માંડવડે કાંઈ	૩૨

પ્રસંગ : ૩ : સાંજ

સોનાની સાંજમે	૩૩
મલપની હાથથી	૩૪
મારા ઘર રે પછવાડે	૩૫
રાજા દારકામાં	૩૬
વીરના સોનાના	૩૭
પ્રહડીયાંની જાળી	૩૮
ચંપાકુંવરી છે	૩૯
મારા યોડમાં	૪૦
આંખથીએ સખી	૪૦
સાગ સીસમના	૪૧

પાર્વતીજીનું ફસણું	૪૨
લાડી લખ ઉપર	૪૪
નોંદરડી	૪૫
સાવરે સોનાની	૪૬
મારે તે આંગણુ	૪૭
હું તો મુની રે	૪૮

પ્રસંગ : ૪ : મંડપ

સોનાની સળીયે	૪૯
સોનાની સળીયે	૫૦
સુરત ઘડયા રે	૫૧
રક્ષા	૫૨

પ્રસંગ ૫ : ચાંદ

મે તો થાળ ભર્યો	૫૩
ગાગર ઉપર	૫૩
પહેલો પહેલો વધાવો	૫૪

પ્રસંગ ૬ : પ્રભાતીઆ

સુરજ ઉઝ્યો રે	૫૫
ગોકુળ કનૈયે	૫૬
શ્રી પ્રભાતે	૫૭
અતિ રે આનંદભર્યા	૫૮
શ્રી પ્રભાતના પહોરમાં	૫૯

ઉઠાને ભોળા ૬૦

પ્રસંગ : ૭ : માતાની
સ્થાપના

મારે ઘેર	૬૧
હડવેથી રાણી	૬૨
આલાલીલા વાંસની	૬૨
કાશીની કળાયે	૬૩
દેરીડે કાંઈ	૬૪
લીલા ચણાની	૬૫
એકલ છદે	૬૬

પ્રસંગ : ૮

કાણે તારા	૬૭
હાંદાં રે	૬૮

પ્રસંગ ૯ : ગૃહશાંતિ

વાદિક ઝાપીએ	૬૯
શોભા શ્રીરામ	૭૦

પ્રસંગ : ૧૦ જનોઈ

બડવા કાનેકડી	૭૧
સાત મુવાળી	૭૨
ઉપવીન લધને	૭૩
ગુરુકુળમાં કેમ જાશે	૭૩

પ્રસંગ : ૧૧

મુખ પડે	૭૫
નવાનગરના નેળ	૭૫
ભોર તારી	૭૬
ઝીણી તે ઝીણી	૭૭
જાડવ કુળના	૭૮

પ્રસંગ : ૧૨ : સામેયુ

જનરખને માંડવે	૭૯
દેયા હેત ભર્યા રે	૮૦
ચિતળા લંકીનો	૮૧
ઉંચા ઉંચા રે	૮૨
ઉંચા ઉંચા રે	૮૩
અમ ઘેર	૮૪
મારે માન સરીખો	૮૪

પ્રસંગ ૧૩ : પ્રકિયુ

વાંકીચુંકી	૮૫
જમો જમો વરરાજા	૮૬
પીડી ચોળે રે	૮૬
કાંઈ જાણવણી	૮૭
ચાંદલીઓ ઉગ્યા ને	૮૮
મારી મો રે સવાસોની	૮૯
મોટા મોટા મંડપ	૯૦

પ્રસંગ : ૧૪ : વરધોડો

શુકન જોઈ	૯૧
કેસરીયા ચડો	૯૧
ચંચળ ઘોડી	૯૨
નાણાવટી રે	૯૩
અનિરૂદ્ધની ઘોડકી	૯૪
રાયવર પાન આવે	૯૬

પ્રસંગ : ૧૫

શરીયે શરીયે	૯૧૭
શકયો કેમ રહેશે	૯૮
સીતાને તોરણ	૯૯
બાણા તે મુરનો	૧૦૦

પ્રસંગ : ૧૬ : માયરૂં

આની કોરે ગંગારે	૧૦૧
કુધે તે ભરી	૧૦૨
મીઠીમાધવની	૧૦૩
કેવડો જગ જેવડો	૧૦૪
મારા ખેતરને	૧૦૫
વરકન્યા શેખે	૧૦૬
શોભે સુંદરી સીતા	૧૦૮
જનરખનો જગન	૧૧૧
મોતીસર બનડા	૧૧૨

પ્રસંગ : ૧૭

જીરે સરસ્વતી	૧૧૩
લીલી ને લીલી	૧૧૪
વેવાપ્રખાને માંડવે	૧૧૪

પ્રસંગ : ૧૮ : ચોરી

દરિયાના ખેટમાં	૧૧૫
પહેલે તે પગલે	૧૧૬
રૂક્મણીના પત્ર	૧૧૮
શ્રી રૂક્મણી વિવાહ	૧૧૯
સીતા સ્વયંવર	૧૨૪
શ્રી હાથર વિવાહ	૧૨૭
પાંડવ પરણે	૧૩૩

પ્રસંગ : ૧૯ : વળામણ

સીધાવળે સાસરીયે	૧૩૫
-----------------	-----

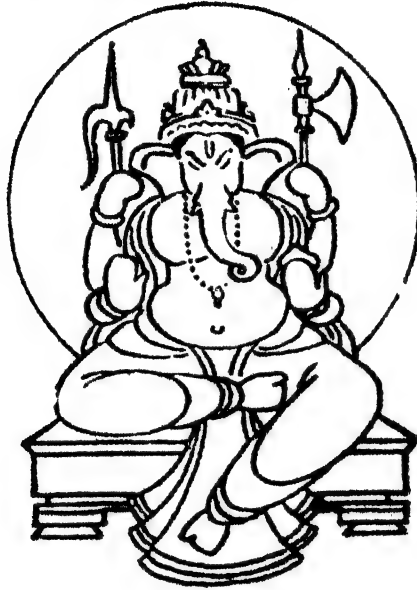
આંગણુ આવસર	૧૩૬
શીખ સુહાગન	૧૩૭
સ્વર્ગ થયી	૧૩૮
આ દશ મહીયર	૧૩૯
વાળી વાળી દાદા	૧૪૦
મહીયરના માંડવડા	૧૪૧
આજ મારે	૧૪૨
ઉંચા ઉંચા	૧૪૩
વાળાં વાગે	૧૪૪
ઉડો ઉડો લાડસવેલી	૧૪૫
આ દશ આ દશ	૧૪૬
લીલુડા વનના	૧૪૭
વિદાય	૧૪૮
સહીયરની શીખ	૧૪૯
જયશ્રીકૃષ્ણ	૧૫૦

પ્રસંગ : ૨૦ : ગૃહલક્ષ્મીના
ગરબા

આ વિલાગના સોળ રાસ
ગીતો આપવામાં આવ્યા છે
જે સ્ત્રીજીવનને ઉન્નત કરે
એવા પ્રેરણાત્મક છે.
(કુલ પેજ ૧૭૮)

આ સંગ્રહની ગુણણી વિશે
સુશીલનો અને ગૃ. ગ. ઈત્યાદીના
"સર્વ હક્ક રવાનીન"

શ્રી ગણપતિનું આવાહન

લગ્ન જાગેદીડો મોતીડે જડીઓ,
પ્રથમ ગણેશ બેસારો રે
મારા ગણેશ કુંદાળા.

કૃષ્ણની જાને રૂડા હાથીડા શણગારો,
હાથીડે લાલ અંબાડી રે ...મારા.

કૃષ્ણની જાને રૂડા ધોડલા શણગારો,
ધોડલે મોતી જડીત્ર પલાણુ રે ...મારા.

કૃષ્ણની જાને રૂડી વેલડી શણગારો,
વેલડીએ મીણીયા માધારે ...મારા.

કૃષ્ણની જાને રૂડા ધોરીડા શણગારો,
ધોરીડે ઘુધર માળા રે . મારા.

કૃષ્ણની જાને રડા જાનૈયા શણગારો,
જાનૈયા કેસરના બીના રે ...મારા.

કૃષ્ણની જાને રડી જાનરડી શણગારો,
જાનરડી કુમકુમ બીની રે ..મારા.

સોદિંયા જાનૈયા ને સોદી જાનરડી
ગણેશને ઘેર વિસાર્યા રે ...મારા.

વાયા વાહોલીયાને મેહુલા ધકુકયા,
રણુ રે વગડામાં રથ ચંબ્યા રે ...મારા.

ભાંગી પીંગણીયું ને ભાંગ્યા તળાવા,
ઘોરીડે તૂટી બેવડ રાશું રે ...મારા.

ઉઘાડે વાંસેને અણુતણે પગે,
ગણેશ મનાવા કૃષ્ણ ચાલ્યા રે ..મારા.

માનો ગણેશ્વર ને માનો પરમેશ્વર,
તમ આવ્યે રંગ રહેશે રે ...મારા.

અમેરે દુંદાળા ને અમેરે ફાંદાળાં,
અમ આવ્યે તમે લાગે રે ...મારાં.

અમારે જોશે સવા મણુના રે લાડુ,
તમારો વેવાઈ ભડકે રે ...મારા.

મણુના જોશે તો સવા બે મણુના દેશું,
તમ આવ્યે રંગ રહેશે રેમારા.

સાંધી પીંગણીયું ને સાંધ્યા તળાવા,
ઘોરીડે સાંધી બેવડ રાશું રેમારા.

ઉઝ્યો ચંદ્રમાને થયાં અજવાળાં,
ધમધમતી વેલ્યું મારગ ચડીયું રેમારા.

યરા જનોત્તને વિવા અધરણી,
પ્રથમ ગણેશ બેસારો રે ..મારા.

ભમરી વીવાઈતાં

ભમરી વિવાઈતાં ઘર કેમ જાણીયાં,
ભમરી ઢોલીડા વાગે રેલી ખ્હાર રે,
રંગીલી ભમરી રાતી રંગેશ્વર બહેનની ચુંદડી

ભમરી કુંવર ઘર કેમ જાણીયાં ?
ભમરી ઘોડલા ખેલવે સરોવર પાળ રે,
રંગીલી ભમરી રાતી રંગેશ્વર બહેનની ચુંદડી

ભમરી વવાર ઘર કેમ જાણીયાં ?
ભમરી ઓરડીયા જળહળ થાય રે,
રંગીલી ભમરી રાતી રંગેશ્વર બહેનની ચુંદડી

ભમરી દીકરીયું ઘર કેમ જાણીયાં ?
ભમરી ઓરડી ખાલી ખાલી થાય રે
રંગીલી ભમરી રાતી રંગેશ્વર
બહેનની ચુંદડી

માડવડે કાંઈ ઢાળો ને બાળેડી

માડવડે કાંઈ ઢાળો ને બાળેડી, ફરતી મેલો ને કંકાવરી,
અંધાવો રે મહારે...લાઇને છેડે જાય બેની...બા ઘેર નોતરે.
બેની રે તમે સુતાં છો કે જંગો તમારે મહીઅર પગરણુ આદ્યર્થાં
વીરા રે તમે ક્રિયા દેશથી આવ્યા, ક્રિયા ગામના ગરાસીયા
બેની રે હું કાઠિયાવાડથી આવ્યો, ...ગામનો ગરાસીયો
વીરા રે તમે ક્રિયા લાઇના મોલી, કંઈ બાઇ માતાને ઉદર વસ્યા?
બેની રે હું...લાઇનો મોલી, ...બાઈ માતાને ઉદર વસ્યો.
વીરા રે મને છોડે હરવાળી, વાછરૂ વાળતાં વીર ન ઓળખ્યો!
બેની રે મારી ગરથડીયાની ઘેલી આંગણે આવ્યો વીર ન ઓળખ્યો!
મારે રે મારે...લાઇનાં ઘોડા કે પડવી વાગે ધરતી ધમધમે
વચમાં રે મારે...બેનના માફા કે ઘંડા જળકે રે સોના તણા
વાંસે રે ઓલ્યા...જમાઈ કામડીયા, કામડ તાણે કોહા કડકડે.

પ્રસંગ ૩ સાંજ

સોનાની સાંજને

સોનાની સાંજ ને રૂપાના મોર વાસ્યા રે
 ઉડે રે પાંખાળા લમરા નોતરે રે
 ઉડે તે ઉડે લમરા રે દેશ પરદેશ રે
 તારે ને જવા રે લમરા નોતરે રે
 ગામ ન જાણું રે નામ અજાણું રે
 કેરસ ઘેરે જાશ રે લમરા નોતરે રે
 ગામ છે...ગામ રે નામ છે...જમાઈ રે
 ...બેન ઘેર જાવ રે લમરા નોતરે રે
 આવશે તે બેની...બેન ને બેસશે માંડવા હેઠ રે
 ...ભાઈના નાળીયેરડા શણગારશે રે
 દાંડીએ બેસી રે હથ્થર આવે રે
 સરસલા પાર્વતીજી તપ ધરે રે

સાત સાત સૂંઢની હાથણી
મલપતી મલપતી સમુદરીયે પહેંચી રે
કળશ ભરીને હાથણી પાછી વળી રે

પહેલો તે કળશ કાંઈ, સુરજ વર શિર ઢળીયો રે (૨)
જેણે રે ઉગ્યે આ નવખંડ અજવાળીયા રે
ખીંજે તે કળશ કાંઈ, ચંદરમા શિર ઢળીયો રે (૨)
જેણે રે ઉગ્યે રોહિણી સોહામણી રે

ત્રીજે તે કળશ કાંઈ, મેઘ રાજ શિર ઢળીયો રે (૨)
જેણે રે વરસે નવે નત નિપજે રે

ચોથો તે કળશ કાંઈ...ભાઈ શિર ઢળીયો રે (૨)
જેણે રે આવ્યે આ કુળ અજવાળીયાં રે

(દીકરીને ગાવું હોય તો છેલ્લે, વરધ ઉતાવળી રે)

મારા ઘરે પછવાડે

મારા ઘરે પછવાડે આંખો મોરીઓ
આંખલીયો રે કાંઈ ઘેર ગંભીર
સાહેલીનો આંખો મોરીઓ

સાસુજી વવાઈ ને વિનવે
વવાઈ રે તમારાં ઘરેણાં દેખાડો.....સા...

બાઈજી ઘરેણાં તે ઘરેણાં શું કરો,
ઘરેણાં તે આપણું સઘળું કુટુંબ...સાહેલી...

મારા સસરા સોના મહેર સાંકળાં
સાસુજી રે સાંકળડાંની ખીજ...સાહેલી...

મારા જેઠ બાળુ બંધ બેરખાં
જેઠાણી રે બેરખડાંની ખીજ...સાહેલી...

મારો દેર હસ્તી દાંત ચુડલો
દેરાણી રે ચુડલાની ચીપ...સાહેલી...

મારી નણુંદ કસુંબલ કાંચળી
નણુંદોયો રે કાંચલડીની કસ...સાહેલી...

હું તો વારી રે વવાઈ તારી જીભને
જીભડીએ રે રૂડાં રતન જડાવું...સાહેલી....

હું તો વારી રે બાયજી તમારી કૂખને
કૂખડીએ રૂડા દેર ને જેઠ...સાહેલી...

રાજ દ્વારકામાં

એક રાજ દુવારકામાં રમતા રે બેની બા
 દાદે તે હસીને બોલાવીયાં
 કાં કાં રે ઘેડી તારી દેહજ દુબળી
 આંખલડી રે આંસુ ભરી
 નથી નથી રે દાદા મારી દેહ જ દુબળી
 આંખલડી રે આંસુ ભરી
 એક ઉંચો તે વર ન જોશો રે દાદા
 ઉંચો તે નિત નેવાં ભાંગશે
 એક નીચો તે વર ન જોશો રે દાદા
 ઠીંગણો તે નિત ટુંબે આવશે
 એક કાળો તે વર ન જોશો રે દાદા
 કાળો તે કુડુમ્મ લગ્નવશે
 એક ઘોળો તે વર ન જોશો રે દાદા
 ઘોળો તે આપ વખાણશે
 એક કડ રે પાતળીઓ ને મુખરે શામળીઓ
 તે મારી સૈયરે વખાણીઓ
 એક પાણી તે ભરતાં પાણીઆરીએ વખાણ્યો
 ભલો રે વખાણ્યો મારી ભાભીએ.

વીરના સોનાના

વીરના સોનાના નગારાં
 રૂપલાની દાંડી માણુરાજ
 વીરા મારા રૂપાળા ને પીકીયાળા
 એની જતન ઝાઝી માણુરાજ
 વીરના દાદા પુછે વીરા તારા હાથમાં શું છે?
 અમને કહો માણુરાજ
 દાદા મારા હાથમાં છે પોંચી ને
 વોંટીનો શણુગાર માણુરાજ
 વીરના કાકા પુછે વીરા તારી ડોકમાં શું છે?
 અમને કહો માણુરાજ
 કાકા મારી ડોકમાં છે માળા ને
 હારનો શણુગાર માણુરાજ
 વીરના મામા પુછે વીરા તારે માથે તે શું છે?
 અમને કહો માણુરાજ
 મામા મારા માથે સાફે ડુલડીયાના
 તોરાનો શણુગાર માણુરાજ
 વીરના બંધવ પુછે વીરા તાર પગમાં તે શું છે?
 અમને કહો માણુરાજ
 બંધવ મારા પગમાં છે મોળ ઉપર
 મોળડીનો શણુગાર માણુરાજ

કુલડીયાંની જાળી

આવી કુલડીયાંની જાળી ગોંખલડે રત્ન જડયા રે
 ગોંખે બેઠાં...બા બોલે દાદાજીને વિનવે રે
 દાદા મોરા એ વર જો જો એ વર છે વેવારીયો રે
 દીકરી મોરાં કયા થકી દીઠો, કયાં તમારાં મન મોહ્યાં રે
 રમતો'તો સરોવરીયા પાળ, દડુલે મારાં મન મોહ્યાં રે
 જમતો તો સોનલા થાળ, કાળીડે મારાં મન મોહ્યાં રે
 ભણતો તો ભટ્ટની નિશાળે અક્ષરે મારાં મન મોહ્યાં રે.

ચંપા કુંવરી છે ચતુર સુખાણી

(કન્યા પક્ષને શત્રે ગાવાનું)

ચંપા કુંવરી છે ચતુર સુખાણી, પરણવા પ્રમાણ,
 સુણો મારા પ્રાણ લાયક થઈ લાડણી
 લણીગણીને લલેરી લલી થઈ, વળી શું કઈ વધતાં વખાણ
 સુણો મારા પ્રાણ...લાયક થઈ લાડણી
 એના જેવડી એની સાહેલીઓ, જુઓ પરણીને સાસરે જાય,
 હૈયે હરખાય,...લાયક થઈ લાડણી
 લોક કહે છે લગનગાળો આવીઓ તમે આગસુ થઈએઠા કેમ
 નહિ ચાલે એમ...લાયક થઈ લાડણી

મી. મ. વા. ર.
 ૦. ૨૫

મારા ચોકમાં

મારા ચોકમાં કાંઈ ચાંપલીઓ રોપાવીઓ,
તેને ઉછેરતાં રે ભવ જાય, ફૂલડાં વેળાએ માળી લઈ વળ્યાં.
મેં તો હરખે શું દીકરી મોટાં કર્યાં;
મારો ઉછેરતાં રે ભવ જાય, કામની વેળાએ જમાઈ લઈ વળ્યાં
મેં તો હરખે શું કુંવરીએ મોટાં કર્યાં,
મારો ઉછેરતાં રે ભવ જાય, ચાકરીયું વેળાએ વહુવાર લઈ વળ્યાં.

આંખલીઓ સખી

આંખલીઓ સખી શીળો મોતીડે નિર્મળો,
પાંદડે ઘેરો ગંભીર, ડાળખીએ દીવા બળે
તેને થડ રામચંદ્ર ઉભા જનકપુર સામું જોઈ રહ્યા.
કોઈ અમને જનકપુર દેખાડે સીતાજીને નીરખવા.
કોણ તમારો સગોને સાગવો, કોણ તમારો
માડી જાયો વીર સીતાજીને નીરખવા.
હનુમાન મારો સગોને સાગવો લક્ષ્મણ મારો
માડી જાયો વીર સીતાજીને નીરખવા.
(ઉપર પ્રમાણે વરરાજાને ગાવું.)

સાગ શીસમના ઢોલીયા

તનમનીયાં

સાગ શીસમના ઢોલીયા, અમરા ડમરાતા વાળુ
 અટલસના ઓશિકડાં મશરૂની તળાયું.
 પોઢે...ભાઈ પાતળા,વહુ ઢોળે છે વાય.
 વાય ઢોળે ને વિનવે, સ્વામી મુજો મોરી વાત
 જેવાં રે જેઠાણીને તનમનીયાં એવાં અમને ઘડાવો
 વીરા રે...ભાઈ વીનવું, અમારા ધરમાં વઢવેડું
 જેવાં રે જેઠાણીને તનમનીયાં એવા અમને ઘડાઓ
 સંપત હોય તો ઘડાવીએ નહિ તો સમજીને રહીએ.
 નવારે નગરના સોનીડા સામે ઓરડે બેસારો
 જેવાંરે જેઠાણીને તનમનીયાં તેથી સવાયાં ઘડાવો.

પાર્વતીજનું રૂસાણું

(તલ્લો)

સરસ્વતી માતને ચરણે હું લાગું રે,
 ચરણે હું લાગું રે
 શુદ્ધ ખુદ્ધ માગું રે.
 રાત્રિ દિમાચળ દરી બેટી રે,
 તલ્લોને ઘડવો રવામિ કોડનો
 નાને વશે શણગાર સોડીએ ને,
 તલ્લો રે સોડીએ કામિની
 એક રીસામને દેવી ચાટ્યાં,
 દિમ ઘેર ઉતાવળાં.
 પાર્વતી આવતાં દેખીને,
 એક લરખ્યાં મેના માત.
 સારંગી નાખો આને ચાકળા,
 ધન્ય ધન્ય રે આનંદ
 ખીર ખાંડ , પોળા ઘૂન ઘોળીને,
 દૂધ કઢીયેલ ગાયનાં
 ઉંડા પારવતી ભોજન કરો,
 કોળીડા વાળો ચાર
 આરાગીને આ ઉડીયાં,
 ખીડલે આસહ પાન
 લવંગ સાપારી આને એળચી,
 ધન્ય ધન્ય રે આનંદ.
 દશરે વેગશું ભંડારી તેડાવ્યા રે,
 ભંડારી તેડાવ્યા રે
 જનવને સોનીગને તેડવા રે
 સોનીડા ચાલ ઉતાવળો,

તને ઇશ્વરે દીધાં માત.
 તલ્લો ધડ એક કોડનો,
 તને આપશે એ ગામ
 મણી માણેક એનં તલ્લે જડજે,
 ને હીરાનો નહિ પાર
 મોતીડે પરોવીઓ એને,
 રત્ન જડીયાં ચાર
 ઈન્દ્ર ઈન્દ્રાણી એને તલ્લે,
 મોઢ્યાં ને મોઢ્યા શિવ મહાદેવ
 ઇશ્વરે વેગેશું નારદ તેડાવ્યા રે,
 નારદ તેડાવ્યા રે
 જાવને પારવતીને તેડવા રે.
 નારદ આવતાં દેખીને એક,
 હરખ્યાં પારવતી દેવી
 કહોને નારદ કેમ આવ્યા,
 હવે શું છો અમારાં કામ ?
 ઇશ્વર કેવે રોરા ને,
 હું છું શામળી દેહ
 કહોને નારદ કેમ આવું,
 મારે નિત્ય થાય વદવેડ
 કામણ મોશન જડી છુટીને,
 હું કરું એક ઉપાય
 ચાલ દેવી ઉતાવળી
 તારો વશ કરું ભરથાર
 પારવતી મંદિરે પધારીયાંને,
 મંદિરે હુઆ ઉજ્જેશ
 તલ્લો પહેર્યો રે કરોડનો,
 ગણપતિ ફેરી માત.

લાડડી લગ્ન ઉપર

લાડડી લગ્ન ઉપર લખી કાગળ મોકલે રે,
 રાયવર વેલેરો આવ્ય, સુંદર વર વલેરો આવ
 તારાં ઘડીયાં લગ્ન રે રાયવર વહી જશે,
 તારા આંખાને તોરણ હું તો નહિ પરણું
 ઘડી એક વેલો પરણીશ ઘડીએક મોંઝા પરણીશ,
 અથ ઘડીએ નાળીએરી તોરણ નીપજે.
 'દીકરી દેતું' તું કાણુ, જમાઈ કરતું તું કાણુ
 તું તો દિનનો ઉપવાસી તું તો વગડાનો વાસી,
 તારા પગડા ગ્યા ધાસી,
 તારાં ઘડીયાં લગ્ન રે રાયવર વહી જશે.
 લાડડી લગ્ન ઉપર લખી કાગળ મોકલે રે,
 રાયવર વેલેરો આવ્ય સુંદર વર વલેરો આવ.
 તારા...

તારા લાકડાને બાળેઠ હું તો નહિ પરણું
 ઘડી એક મોઢો પરણીશ, ઘડીએક બહેલો પરણીશ
 અથ ઘડીએ રૂપાના બાળેઠ નીપજે.
 દીકરી દેતું તું કાણુ...

લાડડી લગ્ન ઉપર લખી કાગળ મોકલે
 તારી દીકરાની ચોરીએ હું તો નહિ પરણું
 ઘડીએક બહેલો પરણીશ ઘડીએક મોઢો પરણીશ
 અથ ઘડીએ ત્રાંબાળુ ચોરી નીપજે
 ...દીકરી.

નીંદરડી

રાજા પહેલડા પહોરની નીંદરડી,
નીંદર જાગે રે શ્રી કૃષ્ણની સેજ
નીંદરડી નયણે સોહામણી.

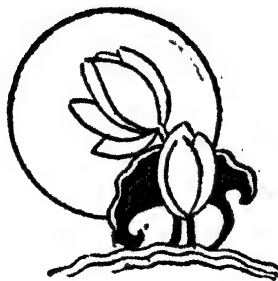
રાણી રક્ષમણી જગાડે જાગે નહિ,
સુતા જાગે રે સુભદ્રાબાહના વીર
નીંદરડી નયણે સોહામણી.

તમને શા સુખે આવે સ્વામિ નીંદરડી,
આપણે ઘેર સુભદ્રાબાહના વિવા
નીંદરડી નયણે સોહામણી.

તમે ક્યાં રે પીધા રે કસુંબલા,
ક્યાં પીધી રે લીલાગર ભાંગ
નીંદરડી નયણે સોહામણી.

અમે નથી રે પીધા રે કસુંબલા,
નથી પીધી રે લીલાગર ભાંગ
નીંદરડી નયણે સોહામણી.

અમે મથુરાંથી મોડેરા આવીયા,
અમને આવે રે નીંદરડી ધણેરી
નીંદરડી નયણે સોહામણી.

સાવરે સોનાની મારી પાલખી
જય છે દરબાડને ભેટ, ઘેર... વાડુએ ઝખડો માંડિયો

એના સ્વામી પાલખડી ઘડાવો નિરાંતે આવે નિંદરડી
એજાટે ધુધરીયું ટંકાવો ધમકારે આવે નિંદરડી
એશિકે કેવડાઓ શેપાવો સુગંધે આવે નિંદરડી
પાંગતિયે આંબલીઓ શેપાવો વાહોલીયે આવે નિંદરડી
પછીતે અરીસા જડાવો મોં જોતા આવે નિંદરડી
ચાર પાયે પુતળીયું બેસાડો ગોઠડીયે આવે નિંદરડી
પડખામાં પુત્રને પોઢાડો નિરાંતે આવે નિંદરડી
ઝોરડામાંથી બેન બોલીયા, નથી આપણા ગોત્રીજની રીત,
વીર પાછી વાળો પાલખી
આવતા ને જતા ગોરી લવલવે, નહિ તેડું આંધને આરણે,
નહિ આપું કમખાની કસ અવસર ઘેર આપણે.

મારે તે આંગણ વ્રક્ષ મ્હોર્યું
 મેરે જાણ્યું રે રાવ કેવડો
 વાઢી તે બેરુની ઘેર જ લાગ્યા,
 તેનો ધડાવો રંગિત પાલખી
 પાખડીએ પાયા રતન જાયા,
 ત્યારે દળાવો ભમર દોલીયા
 ત્યાં કાંઈ અંત્ર પોઢે જંત્ર પોઢે
 ભલે રે પોકચાં વસુદેવના
 ત્યાં કાંઈ ઉભલાં રાધાજી,
 વાહોલીયા દોળે, હાથનો વેણો રંગે રમે.
 ત્યાં કાંઈ અંત્ર જાગ્યા, જંત્ર જાગ્યા,
 ભલે રે જાગ્યા રે વસુદેવના.
 માગ્ય સુવાસણ માગ પનેતાં,
 ભલે રે તુઠ્યા રે વસુદેવના
 સાસુ તે સસરાની ભલપ માગું,
 દેર જેઠના માગું જેઠલા.
 દેરાણી જેઠાણીના વાદ માગું,
 ચંદ માગું રે મારી નણદનો.
 (એ પ્રમાણે ધરના ને પશુ ગાય શઘાય)

હું તો સુતી રે

હું તો સુતી રે મારા રંગરે મોલુમાં,
 સુતાંને સપનાં લાગીઆં જીરે
 ઉંડાં જળહળ રે મેં તો સપનામાં દીઠાં,
 માન સરોવર જલ્લી વળ્યાં જીરે
 આંગણે હસ્તી રે મેં તો સપનામાં દીઠાં,
 કુંભ કળશત્યાં ભર્યાં દીઠાં જીરે
 આંગણે આંખલો રે મેં તો સપનામાં દીઠાં,
 જ્ય જ્યવંત્રી બહુ ફળી જીરે
 મોતીના ચોક રે મેં તો સપનામાં દીઠાં,
 લીલી હરિયાળી ત્યાં બહુ દીઠી જીરે
 મેડીએ દીવડો રે મેં તો સપનામાં દીઠાં,
 કંકુ કેસર કેરા જાટણાં જીરે
 સુતા જંગો રે મારી નણહીના વીરા,
 સપનાના અરથ ઉઠેલજો જીરે
 ઉંડા જળહળરે ગોરી મૈયર તમારાં
 માન સરોવર સાસરું જીરે.
 આંગણે હસ્તી રે ગોરી વીરો તમારો.
 કુંભ કળશ તારાં કુળનાં જીરે
 આંગણે આંખલો રે ગોરી સસરો તમારો,
 જ્ય જ્યવંત્રી સાસુ તારાં જીરે
 મોતીના ચોકરે ગોરી કંથ તમારો,
 લીલી હરિયાળી નણદં તારાં જીરે
 મેડીએ દીવડો રે ગોરી કુંવર તમારો,
 કંકુ કેસરીઆં વહુવાર તારાં જીરે
 ઘણું જીવજો રે મારી નણહીના વીરા,
 સપનાના અરથ લલા કર્યાં જીરે

પ્રસંગ ૪. મંડપ

સોનાની સળીયે

(માંડવા વખતે ગવાતા ગીતો)

સોનાની સળીએ આજે રાજ ! માંડવડા રોપાવો,
કુમકુમને પગલે ત્રીણા રાજ ! ચોખલિએ વધાવો... ...સોના

સુણવા એ ગીત રસાળાં ! ઉરની યહુ આતુરતા છે,
માંડવડા મોઢા મૂઢા રાજ ! મોતીડે વધાવો... ...સોના

...લાઈ રૂપાળા ! એતે કંઈ પુણ્પની માળા
શાં મધુરાં ઉર રસાળાં રાજ ! પૂતડીએ વધાવો.... ...સોના

.....ફળતા હીરા ! સુખ સંપત પામે વીરા,
ફળ તણા હો દીવા રાજ ! પરણીને પધારો... ...સોના

સોનાની સળીએ

સોનાની સળીએ માંડવો
 રૂપાની વળીએ માંડવો
 માંડવડે કાંઈ મળ્યા રે મોરાર
 છપન કરેડ બદલ મળ્યા
બાઈ.....ભાઈ ને વીનવે
 સ્વામી ચમને રાય જગ દેખાડ
 રાય જગ હોય રે રળીયામણાં
 નાનાથી....ભાઈ પ રણા વ શુ

સુરત ઘડયાં રે બાજોઠ

સુરત ઘડયા રે બાજોઠ
 અમદાવાદ ચીતર્યા રે
 બાજોઠે હીરાની હાર પરવાણાની ઢાર
 મોતી ઢેરા ઝુમખા રે
 લાવી દાઢ્યા માંડ્યા હેઠ
 વેવાયુ ને રઢ લાગી રે
 કહોને બાજોઠ ક્યા થકી આવ્યા
 કોણે તમને મોકલ્યા રે
 આવ્યા આવ્યા.....ગામ મોત્તર
 હોંસીલે મામે મોકલ્યા રે
 હોંસીલા મારે.....બાપ ના મામા
 ...લાપ એ મોકલ્યા રે

આપણાં સમગ્રીનો

રક્ષા

[મંડપ સમક્ષ મિંઢોળ બાંધતી વખતે]

વધાવો રાજ રામનો—ઢાળ

બાંધુ બાંધુ હું વીરને રાખડી,
 ઘણું જીવો ઘણું હો વીર
 —રક્ષા બાંધુ બહાલા વીરને રે.

માત તાતની મંગળ છાંયડી,
 સદા શીતળ હોજી શિર—રક્ષા

વાણીમાં વસો દેવી શારદા,
 કંઈ કાંઈ કાકિલ સૂર—રક્ષા

આંખડિયે ઓજસ સૂરજ સોમનાં,
 કર્ણે કાંઈ ગીત મધુર—રક્ષા

બાહુમાં હો બલ બજરંગના,
 કરમાં હો કુખેર ભંડાર—રક્ષા

સેવા હો હૃદયમાં શ્રવણતણી,
 વચને હો કૌશલ્યાકુમાર—રક્ષા

બ્રહ્મા વિષ્ણુ ને શંકર સુરપતિ,
 સદા રક્ષો વાયુ ને વરુણ—રક્ષા
 અજવાળાં મારાં મારો વિરલો,
 અવનીનાં અજવાળાં અરુણ—રક્ષા
 ચંદ્ર પૂરણ મારા ગૃહ ચાકનો,
 એનાં આંકુ શાં અંતર મૂલ—રક્ષા
 વીર દાદા તણો દિલ દિવડો,
 ધરનાંનો પ્રાણ પ્રફૂલ—રક્ષા

પ્રસંગ ૫ ચાક વધાવાનો

મેં તો થાળ ભર્યો

(ચાક વધાવા જતી વખતે ગવાતા ગીતો)

મેં તો થાળ ભર્યો શગ મોતી ઝે રે

હું તો વરધ વધાવાને જા'શ

મારે સોના સામે રે સુરજ ઉગીયોરેમેં તો...

ખાના દાદા...ભાઈ તમને પીનવું રે

કાડડે ઘેડી પરણવાને જા'શ,

મારે સોના સામે રે સુરજ ઉગીયોરે.

(એ પ્રમાણે ઢાઢા, મામા, વીરા, વિ. ને ગાઈ ગીત લંબાવી શકાય)

ગાગર ઉપર

ગાગર ઉપર બેઠો લીલો હંસ રે

આ હંસ કાણે ઉગડીયો રે,

કહો હંસ રાગત ક્યાં તમારો વાસ રે

આ ક્યાં તમારા બેસણું રે, ?

કહો હંસ રાગત કેમ કરી જાણે પરદેશ રે

આ કેમ કરી દરીઓ ડાળણે રે ?

આંખા ડાળે છે અમોરો વાસ રે

આ સરોવર પાળે બેસણું રે.

પાંખે ઉડી જાશું પરદેશ રે

આ ચાંચે દરીયો ડહોળશું રે.

ગાગર ઉપર...

કહો...ભાઈ કેમ કરી જાણે પરદેશ રે

આ કેમ કરી લાડણી લાવશો રે.

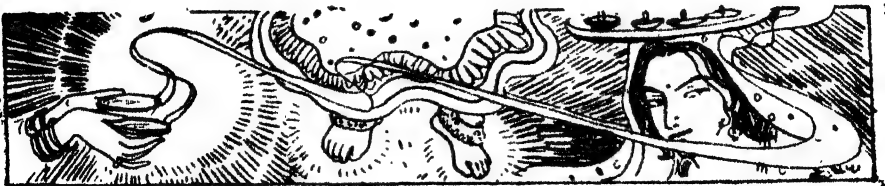
રૂપીઆની થેલીએ જાશું પરદેશ રે

આ ગરથે લાડણી લાવશું રે.

પહેલો પહેલો વધાવો

પહેલો પહેલો વધાવો મારે આવીએ
 મેં તો મોકલ્યો મહારા દાદાને દરબાર,
 મારા દાદાને મોલે દીવા શગ બળે
 મારી માતાજીએ મોતીએ વધાવીયા
 મારા દાદાજીએ હસી દીધાં માન
 મારા દાદાને મોલે દીવા શગ બળે
 બીજો બીજો વધાવો મારે આવીએ
 મેં તો મોકલ્યો મારા કાકાને દરબાર
 મારા કાકાને મોલે દીવા શગ બળે
 મારાં કાકીમાએ પુલડે વધાવીએ
 મારા કાકાએ હસી દીધાં માન...
 મારા કાકાને મોલે દીવા શગ બળે
 ત્રીજો ત્રીજો વધાવો મારે આવીએ
 મેં તો મોકલ્યો મારા મામાને દરબાર
 મારા મામાને મોલે દીવા શગ બળે
 મારી મામીએ કંકુએ વધાવીએ
 મારા મામાએ હસી દીધાં માન...
 મારા મામાને મોલે દીવા શગ બળે
 ચોથો ચોથો વધાવો મારે આવીએ
 મેં તો મોકલ્યો મારા વીરાને દરબાર
 મારા વીરાના મોલે દીવા શગ બળે
 મારા ભાભીએ ચોખલીએ વધાવીએ
 મારા વીરાજીએ દીધાં માન...
 મારા વીરાને મોલે દીવા શગ બળે

પ્રસંગ ૬ પ્રભાતીયા

સુરજ ઉગ્યો રે

સુરજ ઉગ્યો રે કવડીયાની ફણશે કે વાણુલા ભલે વાયાં રે.

સુના ગંગો રે.....વડુના કંથ કે ,,

વીરા લેળે રે દાતણીયાને ઝારી કે ,,

દાતણુ કરળે રે તુલસીને ક્યારે કે ,,

મુખ લુગે રે પામરીયુંતં છંડ કે ,,

વીરા લેળે રે શ્રી રામના નામ કે ,,

વીરા દેળે રે ગવરી ગાયુના દાન કે ,,

* આ પછી બીજી રીતે કદાક્ષથી અવાતું ફટાણું અમોચે રદ કયું છે. સં.

ગોકુળ કનૈયે

ગોકુળ કનૈયે મહારાં ગોરસડાં મહી ધૂમ્યાં રે.

નીકડલી વાડી રે સદા રે સોહામણી

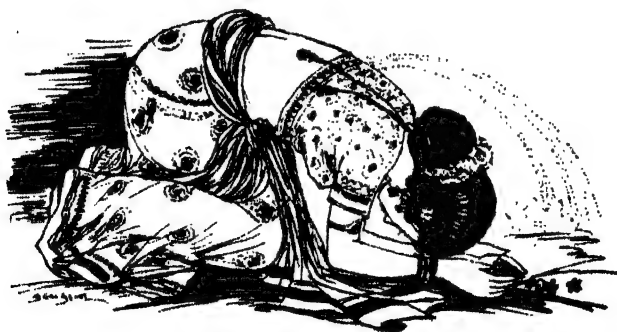
સોનલીયાની ખાળે બેસી માતા રે દેવકીજી નાહ્યાં રે,

ચાંદા શીળી રાતે રે કહાનદેવ જનમીઆ.

કહાનદેવ જન્મ્યા ત્યારે વાસુદેવને કૃળ દાવો રે,

સુભદ્રાઆ નો વીરો રે સદા મારે આંગણે.

(ઉપર પ્રમાણે વરરાજને ગવાય છે)

શ્રી પ્રભાતે

શ્રી પ્રભાતે શ્રી કૃષ્ણને સમરીએ રે
લેજો લેજો ચારે દેવનાં નામ,
હર નમો નમો નારાયણુ રે.

કાશીમાં વિશ્વનાથને સમરીએ રે
દ્વારકામાં રણછોડરાયના રાજ હર નમો...

મેવાડમાં શ્રી નાથજી સમરીએ રે,
સીહોદરમાં શ્રી બળદેવજીના રાજ હર નમો...

ચારે જગતિ દેવે શું ક્યું રે,
રાખ્યો એની તપસ્યાનો તો રંગ હર નમો...

(ઉપર પ્રમાણે ચાર વીરને તથા જમાઈને ગવાય છે.)

અતિ રે આનંદલય્યા

અતિ રે આનંદલય્યા આવો મારે અંગે
 શામ સુંદર વર બેઠા છે સંગે.
 મુખડા બેયા વિના પાણી ન પીવું બે,
 રસીક સુંદર વર બેઈ બેઈ જીવું બે.
 મુજને ન વારણો મારી રે માડી,
 દર્શન કરવા હું જઈશ જ દાડી.
 કેતા રે હોય તેને કહેવા રે દેશું,
 આપણુ સ્વસ્થ સાંભળી લેશું.
 નંદના કુંવર તમે ન કરો વડાઇ,
 મોટા થયા ગોપીના માખણ ખાઇ.
 નંદના કુંવર તમે મહીના દાણી,
 દાણુ માગતાં મારી ચુંદડી તાણી.
 નંદના કુંવર તમે બહુ રંગ રસીયા,
 અમારે કારણ બહાલા વ્રજમાં રે વસીયા.

શ્રી પ્રભાતના પહોરમાં

શ્રી પ્રભાતનાં પહોરમાં,
 માતા કૌશલ્યાએ દાતણ માગીયાં
 માગ્યાં એકને ખીજલી વાર,
 સીતાજીએ શબ્દ ન સાંભળીયો.
 સોનાની જારી છે હાથ,
 મેડીએથી રામચંદ્ર ઉતર્યા,
 માતા શોરે અમારલો વાંક
 શેરે વાંકે તમે દુઃખળાં.
 મારા નાતેરાં લક્ષ્મણ વીર,
 ગંગાને કાંઠે ધર ચણાવળે.
 સ્વામિ શોરે અમારો વાંક,
 રાધેરે અવગુણે વન મોકલો ?
 ગોરી તમે મ્હારા હૈયા ફેરો હાર,
 માતા વચન કેમ લોપીયા ?

ઉઠોને ભોળી

ઉઠોને ભોળી વીંછાજાને ગોળી
મહીડાં વલોવો ઝોટયું તણું રે
મહીડાં વલોવે.....આની માડી
પહેરણુ પટોળી આઢણુ ચુંદડી રે.

લાશ ભણુ રે લક્ષ્મી કીયાભાઈ ઘેર જશો રે (૨)
જે ઘરે પરભાતે પાણી ભરે રે

લાશ ભણુ રે લક્ષ્મી કીયાભાઈ ઘેર જશો રે (૨)
જે ઘરે સાસુ વહુ સોહામણું રે

લાશ ભણુ રે લક્ષ્મી કીયાભાઈ ઘેર જશો રે (૨)
જે ઘરે બાપ દીકરો લેખાં કરે રે.

લાશ ભણુ રે લક્ષ્મી કીયાભાઈ ઘેર જશો રે (૨)
જે ઘરે પુત્ર કેરાં પારણા રે

લાશ ભણુ રે લક્ષ્મી કીયાભાઈ ઘેર જશો રે (૨)
જે ઘરે વરધ ઉતાવળી રે.

લાશ ભણુ રે લક્ષ્મી કીયાભાઈ ઘેર જશો રે (૨)
જે ઘરે સમી સાંજે દીવડા રે

લાશ ભણુ રે લક્ષ્મી કીયાભાઈ ઘેર જશો રે (૨)
જે ઘરે સામી ભીતે સાથીઆ રે

લાશ ભણુ રે લક્ષ્મી કીયાભાઈ ઘેર જશો રે (૨)
જે ઘેર દેર જેઠનાં જોડલાં રે.

લાશ ભણુ રે લક્ષ્મી કીયાભાઈ ઘેર જશો રે (૨)
જે ઘરે દેરાણી જેઠાણીનાં જોડલાં રે.

*લાશ ભણુ રે લક્ષ્મી...ભાઈ ઘેર જશું રે (૨)
એ ઘરે પરભાતે પાણી ભરે.

એ પ્રમાણે દરેક કુટુંબીને ભળવું આવે તેમ કહેવું)

પ્રસંગ ૭: માતાની સ્થાપના મારે ઘેર રાંદલમાની સ્થાપના

મારે ઘેર રાંદલમાની સ્થાપનારે.
જેવી સ્થાપના એવી માની ઓપના રે.—ટેક

હું તો જાઉં રે રાંદલમાના ધર સુધી રે, મારે ઘેર૦
લાઈ માળીડા આવ્ય મારા ધર સુધી રે,
મારે ઘેર રાંદલમાની સ્થાપના રે, જેવી સ્થાપના૦

હું તો જાઉં રે દેવે-દેવેરાં પૂજતી રે,
લાઈ ગજરા લાદને આવળે રે, મારે ઘેર૦

હું તો જાઉં રે ગાંધીડાના ધર સુધી રે,
લાઈ ગાંધીડા આવને બહેલેરો, મારે ઘેર૦

લાઈ ગાંધીડા શ્રીફળ લાવળે રે,
મારે ઘેર રાંદલમાની સ્થાપના રે, જેવી સ્થાપના૦

હું તો જાઉં રે દોશીડાના ધર સુધી રે,
લાઈ દોશીડા આવને બહેલેરો રે, મારે ઘેર૦

લાઈ દોશીડા ચુંદડીઓ લાવળે રે,
મારે ઘેર રાંદલમાની સ્થાપના રે, જેવી સ્થાપના૦

મારે ખોળે યોખા ને ખાંભે ગાટડી રે,
હું તો જાઉં રે વેરાઈ ફાંખના ધર સુધી રે, મારે ઘેર૦

માળ પૂરોને મનડાના કોડને રે
મારે ઘેર રાંદલમાની સ્થાપના રે, જેવી સ્થાપના૦

દડવેથી રાણી

દડવેથી રાણી રાંદલ દડવડ્યાં, ઉતરીયાં વડ હેઠ રાનાદે.
ઉતર્યા...ભાઈને ઓરડે ઘેર મીઠાં બોલી નાર રાનાદે.
મીઠાં બોલે ને મન હરે લણી લણી લાગે છે પાય રાનાદે.
પાય પડામણ વહુને બેટડો અખંડ વીરાળને મોલ રાનાદે.

આલાલીલા વાંસની

આલા લીલા વાંસની વેલરે રાનાદે,
ચકર ભમરના પેરે રાનાદે
લીલુડા બળદડા જોડયા રે રાનાદે,
ઉમકીયાળી છુમકીયાળી રાશું રે રાનાદે.
કાઢિયે મારગડા રોક્યા રે રાનાદે,
કાઢિયાને કાચા દેતાં જવ રે રાનાદે.
વાંઝીયે મારગડા રોક્યા રે રાનાદે,
વાંઝીયાને પુત્ર દેતાં જવ રે રાનાદે.
પાંગળે મારગડા રોક્યા રે રાનાદે,
પાંગળાને પગ દેતાં જવ રે રાનાદે.

કાશીની કળીએ

કાશીની કળીએ ખેતર ખેડ્યાં રાનાદે
 વાવી છે જાર જાવંતરી રાનાદે
 ઉગી છે ચોળ મજાડ રાનાદે
 તેની રંગાવોને ચુંદડી રાનાદે
 હું કેમ ઓઢીશ એકલી રાનાદે
 નણુદ સુભદ્રાબાના વાંધા રાનાદે
 પાટણુથી પટોળાં મગાવો રાનાદે
 નણુદ સુભદ્રાબા મનાવો રાનાદે.

(ફેરવીને કન્યાને ગાઇ શકાય.)

દેરીડે કાંધ

દેરીડે કાંધ માંડેલા જાગ, જોડાણીએ લીધાં રાંદલ રસણાં
 નહી જાઉં મારા દેરીડાને ઘેર નહિ થાઉં રાંદલમાની ગોરણી,
 રાંદલમાને ચઢીયેલ રીંસ કાળે ઘોડે રાંદલમા ચડ્યાં
 નાકડીયું કાંધ નમી નમી જાય મોઢું માણસને મેળે નહિ.
 છોડાં કે નહિ મારી માય, પરણ્યો ચાલ્યો બીજી પરણવા.
 દેરીડે કાંધ માંડેલા જાગ જોડાણી મૂક્યાં રાંદલ રસણાં
 જામશ મારા દેરીડાને ઘેર થામશ રાંદલ માની ગોરણી
 રાંદલમાને જીતરેલી રીંસ, લીલે ઘોડે રાંદલમા ચડ્યાં
 નાકડીયું કાંધ દીવડીયાની શગ મોઢું માણસને મેળે થયું.
 છોડાં કે મારલી માય, પરણ્યો પાદરથી પાછા વળ્યા.

લીલા ચણની

લીલા ચણની આઘ ચણોડીને આઘ ઝંઝરનો ઝમકાર
 માન સરોવર ઝીલવા ઝાંતાં દડવાની દાતાર...લીલા.
 આંધળે રે આઘ આંધળે કાંધ રોક્યાં મઢનાં દાર
 આંધળાને આંખ્યું દેશે દડવાની દાતાર...લીલા.
 વાંઝીયેરે આઘ વાંઝીએ કાંધ રોક્યાં મઢનાં દાર
 વાંઝીયાંને પુત્ર દેશે દડવાની દાતાર...લીલા.
 પાંગળે રે આઘ પાંગળે કાંધ રોક્યા મઢનાં દાર
 પાંગળાંને પગ દેશે દડવાની દાતાર...લીલા.

એકલ છંદે

એકડે છંદે બીજે છંદે આલ્યાં રાણી રાંદલ.
 રાંદલમાવડી કહે છે મારે અકોટાના કોડ,
 જમને જગાડો આલ્યા સોનીડાનો ખેટો.

રાંદલમાવડી કહે છે અમને ચુંદડીના કોડ
 જમને જગાડો આલ્યા દોશીડાનો ખેટો...
 એકડે છંદે બીજે છંદે

રાંદલમાવડી કહે છે અમને ચૂડલાનો કોડ
 જમને જગાડો આલ્યા મણિયારીનો ખેટો...એકડે છંદે
 રાંદલમાવડી કહે છે અમને ઘોડલાના કોડ
 જમને જગાડો આલ્યા કચ્છીડાનો ખેટો...એકડે છંદે.

પ્રસંગ ૮

[ઉઠરડી નોતરવા જતાં]

કોણે તારા

[પસ ભરે ત્યારે પણ ગવાય છે]

કોણે તારા નાળીએરા શણુગાર્યા તો કોણે તારો પસ ભર્યો રે.
 ...ભાષ્યે નાળીએરા શણુગાર્યા તો....વડુએ પસ ભર્યો રે.
 ઝરમર ઝરમર વરસે ઝીણા મેઘ મોતીડા ફેરી જણુ પડે રે.
 રખમાઈના વર પાલખડી ધગાય હોંચાળે આવે નીંદરડી રે.
 એશિકે કાંઈ નાગર વેલ રોપાય લહેરખડે આવે નીંદરડી રે.
 પારણીએ કાંઈ પુતળીઓ ખેસાર વાતડીએ આવે નીંદરડી રે.
 પડખામાં કાંઈ પુતરડો પધરાવ નીરાંતે આવે નીંદરડી રે.

હાં હાં રે લીલી દાંડીનો

હાં હાં રે
લીલી દાંડીનો જમરખ દીવડો

હાં હાં રે
રમ જુમ કરતાં...વહુ રે આવ્યાં

હાં હાં રે
વણુ રે તેડ્યાં ગોરી શીદને આવ્યાં

હાં હાં રે
પાતળીયા પગ ચાંપવા આવ્યાં

હાં હાં રે
શામળીયા મુખ જોવાને આવ્યાં

હાં હાં રે
સેવ સુવાળી જમવાને આવ્યાં

પ્રસંગ ૯ ગૃહશાંતિ

વાહિમક ઋષિએ

(દક્ષિણ)

વાહિમક ઋષિએ રાયજગ માંડીયો રે,
તેડાવ્યા છે ચારે ને દેવરે, ઋષિએ રાયજગ માંડીયો રે
ધંદ્રને ઇંદ્રાણી એ નોતર્યાં રે, બ્રહ્માને સાવિત્રીનો સાથ રે
...ઋષિએ

સુરજવર ને રાનાદે એ નોતર્યાં રે ચંદ્રમાને રોહિણીનો સાથ રે...ઋષિએ
એક નો નોતર્યાં ઇશ્વર, ઇશ્વરને પાર્વતીનો સાથ રે...ઋષિએ
વળતાને પારવતી ઓચર્યાં રે, કહો એના સ્વામી મહીયરીએ ને જાણ રે ?
...ઋષિએ

વણુતેડ્યાં ને વણુનોતર્યાં રે, વણુતેડ્યાં નહિ પામો માન રે...ઋષિએ
કંસ છૂટીને વેણુ મોકલી રે, અધ પડી છે પટોળામાં ભાત રે...ઋષિએ
દાદે નો કીધાં મારાં દીકરી રે, માતાએ નો કીધાં મારાં પેટ
...પારવતી મહિયરીએ પધારીયાં રે

વીરે નો કીધી મારી એનડી રે, સૈયરે નો કીધો મારો સાથ...પારવતી
પિતાના યજ્ઞમાં જઈ ઉભાં રહ્યાં રે, રૂદ્ર સ્થાપન નવ દીઠાં ત્યાંય...પારવતી
દક્ષ, જગનમાં બળી મરવા તૈયાર થયાં, ભૃગુ ઋષિએ કીધી છે રક્ષાય
...પારવતી મહિયરીએથી પધારીયાં રે

(એ પ્રમાણે દીકરીને ફેરવીને ગાવું.)

શોભા શ્રીરામ

બ્રહ્માને આંગણુ પીપજો શોભા શ્રીરામ
 તો ત્યાં બંધાય ગવરી ગાયરે શોભા શ્રીરામ
 રામચંદ્રે ખીલા ખોડીઆ શોભા શ્રીરામ
 સીતાજીએ બાંધી ગાય રે શોભા શ્રીરામ
 રામચંદ્રે વાછડું છોડીયાં શોભા શ્રીરામ
 સીતાજીએ દોહી ગાય રે શોભા શ્રીરામ
 રામચંદ્રે ગોરસ મેળીયાં શોભા શ્રીરામ
 સીતાજીએ ધુમ્યાં મહી રે શોભા શ્રીરામ
 રામચંદ્રે માખણુ ઉતારીયા શોભા શ્રીરામ
 સીતાજીએ તાવ્યાં ઘીયરે શોભા શ્રીરામ
 રામચંદ્રે જવતલ હોમીયા શોભા શ્રીરામ
 સીતાજીએ હોમ્યાં ઘીયરે શોભા શ્રીરામ
 તેના ધૂમાડા આકાશ ગયા શોભા શ્રીરામ
 તો આકાશના દેવતા સંતોખ્યા શોભા શ્રીરામ
 આકાશના દેવતા એમ ભણે શોભા શ્રીરામ
 તો આ કુળ કાણે અજવાળયાં રે શોભા શ્રીરામ
 દશરથ પુત્ર શ્રી રામચંદ્રે શોભા શ્રીરામ
 તો આ કુળ એણે અજવાળયાં રે શોભા શ્રીરામ
 (આ પ્રમાણે ને ગૃહસ્થાંતિ અગર ચણ કરના બેસે તેને ફેરવીને ગાવું)

પ્રસંગ ૧૦ જનોઈના ગીતો

બડવા કાને કડી

બડવા કાને કડી હાથે વીંટી હીરે જડી રે.
 બડવો જઈ બેઠો છે. દાદાજીને ખોળે ચડી રે,
 દાદા જનોઈયું દેવરાવો રે અમોને હોંસ ઘણી રે.
 અમોને હોંસ ઘણીને અમોને ખાંત ઘણી રે,
 બડવો જઈ બેઠો છે. માતાજીને ખોળે ચડી રે.
 માતા ભીક્ષા પીરસાવો અમોને હોંસ ઘણી રે,
 અમોને હોંસ ઘણી ને અમોને ખાંત ઘણી રે
 બડવો જઈ બેઠો છે. કાકાજી ને ખોળે ચડી રે,
 કાકા કટમડા તેડાવો અમોને હોંસ ઘણી રે.
 અમોને હોંસ ઘણી ને અમોને ખાંત ઘણી રે,
 બડવો જઈ બેઠો છે મામાજીને ખોળે ચડી રે.
 મામા મોસાળા લઈ આવો અમોને હોંસ ઘણી રે,
 અમોને હોંસ ઘણી ને અમોને ખાંત ઘણી રે.
 બડવા કાને કડી હાથે વીંટી હીરે જડી રે.

સાત સુવાળી

અડવો દોહો ત્યારે બાવાનું ગીત :—

સાત સુવાળી અડવા પાંચ લાડુડા
ભાતુ બાંધીને અડવો કાશીએ ચાલ્યા અડવા ઉભલા રો ને
તમે રે નાનકડા અડવા ભણવા કેમ જાશે અડવા
ને ઉભલા રહો તો તમારા દાદા મનાવે.
દાદા મનાવી તમેને જનોયું દેવરાવે.
અડવા ઉભલા રહો ને તમે રે નાનકડા. અડવા ભણવા
કેમ જાશે અડવા ઉભલા રહો ને.
ઉભલા રહો તો તમારી માતા મનાવે.
માતા મનાવી તમેને બીક્ષા પીરસાવી અડવા ઉભલા રહો ને
તમે રે નાનકડા અડવા ભણવા કેમ જાશે અડવા ઉભલા રહો ને
ઉભલા રહો તો તમારા કાકા મનાવે.
કાકા મનાવી તમેને કુટુંબી તેડાવે અડવા ઉભલા રહો ને
ઉભલા રહો તો તમારા મામા મનાવે.
મામા મનાવી તમેને મોસાળ લખાવે અડવા ઉભલા રહો ને
સાત સુવાળી અડવા પાંચ લાડુડા ભાતુ બાંધીને
અડવો કાશીએ ચાલ્યો.

આપણાં લક્ષગીતો

ઉપવીત લઘને

ઉપવીત લઘને રૂડા મંગલ મૂર્તે, ગુરૂના આશ્રમ પ્રત્યે આજે
નાનકડા બડવા સ્નેહે સિધાવો.

ગુરૂની સેવા લક્ષિત સ્નેહે આદરતાં, ચારે વેદોને કંઠે કરજો
—નાનકડા.

ગુરૂને ત્યાં જઈને બડવા જપતપ આદરજો, વેદોની મંગળ વાણી વદજો
—નાનકડા.

આજ્ઞા પાળીને રૂડી નીતિ જળકાવી, શિષ્યોમાં સર્વોત્તમ થઈ લાજુજો
—નાનકડા.

કામ ક્રોધાદિ શત્રુ ટાળીને રહેજો, આળસ પ્રમાદ સૌ તજજો
—નાનકડા.

ઉઘમી થઈને રૂડા આદર્શ થાજો, ધ્યાન ધર્મ ઉરમાં ધરજો
—નાનકડા.

સુખ વૈભવમાં ઉંચું જ્ઞાન મજે નહિ, જ્ઞાની થવા તપ તપજો
નાનકડા.

બ્રહ્મચારીના સઘળા ગુણ સંપાદિ, ગુરૂના લાડકવાયા બનજો
—નાનકડા.

ગુરૂકુળમાં કેમ જાશે ?

(ગુરૂકુળમાં જતા બ્રહ્મચારીને માતાનો સંવાદ)

માતા :—ગુરૂકુળમાં કેમ જાશે બ્રહ્મચારી,
તમને તમારી માતા રોકશે

બ્રહ્મ :—અમારી માતાની અમે આજ્ઞા લઈને,
પછી ગુરૂની સાથે ચાલશું
જુડી માયાથી જુદાં હાલશું, પછી વિદ્યામાં વહેલા વાધશું

માતા :—ગુરૂકુળમાં કેમ જાશે બ્રહ્મચારી,
તમને ત્યાં માતાપિતા નહિ મજે

બ્રહ્મ :—પિતા દયાળુ મહારા ગુરુને જાણું,
 માતા ગૃહપતિને ધારશું...જુડી માયાથી
 માતા :—ગુરુકુળમાં કેમ જશો બ્રહ્મચારી,
 સઘળી સામગ્રી ત્યાં તો ના મળે
 બ્રહ્મ :—ત્રણ ભુવનનું રાજ મારી જોળીમાં જાણું,
 તેમાંથી જેતું જેતું કાઢશું...જુડી માયાથી
 માતા :—ગુરુકુળમાં કેમ જશો બ્રહ્મચારી,
 મીઠાં ભોજન ત્યાં નહિ મળે
 બ્રહ્મ :—મીઠાં ભોજનીયાં માડી, અમતે તો ભાવે,
 મીઠી ગુરુની શિક્ષા માનશું...જુડી.
 માતા :—ગુરુકુળમાં કેમ જશો બ્રહ્મચારી,
 ખોળે ખેસાડી કાણુ ખેલશે.
 બ્રહ્મ :—માતાને ખોળે ખેસી ખેલ્યા બહુ ખાંતે
 હવે ઇશ્વરને ખોળે ખેલશું...જુડી
 માતા :—ગુરુકુળમાં કેમ જશો બ્રહ્મચારી,
 તડકા ટાઢડીયું કેમ વેઠશે
 બ્રહ્મ :—તડકા નહિ લાગે માતા તપનું બળ ભારે
 તપડપી દાલે ટાઢું ખાળશું...જુડી.
 માતા :—ગુરુકુળમાં ભલે જાઓ બ્રહ્મચારી,
 માતાની કુંખલડી દીપાવશે
 બ્રહ્મ :—માતા ઓ વહાલી માતા ચરણે નમું હું,
 તમ આશિષ શિર ધારશું...જુડી.

પ્રસંગ ૧૧

જન જતી વખતે ગાવાનાં ગીત

ધ્રુવ પડે રંગ મહોલમાં

ધ્રુવ પડે રંગ મોલમાં રે

પડેરે નગારાંની ઝાંઝ ભર તારી જનમાં રે

દાદા વિના કેમ ચાલશે રે,

દાદા...ભાઈ સાથ ભર તારી જનમાં રે

માતા વિના કેમ ચાલશે રે;

માતા...બાઈ સાથ ભર તારી જનમાં રે

[એ પ્રમાણે કુકુંબને કહેવું]

નવાનગરના નેજા

લીલી નાથેરના નેજા ફરક્યાં, પાણી વળાવો સઘળી સીમનાં

નાકાં વળાવો નાગર વેલના ક્યારા રોપાવો કમળ પુલનાં

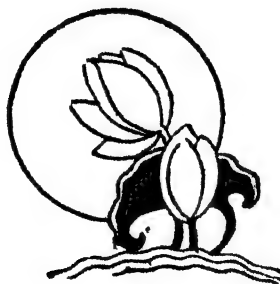
કાણુ તારો દાદો ને, કાણુ તારી માતા,

કીયાભાઈ પરણે હેમર હાથણી,

.....ભાઈ દાદાને.....બાઈ માતા,

.....ભાઈ પરણે હેમર હાથણી,—નવાનગરના નેજા.

[એ પ્રમાણે મહા, મામા, બાંધવ વિ. ને ગાવું]

મોર તારી

મોર તારી સોનલાની ચાંચ
 મોર તારી રૂપલાની પાંખ
 સોનલાની ચાંચે મોરલો મોતી ચરવા જાય
 મોર જાળે ઉગમણે દેશ
 મોર જાળે આથમણે દેશ
 વળતાં જાળે રે વેવાઈને માંડવે હો રાજ
વેવાઈ સુતાં છો કે જાગ...વેવાઈ સુતાં છો કે જાગ
ભાઈ વરરાજે સીમડી ઘેરી માણારાજ
 સીમડીયે કાંઈ ચમરો ઢોળાવ
 સીમડીયે કાંઈ ચમરો ઢોળાવ
 ચમરાના હોંશી વીરા મારા આવ્યા માણારાજ
વેવાણુ સુતા છો કે જાગ...વેવાણુ સુતા છો કે જાગ
ભાઈ વરરાજે ગોંદરો ઘેરો માણારાજ
 ગોંદરે કાંઈ પુલડીયાં પથરાવ
 ગોંદરે કાંઈ પુલડીયાં પથરાવ
 પુલડીયાંનો હોંશી વીરા મારા આવ્યા માણારાજ
વેવાઈ સુતાં છો કે જાગ...વેવાઈ સુતાં છો કે જાગ
વરરાજે શેરીયો ઘેરી માણારાજ
 શેરીયે કાંઈ પાણીડાં છંટાવ
 શેરીયે કાંઈ પાણીડાં છંટાવ
 ઠંડાઈનો હોંશી વીરા મારા આવ્યા માણારાજ
વેવાણુ સુતાં છો કે જાગ...વેવાણુ સુતાં છો કે જાગ
વરરાજે માંડવો ઘેરો માણારાજ
 માંડવડે કાંઈ પોંખવાને આવ્ય
 માંડવડે કાંઈ પોંખવાને આવ્ય
 પરણવાનાં હોંશી વીરા મારા આવ્યા માણારાજ

ઝીણી તે ઝીણી

ઝીણી તે ઝીણી સમઢરીયાની રેલ
 તેને સમઢરીએ મોતી નીપજે.
 મોતી તે લાઢ્યુ...લાઢ વર લાથ
 ઘેરે આવી જઢડો માંડીઓ
 દાદા તે મોરા લેરખડી પરણાવ
 પાતલડી પરણ્યાની મુજને હોંશ ધણી
 લીલી તે ઘોડી પાતળીઓ અસ્વાર
 આવો ને પરણાવું મારા મોભીને
 ઘોડલો તે બાંધ્યો ઘોડાની ઘોડાર
 ચાખખડો વળગાડ્યો વડની વડવાયે
 અવળી સવળી.....ગામની બજાર
 વેવાઈની બેટી મોતીડે રમે
 એ મોતી લાઢ્યુ વરરાજને લાથ
 ઘેરે આવીને જઢડો માંડીઓ. ઝીણી.

જાદવ કુળના હાથી

જાદવ કુળના હાથી
 હાથીડાને લાલ અંબાડી હો રાજ
 હાથીડાએ ખેસી જાદવ કુળના
 કુંવર ચાલ્યા પરણવા હો રાજ
 ખોળામાં ખેસારી
 વરના દાદા મનાવે હો રાજ
 અવળાઈ ન કરશે
 કુંવર દેશ ધુતારો હો રાજ
 દેશ ધુતારો દાદા
 પ્રજા છે પોતાની હો રાજ

પ્રજા છે પોતાની કુંવર
 માંડવો વેવાઈનો હો રાજ
 માંડવો વેવાઈનો દાદા
 લાડડી ભારી પોતાની હો રાજ

પ્રસંગ ૧૨ : સામૈયુ

જનરખને માંડવે

[સામૈયા વખતે ગવાતા ગીતો]

સરસ્વતી માતને વિનવું ગણપત લાગુ છું પાય

રાગ જનરખને માંડવે

આવી રૂડી દશરથની જન

રાગ જનરખને માંડવે.

દુધે ભરી તલાવડી મોતીડે બાંધી છે પાળ

રાગ જનરખને માંડવે.

જનને સામૈયા શાભતા વરરાગને પડધમ નિશાન

રાગ જનરખને માંડવે.

જનને ઉતારા ઓરડા વરરાગને મેડીના મોલ

રાગ જનરખને માંડવે.

(એ પ્રમાણે દાતણ નાવણ જમણ પોઢણ ઇત્યાદિ વધારીને લખાવી શકાય છે.)

હેયા હેત ભર્યા રે

હેયાં હેત ભર્યા રે સાગર ઉલટયા રે
 આજ રાત ખીચી રળીયાત
 મારે ચાંદલીયો ઉગ્યો રે રૂડો ચોકમાં
 હું તો છાજ ભરીને પ્રેમ મોતીડે
 મોહન વર વધાવવાને જોઈશ...મારે
 હું તો હરખી હરખીને જોઈશ મુખડું,
 વારી વારી હું મીઠડા લઈશ...મારે
 સાથે તારલીઆ લાવ્યા સાજન શોભતા,
 ડોલે ડોલરીઆ દિગપાળ...મારે
 મોટા રે ધરતી જનું આવીયું
 આપીશ ઉતારા મંદિર માળ...મારે

ચિતળા લાંકીનો વર

ચિતળા લાંકીનો વર ઉતર્યા વાડીએ રે
હું તો શેનલે મશે જોવા જામશ રે
સંઘેડે ઉતાર્યો રાનો ઢોલીઓ

હું તો હાથમાં લમશ પુલ છાપડી રે
હું તો માળીડા મશે જોવા જામશ રે
સંઘેડે ઉતાર્યો રાનો ઢોલીઓ રે

હું તો હાથમાં લમશ સોના ગેડીઓ રે
હું તો ગોવાળી મશે જોવા જામશ રે
સંઘેડે ઉતાર્યો રાનો ઢોલીઓ રે

હું તો હાથમાં લમશ રૂપા બેડલું રે
હું તો પનિહારી મશે જોવા જામશ રે
સંઘેડે ઉતાર્યો રાનો ઢોલીઓ રે

હું તો હાથમાં લમશ સોના દીવડો રે
હું તો અજવાળા મશે જોવા જામશ રે
સંઘેડે ઉતાર્યો રાનો ઢોલીઓ રે

卐

ઉંચા ઉંચા રે દાદે

ઉંચા ઉંચા રે દાદે ગઢડા ચણાવ્યા,
તે પે ઉંચેરા ગઢના કાંગરા.

કાંગરે ચડીને બેની.....બા ખોલે,
ફેટલેક આવે વર રાજીઆ.

પાંચશી પાળા રે દાદા હસે ચડીઆતા,
ઘોડાની ધૂમણ વરરાજીઆ.

શાં શાં સામૈયાં દાદા વરના જાનૈયા,
શાં શાં સામૈયાં વર રાજીઆ.

ઢોલ શરણાચું ઘેડી વરના જાનૈયા,
નગારાં જોડય વર રાજીઆ.

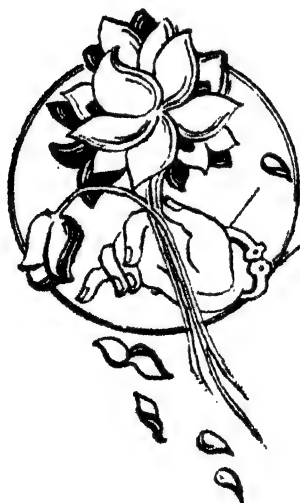
શા શા ઉતારા દાદા વરના જાનૈયા,
શા શા ઉતારા વર રાજીઆ.

ઝોરણુ ઝોંસરીયું ઘેડી વરના જાનૈયા,
મેડીના મહેલ વરરાજીઆ.

ઉંચા ઉંચા રે

ઉંચા ઉંચા તે દાદે ગઢડા ચણાબ્યા
 તેથી ઉંચેરા ગઢના કાંગરા
 કાંગરે ચડીને બેની.....બા બુએ
 અમે રે ગોરાને રાયવર શામળાં
 કાંગરે ચડીને બેની.....બા પુછે
 દાદાજી વર કેમ શામળાં ?
 છોટથી ચાબ્યા ઘેડી રજે ભરાણાં
 રજના ભરેલા રાયવર શામળાં
 એના તે ઓરતા ન કરશે રે ઘેડી
 દારકામાં રણુછોડરાય શામળાં
 એના તે ઓરતા ન કરશે રે બેટી
 કાશીમાં શંકર શામળાં

અમ ઘેર સાજનીયાં

અમ ઘેર સાજનીયા ભલે આવ્યા રે (૨)
 સાજનીયાને ઉતારા ઓરડા દેવરાવોરે (૨)
 ઉતારા ઓરડા લઈ સાજનીયા,
 ચમરબંધી સેજ પલંગી,
 માણેક ઉપર મોતી જડીયાં;
 એ મોતીના મૂલ ધણેરાં,
 અમ ઘેર સાજનીઆ ભલે આવ્યા રે.

(એ પ્રમાણે દાતણ, નાવણ, લોજન મુખવાસ અને પોઢણ ગાઈ શકાય.)

મારો માન સરીખો

મારો માન સરીખો માંડવો
 તમારી જોવા સરીખી જન
 પધારો શેડીયા
 તમેને કોણસ તેડાં મોકલે
 તમેને કોણસ દેશે માન
 પધારો શેડીયા
 તમેને.....લાઈ તેડા મોકલે
 તમેને...લાઈ દેશે માન
 પધારો શેડીયા

(એ રીતે જુદાં જુદાં નામો મુજી ગીત લંબાવાય)

પ્રસંગ ૧૩ પ્રકીર્ણ

કેટલીક જ્ઞાતિઓમાં વર સીધો તોરણ નહિં જતાં જનની વાસે જાય છે અને વરથોડો ચડે તે પહેલાના કાર્યક્રમના આ વિભાગમાં જુદાં જુદાં પ્રસંગોના ગીતો પ્રકટ કર્યા છે.

વાંકીચુંકી આંબલીયાની

(દાતણતું ગીત)

વાંકીચુંકી આંબલીયાની ડાળ

કાંધ સરોવરીયાની પાળ

વરરાજ બેઠાં દાતણ કરે

નવલા વેવાઇ લળી લળી જીએ

ચતુરાઈની રહુ લાગીયું

વરરાજ બેઠાં દાતણ કરે

વરની દેખી ચતુરાઇ

વર તો પાંચમાં પુછાય

કન્યા પરણાવો કાચ પુતળી

જમો જમો વરરાજા

(કલવાનું ગીત)

જમો જમો વરરાજા કલવો રે
 સાસુજનો રાંધેલ કલવો રે
 જમો જમો...

સાસુજ પીરસે કલવો રે
 દુધડીએ રાંધેલ કલવો રે
 જમો જમો...

ખોખલે સાકર પીરસે રે
 તાંબડીની ધારે ઘી પીરસે રે
 જમો જમો...

જમો જમો જમાખરાજ કલવો રે
 સાસુજનો રાંધેલ કલવો રે
 જમો જમો...

(ચોરી પ્રશંગે કલવો પીરસાય ત્યારે પણ ગવાય છે.)

પીડી ચોળે રે

(પીડીનું ગીત)

પીડી ચોળે રે પીતરાણી
 પહેલાં પીડી ચોળે વરના બાબી
 હાથ પગ ચોળે વરના મામી
 ગીત મંગળ ગાય રે વરના બેની
 મુખમાં નિહાળે રે વરના માડી
 પીડી ચોળે રે પીતરાણી

કાંઈ જા'ણુ વરણી કોયલ રે
(નાવજીવું ગીત)

કાંઈ જા'ણુ વરણી કોયલ રે
કાંઈ બેડી આંખા ડાળે
આંખે ફળ ધણું રે
કાંઈ પેલા તે સુહાગણુ રે
કાંઈ વરરાજની બહેની રે
કંકુ ધોળી રહ્યાં રે
કાંઈ ખીજ તે પનોતા રે
કાંઈ વરરાજના ભાભી રે
નાવણુ નવરાવી રહ્યાં રે
કાંઈ ત્રીજ તે પીતરાણી રે
કાંઈ વરરાજની કાકી રે
મંગલ ગીત ગાઈ રહ્યાં રે
કાંઈ ચોથા તે સુવાસણુ રે
કાંઈ વરરાજની માડી રે
મુખડાં નિહાળી રહ્યા રે

ચાંદલીયો ઉગ્યો ને

[મોસાળું બરે ત્યારે]

ચાંદલીયો ઉગ્યો ને હરણ્યું આથમી રે
 વીરા ક્યાં લગી જોઉં તમારી વાટ રે મોસાળા વેળા વહી જશે
 બેની પાટણુ શે'ર ગ્યોતો પટોળાં બહોરવા રે
 બેની પાટણુ શે'રમાં પડીતી હડતાળ રે અમદાવાદ ગ્યો તો બહોરવા
 ચાંદલીયો...

બેની સુરત શે'ર ગ્યોતો સોના બહોરવા રે
 બેની સુરત શે'રમાં પડીતી હડતાળ રે મુંબઈ શે'ર ગ્યોતો બહોરવા
 ચાંદલીયો...

બેની ચિતળ શે'ર ગ્યોતો ચુંદડી બહોરવા રે
 બેની ચિતળ શે'રમાં પડીતી હડતાળ રે નગર શે'ર ગ્યોતો બહોરવા
 ચાંદલીયો...

મારી સો રે સવાસોની

(છાંબ ભરે ત્યારે)

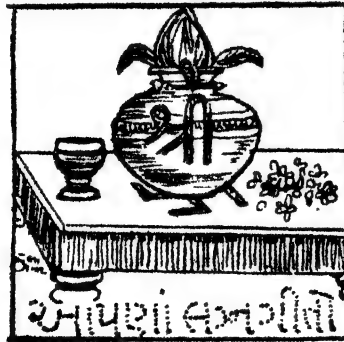
મારી સો રે સવાસોની ચુંદડી રે
 મારી ચુંદડીનો રંગ રાતો હો લાડડી
 ઓઢોને સાહેબજાદી ચુંદડી રે
 હું તો કુમરે ઓઢું રે રાયવર ચુંદડી રે
 મારા દાદાજી દેખે માતાજી દેખે
 કુમરે ઓઢું રે રાયવર ચુંદડી
 તમારા દાદાના તેડ્યાં અમે આવીયારે
 તમારી માતાના મન મોશે, હો લાડડી
 ઓઢો ને સાહેબજાદી ચુંદડી રે
 (એ પ્રમાણે કાઠા, મામા વીરા વિ. ને ગાણું)

મોટા મોટા મંડપ

(છાત્ર વખતે જાવાતું ગીત)

મોટા મોટા મંડપ રોપાવ્યા રે
 મેં ફાડે પગરણુ આદર્યા ને
 મંડપમાં કાંઈ જાજમો પથરાવો રે
 મેં ફાડે પગરણુ આદર્યા ને
 જાજમ ઉપર ગલેચા પથરાવો રે
 મેં ફાડે પગરણુ આદર્યા ને
 ગલેચા ઉપર બાળેડ ઢળાવો રે
 મેં ફાડે પગરણુ આદર્યા ને
 બાળેડ ઉપર કંકાવટી મેલાવો રે
 મેં ફાડે પગરણુ આદર્યા ને
 આશાપુરના જ્વેશીને મેલાવો રે
 મેં ફાડે પગરણુ આદર્યા ને
 ...વેવાઈ છાત્ર લઈને આવો રે
 મેં ફાડે પગરણુ આદર્યા ને
 બેની બાની છાત્રને વધાવો રે
 મેં ફાડે પગરણુ આદર્યા ને
 છાત્રમાં શ્રીફળ પથરાવો રે
 મેં ફાડે પગરણુ આદર્યા ને

પ્રસંગ ૧૪

(વરઘોડા વખતના ગીતો)

શુકન જોઈ ઘોડે ચડો રે

શુકન જોઈ ઘોડે ચડો રે...ભાઈ, શુકન દીવો હોય રે વરરાજ
શુકને સોનીડો મળ્યો રે વરરાજ, ઝુમણા વસાવી ઘેર આવો રે વરરાજ
શુકને કસુંબી મળ્યો રે...ભાઈ, ચુંદડી વસાવી ઘેર આવો રે વરરાજ
શુકને મણીયારી મળ્યો રે...ભાઈ, ચુડલો વસાવી ઘેર આવો રે વરરાજ
શુકને માળીડો મળ્યો રે ભાઈ, છાંયડી વસાવી ઘેર આવો રે વરરાજ
શુકન જોઈ ઘોડે ચડો રે...ભાઈ, શુકન દીવો હોય રે વરરાજ

કેસરીયા ચડો વર ઘોડે

કેસરીયા ચડો વરઘોડે, ચડો વરઘોડે ને લાલ અંખોડે...કેસરીયા
વારણાં લઉં તારા માથાને મોળયે ...કેસરીયા
ધન્ય તારા દાદા પુલેકાંમાં મહાલે.
ધન્ય તારી માતા મોડ આંધી આવે ...કેસરીયા
ધન્ય તારા કાકા કુટુંબી તેડાવે.
ધન્ય તારા મામા મોસાળાં લહા આવે ...કેસરીયા
ધન્ય તારા વીરા સાજનીયાં તેડાવે.
ધન્ય તારી યેની લૂલુ ઉતારે ...કેસરીયા

ક

ચંચળ ઘોડી

ચંચળ ઘોડી ચાલતી મથુરાથી મંગાવી
લાડડી પુછે વરરાજ્યા
ઘોડી ક્યાંથી મંગાવી ?

અમારા દાદાજીના રાજમાં
સોદાગર ભેટ લઈ આવ્યો
અમને ખેસી દેખાડો
હું જોઉં ચતુરાઈ
રાજા રામ દુહાઈ
ખે ખેનીતો લાઈ
સાસુનો જમાઈ
વાગે ઢોલ શરણાઈ
જેવા મળ્યા લોકાઈ

ખેસી દેખાડો વર રાજ્યા
ચંચળ ઘોડી

નાણાવટી રે

નાણાવટી રે સાજન ઉભુ માંડવે

મારે.....ભાઈના દાદા

જાણે ભરી સભાના રાજા

નાણાવટી રે સાજન ઉભુ માંડવે

મારે.....ભાઈના કાકા

એતો મશરૂ કેરાં તાકા

નાણાવટી રે સાજન ઉભુ માંડવે

મારે.....ભાઈના વીરા

એ તો હાર માયલા હીરા

નાણાવટી રે સાજન ઉભુ માંડવે

મારે.....ભાઈની માડી

એ તો ધુલડીયાની વાડી

નાણાવટી રે સાજન ઉભુ માંડવે

મારે.....ભાઈની બેની

જાણે લીલુડા વનની વેલી

નાણાવટી રે સાજન ઉભુ માંડવે

અનિરૂદ્ધજીની ઘોડલી

ઘોડી અત્રિક્ષ ભૂવનથી ઉતરી, એને પૂજ્યે કુમકુમ ફૂલ
ચંચળ ચાલે ચાલંતી, એનાં કાંઈ ન કરી શકે મૂલ

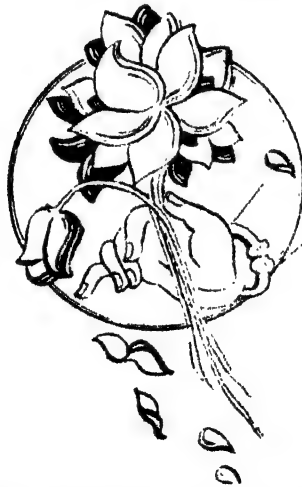
અનિરૂદ્ધજીની ઘોડલી

મોરડે મોતી જડ્યાં, જેનાં હિરા જડિત પલાણુ
રત્ન જડિત જેનાં પેગડા, એના વેદ કરે છે વખાણુ અનિ०
અંગ જેતું અવનવું, ઝળકે તે ઝાકઝમાળ
ઝખકતી જેમ વીજળી, તેને કંઈ ધુધરમાળ અનિ०
દેવ દાનવને માનવી રે જોઈ હરખ્યા તે સુંદર શ્યામ
થનક થનક ઘોડી નાયતી, એનાં પંચ કલ્યાણી છે નામ અનિ०
રૂપવંચી ઘોડી ઉપરે રે, અનિરૂદ્ધ થયા અસ્વાર,
પાનનાં આખ્યાં ખીડલાં, ઉપર શ્રીકૃષ્ણ ફેફળ ચાર અનિ०
હીડે તે હળવે હાથણી રે, ઉલટ અંગ ન માય,
સુરનર મુનીજન જાયે વારણે, આગળ ઈંદ્ર રહ્યા છડીદાર અનિ०
સનકાદિક શિર છત્ર ધરે રે, નારદ વીણા વાય,
ચંદ્ર સુરજ ખેડે પેગડે, આગળ વેદ ભણે બ્રહ્માય અનિ०

૬

બત્રીસ વાગ્ગ વાગતા રે, નગરને પરદેશ,
 સર્વે જન જોવા મળ્યાં, સરવા શોણીતપૂરને દેશ અનિ०
 રાયે નગર શોભાવીયું રે શોહરાવી છે વાટ,
 ધજા પતાકા ફરફરે, સોહરાવ્યાં શોણીતપૂરનાં હાટ અનિ०
 દેવ સર્વે ત્યાં આવીઆ રે, જશ ખોલે બંદીજન
 જાતક કરે બહુ જાતના, જેને હરિ ટાળે નિર્ધન અનિ०
 રામણ દીવો કરે રક્ષમણી રે, લુણ ઉતારે બેની ધીર,
 જાન કરે છે અપ્સરા, ત્યાં તો જોવા મળે જહુવીર અનિ०
 એવી શોભાયે વર આવીયા રે તો પણ ખોટી થાય વરરાય,
 સાળી છાંટે છાંટણાં, મળી માનુની મંગળ ગાય અનિ०
 ઘૂંસળ મૂંસળ રવેયો ને, સરિયો સંપૂટ ત્રાક,
 ઈંડી પાંડી ને ઉતારીયાં, વસ્તુ તિલક કરી તાણ્યું નાક અનિ०
 નાચે અપ્સરા ઇન્દ્રની રે. નારદ તુમુર વાય,
 મધુરી વીણા વાજતી, એવો આનંદ ઓચ્છવ થાય અનિ०
 પોખ્યા આવી પ્રેમદા રે, માથે મેલી ને મોડ,
 રામણ દીવો જળદળે, રક્ષમણીએ પહેર્યો મોડ અનિ०
 ગળે ઘાટ ઘાલી તાણીયાં રે, આવ્યાં માહરા માંય
 આડા સંપૂટ દેવરાવીયા, હવે વરત્યો છે જ્યજ્ઞકાર અનિ०
 ઘોડો ગાય શિખે તે સાંભળે રે, તેને ગંગા કેરું સ્નાન
 વાંછ્યા પામે પુત્ર ને, નિરધનિયાં પામે ધન અનિ०

રાયવર પાન ચાવે ને

રાયવર પાન ચાવે ને રસ ઢાળે.
 જાણે મારા પિતા સાથે આવે;
 જાણે મારા સસરાનો રંગ રાખે.—રાયવર૦
 જાણે મારી માતા સાથે આવે;
 જાણે મારા સાસુનો રંગ રાખે.—રાયવર૦
 જાણે મારા વીરા સાથે આવે;
 જાણે મારા સાળાનો રંગ રાખે.—રાયવર૦
 જાણે મારી બેની સાથે આવે;
 જાણે મારી સાળીનો રંગ રાખે.—રાયવર૦
 જાણે મારી ભાભી સાથે આવે.
 જાણે સાળાવેલી તણે રંગ રાખે.—રાયવર૦
 જાણે મારા કાકા સાથે આવે;
 જાણે મારા કાકાજીનો રંગ રાખે.—રાયવર૦
 જાણે મારી કાકી સાથે આવે;
 જાણે મારી કાકીજીનો રંગ રાખે.—રાયવર૦

આપણાં લક્ષ્મીતો

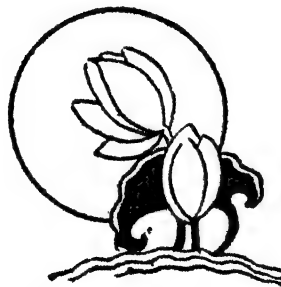

પ્રસંગ ૧૫

ચોખ્ખાં વખતના બીતો

શેરીયે શેરીયે

શેરીએ શેરીએ ધુધરડા વાગે છે
કોઈ ઉમરાવગમદો આવે છે.
કોઈ જાણુ કરો પિછાન કરો
પેલાં નવલા વેવાઈને જાણુ કરો
પેલાં કોડીલા વેવાઈને જાણુ કરો.
તું મોકલ્ય વેવાઈ વાટકડો
તારે તોરણુ આવ્યો લાડકડો.
તું મોકલ્ય વેવાણુ કંકાવટી
તારે બારણુ આવ્યો નાણુવટી
તું મોકલ્ય વેવાઈ સોપારી
તારે તોરણુ આવ્યો વેપારી.
તું મોકલ્ય વેવાણુ જળમારી
તારે માંડવ આવ્યો વેપારી.
આવ્યો આવ્યો વાસુદેવનો નંદ
પૂનમ ફેરો ચંદ
દીવા ફેરી શગ
ચિવા ફેરી વરધ
તારે તોરણુએ અજવાળાં રે.

રોકથો કેમ રહેશે

રોકથો કેમ રહેશે રે, નાણાનો અળિયો વર તો

રોકથો કેમ રહેશે

ગરથે આગળીયો વર તો રોકથો કેમ રહેશે.

પિયરનો પખતો વર તો રોકથો કેમ રહેશે રે

મોસાળે મોંઘો વર તો રોકથો કેમ રહેશે રે.

ભાણું નો ઘેલી વર તો રોકથો કેમ રહેશે રે

ઘેનડીનો વીરો વર તો રોકથો કેમ રહેશે રે.

ગરવો ગરાશિયો વર તો રોકથો કેમ રહેશે રે

નાણાનો અળિયો વર તો રોકથો કેમ રહેશે રે

સીતાને તોરણ

સીતાને તોરણ રામ પધાર્યા, લે રે પનોતી પહેલું પોંખણું.
 રવાયે એ વર પોંખે પનોતી, રવાયો ગોરસ સોહામણો...સીતાને
 ઘાંસરીએ એ વર પોંખે પનોતી, ઘાંસરું ધારી સોહામણું...સીતાને
 તરાકે એ વર પોંખે પનોતી, તરાકે રેંટીયો સોહામણો...સીતાને
 ખીંડીએ એ વર પોંખે પનોતી, ખીંડીયાં હાથ સોહામણા...સીતાને
 (એ પ્રમાણે ચાર પોંખણું ગાવાં.)

બાણા તે સુરનો માંડવો

બાણા તે સુરનો માંડવો ને, જાદવ કુળની છે જન
અનિરૂધ્ધે જનું જોડાવીયું રે, જાદવ છપન કરોડ
જનુને સામૈયાં શોભતા રે, સાળી સામૈયા લાવ.
અનિરૂધ્ધ તોરણુ આવીયા રે, જાણે પ્રગટ્યા છે બાણ.
બાણુ સરિખા ઉભા રહ્યા રે, કહો ને કાણુ સ્વરૂપ.
મુખમાંથી નારદ બોલીયા રે, ચાલો થાય છે અસૂર.
સાસુ આઘ્યાં જમાઈ પોંખવા રે, હૈડે હરખ ન માય
પહેરણુ પટાળાં ઝોઢણુ ચુંદડી રે, મસ્તક ઝળકે છે મોડ.
ડાખા તે હાથમાં દીવડો રે, જમણા હાથમાં થાળ.
થાળ ભર્યો શગ મોતીઓ રે, ઉપર શ્રીફળ ચાર.
છંદી પીંડીના ઉવારણા રે, સરીયો સંપટીયાં ચાર.
નાક તાણ્યાં છે વરતણાં રે, હસીઓ સધળો તે સાથ
સંપટીયા ચાંપી વર પધરાવીયા રે, કહો ને કાણુ સ્વરૂપ.
પહેલું મંગળ માયરામાં વરત્યું રે, બીજું મંગળ માયરામાં વરત્યું રે
ત્રીજે મંગળ ગ્રહી રહ્યા હાથ રે, ચોથે મંગળ પરણ્યા અનિરૂધ્ધ રે

પ્રસંગ ૧૬ : માયરાના ગીતો

આની કોરે ગંગા રે

(હસ્ત મેળાપ વખતે ગવાતું ગીત)

આની કોરે ગંગા રે, આની કોરે જમના રે,
વયમાં સરસ્વતિ માતા નદી બહે છે

સોનલા ધડુલો રે, રૂપલા હિંટોણી રે,
સીતાવેલ પાણી સંચર્યાં
સીંચણીઉં ન પહોંચે રે, ધડુલો ન ખૂડેરે,
કૂવાને કાઠે ઉભાં રહ્યાં

સોનલાની ગેડી રે, રૂપલા દુલો રે,
રામચંદ્ર રમવાને નિકળ્યા

રામ—કાણુ રાયની બેટી રે, કાણુ તારું નામ રે,
પરણી રે છોકે કુંવારડી ?

સીતા—જનકની બેટી રે, સીતા મારું નામ રે,
હજી રે છું બાલ કુંવારડી.

સીતા—કાણુ રાયનો બેટો રે, કાણુ તારું નામ રે
કમ રે નગરીનો ગરાસીઓ ?

રામ—દશરથનો બેટો રે, રામચંદ્ર નામ રે
અયોધ્યા નગરીનો હું રાજાઓ

સીતા—પાનનાં ખીડાં રે, સાત સોપારી રે,
લમ નિરખારી વહેલા આવજો.

ટીપ્પણી—‘રામ’ અને ‘સીતા’ની જગ્યાએ પરણનાર વર-કન્યાનું નામ ગવાય.

દુધે તે ભરી રે તણાવડી, મોતીડે આંધી પાળ
 માધવ ધ્રુવે ધોતિયાં, રૂક્મણી પાણી જાય.
 રૂક્મણી-હજવેથી ધોળે માધવ ધોતિયાં, મિંજશે અમારાં ચીર;
 અમ ઘેર દાદોજી રિસાળવા, માતાજી દેશે ગાળ.
 માધવ-નહિ તારો દાદોજી રિસાળવા, નહિ દીએ માતાજી ગાળ
 આપણુ બેઉ મળી પરણુશું, વૈશાખ મહિના માંદ્ય
 માધવપુરનો માંડવો-આવી, જાદવ કૂળની જનન;
 ધન્ય ! ધન્ય ! રાણી રૂક્મણી, જેને પરણ્યા શ્રી ભગવાન.

ટીપ :- 'દાદોજી' અને 'માતાજી'ની જગ્યાએ-કાકોજી, કાકીજી, મામોજી,
 મામીજી, નિરાજી, ભાભીજી. એમ ચાર વખત ગવાય, અને શ્રી માધવ
 રૂક્મણીજીની જગ્યાએ વર-કન્યાનું નામ આવે. માંડવો અને જનન જે
 ગામનાં હોય તે બોલાય.

મીઠી માધવની મોરલી, મીઠી મહેરામણ રેલ
 મીઠા મહિયરના માંડવે, મીઠી મીઠી અમારી વેલ
 અમૃત મીઠી સુંદરી, મીઠાં સુંદરી ફેરા સૂર
 મીઠી મનોહર માલતી મોંઘા સુંદરી ફેરા નૂર
 ચંદ્ર વિનાની વિલાવરી, તેમ સુંદરી વીણું સંસાર
 મોટા રે ધરના મોડની જુઓ કુદરતનો વ્યાપાર
 દેવ ઉતરતા આંગણે જ્યાં સુંદરીના સન્માન
 રમણી છે રત્ન વસુંધરા થાળે ઝવેરીઓ સુગ્ગણ
 ધર તમારું સોહાવશે તેના રચશે નંદનવન મહેલ
 એવી ચતુર કળાવતી નારી છે નાગરવેલ
 મીઠી છે મોહન દાડમી, મીઠી આંખત્રીયાની ડાળ
 મીઠી હૈયાની વીરડી મીઠી માધવની વન વરમાળ

કેવડો જગ જેવડો

કેવડો જગ જેવડો, કેવડો રાજ રામનો
કેવડો શ્રી લગવાનનો
મારા નવલા વેવાઈ જગોને.

અમને ગલેચા પથરાવો રે
અમારું જાદવ કૂળ સર્વે આવીયું.

આવી બેસશે માંડવાની હેઠ રે
મારા નવલા વેવાઈ તમને વિનવું.

માંડવામાં કન્યાને પથરાવો રે
પરને કન્યાદાન દીજીએ.

જાદવ કુળને પાનના ખીડલાં
મારા નવલા વેવાઈ વેંચાવજો.

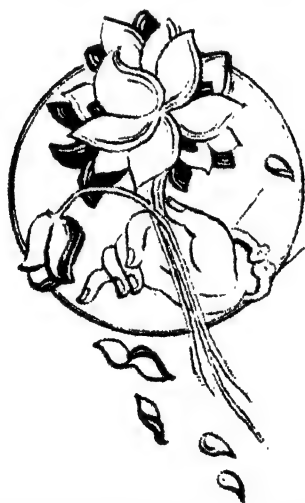
કેવડો શ્રી લગવાનો
મારા નવલા વેવાઈ જગજો.

મારા ખેતરને શેઢે

(માયરા વખતે)

મારા ખેતરને શેઢેલે, રાય કરમલડી રે
 વાવો વરરાગ્ન ડાળખી, રાય કરમલડી રે
 વીણો આવતી વહુ પુલડાં; રાય કરમલડી રે
 વીણી ચૂંટીને છાખ ભરી, રાય કરમલડી રે
 તેનો ગુથે માલણુ ગજરો, રાય કરમલડી રે
 ગજરો...ભાધને છોગસે, રાય કરમલડી રે
 મારા ખેતરને શેઢેલે, રાય કરમલડી રે
 વાવો...ભાધ ડાળખી, રાય કરમલડી રે
 વીણો...વહુ પુલડાં, રાય કરમલડી રે
 વીણી ચૂંટીને છાખ ભરી રાય કરમલડી રે
 તેનો ગૂંથો માલણુ, મોડીયો રાય કરમલડી રે
 મોડીઓ....વહુને ધૂંધે રાય કરમલડી રે
 ગજરો દેખી લાડી રવ ચડ્યાં રાય કરમલડી રે
 પરાણું તો...ભાધના ખેટરો રાય કરમલડી રે
 નિકર ખેડી તપ ધરૂં રાય કરમલડી રે

વર કન્યા શોભે

પરથી ઉતરે ત્યારે

વર કન્યા શોભે સુલક્ષણાં,
 જુગતે જુગતે મળી છે જોડ.
 છે ચંપાનો છોડ જોડું જુગ જુગ જીવો.
 ધન્ય ધન્ય તેણે સમજાણ કરી,
 બાંધી પૂણું પરસ્પર પ્રીત,
 રૂડી રસ રીત, જોડું જુગ જુગ જીવો.
 બેઢિનાં મનહર મંજુલ મુખ છે
 નથી એકેમાં ખામી કે ખોડ
 કહું વાર કોડ...જોડું જુગ જુગ જીવો.
 જેવાં ઈન્દ્ર ઇન્દ્રાણી આપનાં
 એવા વર કન્યા શોભે વેપ
 વામાણું વિશેષ...જોડું જુગ જુગ જીવો.
 જેવી મેઘ ધરા નભમાં દીસે,
 એવો વર કન્યાનો દીપે વેશ
 મોતી ગૂંથ્યાં કેશ...જોડું જુગ જુગ જીવો.

શ્વેત સરસ પાનેતર પહેરીયું
હીરા મણીના છે હૈયે હાર
કરં હું સ્વીકાર...જોડું જુગ જુગ જીવો.

કરમાં ચૂડો હસ્તી દંતનો
મહા મૂલો હેમ મદેલ
ઓપણીએ ઓપેલ...જોડું જુગ જુગ જીવો.

પગે શોભે નેપૂર અંકરી
પાયે અણુવટ વીંછીયાં ઠેસ
અધિક કયા ફીક...જોડું જુગ જુગ જીવો.

હાથે વેઢને વીંટીઓ છે ઘણી
કાને કનક તણા છે જૂલ
શોભે છે ધ્રુવ...જોડું જુગ જુગ જીવો.

લાડે લલિત પીતાંબર પહેરીયાં
આંધિ ધારી છે કાશ્મિરી શાલ
કરમાં છે રૂમાલ...જોડું જુગ જુગ જીવો.

વર કન્યાનું દીપે છે જોડણું
જોવા આવ્યું છે આખું ગામ
સ્ત્રી પુરૂષ તમામ...જોડું જુગ જુગ જીવો.

સદા અખંડ રહેજો સૌભાગ્યવતી
દે છે આશિષ દલપતરામ
કરો રૂડાં કામ...જોડું જુગ જુગ જીવો.

શોભે સુંદરી સીતા

શોભે સુંદરી સીતા, ગીર્વિગર્વાણ જેવી,
 ગાયત્રી ગીતા...શોભે
 કાને અકોટી કોટિ, દીનકરના જેવી,
 જગતમાં જોતાં કોઈ અબળા ન એવી...શોભે
 વેણી ત્રિવેણી રૂડી, રાખડીયાળી,
 શિર પર સૂતી જાણે સર્પણ કાળી...શોભે
 લાલે તિલક કયું, કુમકુમ કેરું,
 દિસે વદન જેવું દીનકરનું દહેરું...શોભે
 રત્ન જડીલી ટીલી ભૂચ ટીલી,
 દિસે દુલારી છમી છેલ છમીલી...શોભે
 આખ્યું અણીયાળી કાળી રાજી વિરાજે,
 જોતાં નિહાળી મૃગખંજન લાગે...શોભે
 નાકે વાળીમાં મોટાં નિર્મળ મોતી,
 જળકે છે જોડ્ય જાણે ગુરૂભૂગુ જ્યોતિ...શોભે

આપે અધર છમી જેમ રીપુરેણી,
 દંતની પંક્તિ જાણે ગણુ શ્રેણી...શોભે
 મંદ હસિત મુખ મીઠડી વાણી,
 સુણે ન સુણે પુરી સખી સમાણી...શોભે
 કંઠે કંઠેસરી રિર જુલજુલું જુલે,
 આભૂષણ જોતાં કવિ, કાવિદ ભૂલે...શોભે
 તમ કનક જેવી જનક કુમારી,
 જાણે અકર જ્યોતિ મણીમાં ઉતારી...શોભે
 વિદુ મરંગ જેવી કર્દલી રાતી,
 જાણે પ્રકટ થયો સૂર્ય પ્રભાતિ...શોભે
 બાહે બેરખડા કરે કંકણ ચુડી,
 દીજીએ જે ઉપમા તે થકી રૂડી...શોભે

જ્યકે જડિત રત્ન પહોંચી સોનેરી,
વીંટી અંગૂઠી પાંચે આંગળીએ પહેરી...શોભે
મેઘલી કરી ત્રે ધુધરીયાળી,
રત્ન જડિત ચિત્ર વિચિત્ર જળી...શોભે
પાયે નેપૂર ઘણી ધૂધરી ગાળે,
અંગે નિલમ પગ પાની ખીરાજે...શોભે
અણુવટ ખટમુદી વિધીયાં વાળે,
ધન્દરા થકી છબી અદેકરી લાગે...શોભે
નિર્ખંતા નખ મણી ફણીધર લાગે,
તે માટે તે જઈ પાતાળે રાજે...શોભે
રાતા પરવાળા જેવી પગતણી પાની,
ધ્યાન ધરે છે જેનું જોગેશ્વર માની...શોભે
ચોળા પટોળા પહેરી સાવ સોનાની,
જ્યકે છે કળા જેમ દામિની કરી...શોભે
ચાલે કુમારી કલ હંસની ચાલે,
લે છે નગર નારી વારણું બહાલે...શોભે

સાથે સાહેલી આની આરણે બાળા,
હાથે ધરી છે મોટી પુષ્પની માળા...શોભે
રંગ કસુંબી અંગે અંબર મહેક,
સાંજ્ય સુગંધી મલિયાગર બહેક...શોભે
મૂર્છાયા મુખ જેઈ રાયને રાણા,
જાણે મંત્રિને માથે છાંટ્યા છે દાણા...શોભે
સુધા વસુધા તણું તાવજ બાંધુ,
વેદેહી વિષે મણી લોકને લાધ્યું...શોભે
વિશ્વ બધાની વનિતા મળીયું,
જનકી આગળ રૂપ આપણું ગળીયું...શોભે
દેવ નિહાળી દંત આંગળી દાબે,
જનક સુતાની કાને જોડય ન લાધે...શોભે

જોઈ વદન રહી મેઢની મોહી,
 વિશ્વમાં નથી એવી કામિની કાઈ...શોભે
 મંચમાં બેઠા દીઠા રામજી આવી,
 ઘુંઘટપટમાંથી જનકી આવે...શોભે
 પ્રેમ દૃષ્ટે વારંવાર વિલોકે,
 પડતી પલકતણી પાપણો રોકે...શોભે
 રૂપ રાધવ તણું નેત્રને હારે,
 લોકની લજ્જા માટે ઉરમાં ઉતારે...શોભે
 અતિ અમિત છબી ઉરમાં જડાણી,
 થાકે વિરંચી જેવા કહેતા વખાણી...શોભે

પૂર્વ છાયો

શોભે તે સીતા સુંદરી, અતિરૂપવંત અપાર
 પધાર્યાં મંડપ વિષે, કરધરી કમળની માળ
 સુંદર શોભે તે વરમાળજી, બાલ દીવાકર જેવી બાળજી
 આવી ઉભી મંડપ વચાળજી, થયો ત્યાં તો જય જયકારજી

જનરખનો જગન અને સીતાજના લગ્ન

જનરખે જગન માંડીયો તેડયા ભૂપતિ ભારે
 સીતાએ સાહો મોડીયો, ચુંદડ ઓઠી સારી જનરખે
 મેરૂ છાયો મોટો માંડવો. દિનકર ડોલવા લાગ્યા
 આવી મંડપમાં ઉભાં રહ્યાં, જનકની કુમારી જનરખે
 સોળ સાહેલીઓ સાથમાં, કર કુમકુમ થાળી
 તેત્રીસ કોડ દેવતા જોઈ રહ્યા, કન્યા બહુ રેડપાળી જનરખે
 રાવણુ આવ્યો ધનુષ્ય ભાંગવા દશ ભસ્તક ધારી
 લકા પતિ ધનુષ્ય ભાંગશે, લગ્ન જશે તમારી જનરખે
 રામે ધનુષ્ય લીધું હાથમાં, ચાંપ લીધાં ચડાવી
 કટકા કર્યા ક્ષણ એકમાં લગ્ન રાખી છે ભારી જનરખે
 પાતાળે પડછંદા ખેલીયા ધરણી ધ્રુજવા લાગી
 રોષનાગ ઉઠ્યા ઉતાવળા, સર્વે નાગણી જાગી જનરખે
 સીતાએ વરમાળા સાહી રહ્યાં ચુંદડ ઓઠી છે સારી
 રઘુવીરને વરમાળા રોપીઆ જનરખની કુમારી જનરખે
 તોરણ આવ્યા શ્રી રામજી, ચોરી ચાગઠ બાંધી
 હરીએ હથેલાળે મેળીયો, દાપુ દક્ષણ આપી જનરખે
 કંસારનો ભર્યો ફાળીઓ, ઉઠ્યા અંતરજામી
 હરખ્યાં સુનયના રનેહથી કન્યા મહા સુખ પામી જનરખે

મોતીસર બનડા

આઝ્યાં ચોખાનાં ગાડાં મોતીસર બનડા રે
 ચોખા મોંઘા વેચાય મોતીસર બનડા રે
 લાડી પૂછે લાડાને મોતીસર બનડા રે
 આવાં ધોળાં શું જ્યાં મોતીસર બનડા રે
 ધોળાં માય ને આપ મોતીસર બનડા રે
 ધોળાં કાકા ને કાકી મોતીસર બનડા રે
 ધોળાં મામે ને મામી મોતીસર બનડા રે
 ધોળાં ભાઈ ભોળય મોતીસર બનડા રે
 ધોળાં બેન બનેવી મોતીસર બનડા રે
 ધોળું સઘળું કુટુંબ મોતીસર બનડા રે
 ધોળું.....નું ગોત્ર મોતીસર બનડા રે

પ્રસંગ ૧૭

જ રે સરસ્વતી

જ રે સરસ્વતી માતને વિનવું, જ રે ગણપત લાગું છું પાય
 જુઓરે ઝવેરીના બેસણા
 મારે લાઇને ઓઢણ પામરી, વયમાં ઓખત્રીયાળી છે ભાત જુ.
 વીરો ઓઢી પહેરીને દરબાર ગયા, એને દરબારે બહુ દીધાં માન જુ.
 એને બેસણ નાખ્યા ચાકળા, એને ઉડતાં ભરી રે સલામ જુ.
 એને ચડવાને આપ્યા ઘોડલા, એની સાથે છડીદાર ચાર જુ.
 જ રે સરસ્વતી માતને વિનવું, જ રે ગણપત લાગું છું પાય
 જુઓરે વેવાયેના બેસણાં

લીલી તે લીલી

(જનમાંથી માંડવે જતા)

લીલી તે લીલી લીમડી, શવ લીલી નાગર વેલ રે
 મેં રે નાગર વેલ વાપરી, ને પરહઠ માંડવા હેઠ રે
 વહુનો તો સાસરો વહેવારીયા, ને કંથ છે આવન વીર રે
 કેમ કરી હોય રે વહેવારીયા ને, કેમ કરી આવન વીર રે
 ગરથે શું થયા વહેવારીયા ને, સમરથ આવન વીર રે

વેવાધઓને માંડવે

(જમીને આવે ત્યારે ગાવાનું ગીત)

વેવાધઓને માંડવે જમવાને ગ્યાતા
 સારા ચોખાને સવાદીયારે મારા હોંશી વેવાયો
 હોંશી વેવાધઓ મારા ખાંતી વેવાધયો.
 ખાંતેથી ખવરાવ્યા રે મારા હોંશી વેવાયો...
 છુદુ ચુરમું ને ધારે ઘીએ જમાડ્યા,
 પડખે આપ્યા સાત શાક રે મારા હોંશી
 હોંશી વેવાધયો મારા ખાંતી વેવાધયો
 ખાંતેથી ખવરાવ્યા રે.....

પ્રસંગ ૧૮ : ચોરી
(ચોરી સમયે ગવાતાં ગીતો)

દરિયાના બેટમાં

દરિયાના બેટમાં વહાણુ ઝુકારો માણુરાજ
 ધરે વહાણુ વીરાના મશરૂ, મંગાવો માણુરાજ
 ધ રે મશરૂના વીરના, સાફા બંધાવો માણુરાજ
 વધ્યુ એટલું આવતી વહુને સાડીયું કરાવો માણુરાજ
 દરિયાના બેટમાં હાથીડા ઝુકારો માણુરાજ
 ધ રે હાથીડે વીરના સોના મંગાવો માણુરાજ
 ધ રે સોનાની વીરની પોંચી ધડાવો માણુરાજ
 વધ્યુ એટલું આવતી વહુને બંગડીયું ધડાવો માણુરાજ
 દરિયાના બેટમાં સાંઢયું ઝુકારો માણુરાજ
 ધ રે સાંઢે વીરાના હીરા મંગાવો માણુરાજ
 ધ રે હીરાની વીરાની પહોંચી ઝડાવો માણુરાજ
 વધ્યા એટલા આવતી વહુની બગડી જડાવો માણુરાજ

પહેલે તે પગલે

સતપદી

પહેલે પગલે કન્યા એમ ઉચરે
સ્વામી સુણો અંતર વાત રે
તમથી સૌભાગ્ય અમને સાંપડ્યાં
રીઝ્યાં મારાં માત ને તાત રે
પૂણ્યને યોગે પ્રભુ પ્રસાંન થીયા
તમ સરખા પામી હું નાથ રે

બીજે પગલે કન્યા એમ ઉચરે
સ્વામી સુણો અંતર વાત રે
તમારાં માત પિતા મારાં ગણી
મેંધેરા આપીશ માન રે
ચાજા તમ ચાજા એ પ્રભુ તણી
વર્ધા તમને આ અમ પ્રાણુ રે

ત્રીજે પગલે કન્યા એમ ઉચરે
સ્વામી સુણો અંતર વાત રે
ભાવ ભર્યાં ભોજન કરી કરી
જમાડી જમીશ હું નાથ રે
તમને તમારાંને સંરક્ષવા
સદાય રહીશ તમ સાથ રે

ચોથે પગલે કન્યા એમ ઉચરે
સ્વામી સુણો અંતર વાત રે

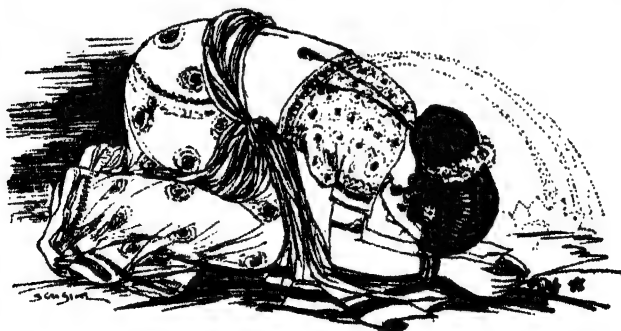

અંબર આછાં આછાં શિયળ તણાં
 સૌભાગ્યના શણુગાર રે
 રીઝીને રિઝાવું બહાલા આપને
 રીઝે જેથી દેવ મોરાર રે
 પાંચમે પગલે કન્યા એમ ઉચરે
 સ્વામી સુણો અંતર વાત રે
 સુખમાં સંતોષ દુઃખમાં ધીર ધરું
 સુખ દુઃખ માતું સમાન રે
 તમ વિના અન્યત્ર ન ઓળખું
 તમમાં પરોવું મારા પ્રાણ રે
 છઠે પગલે કન્યા એમ ઉચરે
 સ્વામી સુણો અંતર વાત રે
 બહાલાંને બહાલાં ગણી રીઝાવશું
 ગાકુળ ગણશું ગૃહવાસ રે
 તનમન તમથી ન તારવું
 રહીશ સદા તમ પાસ રે
 સાતમે પગલે કન્યા એમ ઉચરે
 સ્વામી સુણો અંતર વાત રે
 બેમાંથી બહાલા આજે એકજ થિયાં
 જોડાયાં જીવનથી જીવન રે
 તન જાતાં વચન ત્રોડું નહિ
 પ્રણમું હું પ્રાણ જીવન રે

રૂક્મણીનો પત્ર

સ્વસ્થાન શ્રી દ્વારામતી ધામ, ત્યાં બિરાજે શ્રી ધનશ્યામ
 આવી પુરે હૈયા ફરી હામ, બહાલા વેગે આવજો વનમાળી
 કુંદન-પુરથી લાખું છું આજ, મોહન મેલી મારા મનનીલાજ
 તમ આવ્યે સરશે મારા કાજ બહાલા વેગે...
 કાગળ લખીતંગ રૂક્મણી કન્યા, શિશુપાળ લાગ્યો છે સન્યા
 બીજે નહિ વરૂં તમ વિના બહાલા વેગે...
 જાણી જન્મેજન્મની રે દાસી, મારે એક તમારી છે આશી
 નહિં આવો તો થાશે રે હાસી, બહાલા વેગે...
 અંબા પૂજવા માનતા લીધી, પગથું તો તમ અગડ લીધી
 તમ આવ્યેથી મારે સિદ્ધિ બહાલા વેગે...
 અંબા પૂજવા આવશું જ્યારે, મારીસરખી સાહેલીઓ સાથે
 પછી થાવાનું હોય તે થાશે બહાલા વેગે...
 અંબા પૂજતે પાછલા વળશું, રથ આગળ હુંકડા હળશું
 ત્યારે તમને ત્રીકમરાય મળશું બહાલા વેગે...
 આવી દેશ પાદરમાં રેળે, અંબાજીના મંદિરમાંહે રેળે
 શામળીયાજી શુદ્ધ મારી લેળે બહાલા વેગે...
 રથ રોકીને ત્યાં ઉભા રહેળે, પ્રભુ બાંધ જાલી અમને લેળે
 ચોદ લોકમાં ડંકા દેળે બહાલા વેગે...
 રખે વિલંબ કરો મુરારી, હવે બચવાની નથી બારી
 થઇ ચુકી છું નારી તમારી બહાલા વેગે...

રૂક્મણી વિવાહ

કુંદનપુર વિવાહ સ્વયં, ભૂપતિ ભિમકરાય;
કન્યા દેવા શ્રી કૃષ્ણને, આનંદ ઉર ન સમાય.
રૂક્મણી તે જાણીયું, ઉર આવ્યો અતિશય કાળ;
કન્યા ન આપું શ્રી કૃષ્ણને, એ છે ગાયું તણો ગોવાળ.
રૂક્મણીનું મન મેલું ને, તેડાવ્યો શિશુપાળ
રૂક્મણીએ ખપ્પર જાણી, અંતર ઉડી જાળ.
દૂર ઘણી દ્વારામતી, રહ્યો લગ્ન વચ્ચે દિન એક;
અંતરજામી આવજો. રાખજો મારી ટેક.
એવું તે કહીને કામીની, કરી કાગળ લખવા આશ;
મુકતા નંદ કહે માનુની, થઈ જગતથી ઉદાશ.

મારી સાલ્ય લેજો અવિનાશી રે, જાણી જન્મોજનમની દાસી રે.
વાંચી કાગળ વેલેરા આવો રે, મારા તનના તાપ ખુઝાવો રે.
દિન એક લગ્ન વચ્ચે જાણી રે, બહેલા આવો તે શારંગપાણી રે.
જો તમે નાથ નહિ આવો બહેનારે, તબું લગ્નથી પ્રાણ હું પહેલા રે.
કહે મુકતાનંદ મોરારી રે, બહાલા રાખજો ટેક અમારી રે.

લક્ષ્મી કાગળ વિપ્ર સિધાબ્યો રે, હરિની કરુણાથી દારકા આવ્યો રે.
 દેખી દારિકા મહાસુખ ધામ રે, જેના રાગ છે સુંદીર શ્યામ રે.
 બહાલે વિપ્રને આવતા જાણી રે, ઉઠ્યા સન્મુખ શારંગપાણી રે.
 પૂછી ક્ષેમ ને કાગળ લીધો રે, વાંચી પત્ર હૈયે દઢ કીધો રે.
 પૂજ્યા વિપ્રને દેઈ ધણું માન રે, જાવા તૈયાર થયા ભગવાન રે.
 સાથે રથમાં વિપ્રને ખેસારી રે, ચાલ્યા કુંદનપુર મોરારી રે.
 એવા ભકતને વલ્લભ ગીરધારી રે, જાય મુક્તાનંદ બલિહારી રે.

માનુની મનમાં ચિંતવે, કેમ નાવ્યા સુંદીર શ્યામ
 વાર કેમ થઈ વિપ્રને, નવ સર્પાં મારા કામ
 જે નહિ આવો જદુપતિ તો, તજીશ મારા પ્રાણ,
 એવામાં દિજ આવીઓ, જેમ આવે રામનું પાણી.
 વિપ્ર વદન જેઈ વનિતા, ઉર આવ્યો અતિઆનંદ અપાર
 પ્રાણ જીવન પધારીઆ, જીગ જીવન જીગદાધાર.
 કુંદનપુર હરિ આવીઆ, સુણી ભૂપતિ ભીમકરાય;
 સામા જમ સન્માન કીધાં, આનંદ ઉર કેમ માય.
 ત્રીકમ તોરણ આવીઆ, વરત્યો જયજયકાર;
 મુક્તાનંદ કહે માનુનીના, પુણ્ય તણો નહિ પાર.

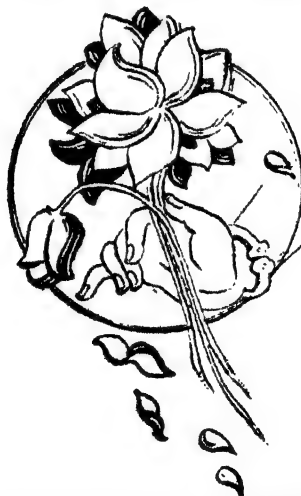
દેવી પૂજ્યાનો મસ લઈને પ્યારી રે, ચાલી નીરખવા કુંજખીહારી રે
સાથે લઈને પૂજ્યાનો સામાન રે, નયણે નિરખવા શ્રી ભગવાન રે
હરિના ભક્ત અન્તરિના માની રે, ભાવે પૂજ્યાં ભગવતી ભવાની રે
પછી રૂપ પ્રકાશ્યું બાળી રે, પ્રેમે પામવા શ્રી વનમાળી રે.
સંગે અસૂર હતા રખવાળ રે, દેખી રૂપ પડ્યા તત્કાળ રે,
વેગે આવીઆ અંતર જભી રે, મળયા મુકતાનંદના સ્વામિ રે.

❧

કર સાહીને રથ પર લીધાં રે, મનવાંછિત કારજ સિધ્યાં રે
કન્યા હરણ કરી હરિ વળીયા રે, સૈન્ય સહિત બળીભદ્ર મળીયા રે.
વાંસે રૂક્મૈયો ચઢ્યો શીશુપાળ રે, કન્યા કેમ લેશે ગોવાળ રે,
બાંધી દારિકાંમાંથી લાવું રે, નહિ તો પૂરમાં પાછો ન આવું રે.
જઈને જદુપતિ સંગ જુદ કરીઓ રે, બહાલે સર્વેતણે મદ હરિઓ રે,
રૂક્મૈયાની વાદી છે દાદી રે, કાપી કેશને મેલ્યો કાઠી રે.
રૂક્મણીના શોક નિવારી રે, મળયા મુકતાનંદ મોરારી રે,

❧

માધવપુરનો માંડવો, આવે જનકવ કુળની જન
પરણે તે રાણી રૂક્મણી, વર વાંચીત શ્રી ભગવાન.
જનકવ જનૈયા થયા, વળી માંડવીઆ પણ રહોય;
વિધિ સહિત વિવાહ રચ્યો, મધ્યે ચોરી બાંધી સાર;

માધવ આવ્યા માયરે, કોટિ ભુવનના કિસ્તાર.
 માથે તે મુગટ જડાવેના, કાને કુડળ મકરા ઠાર;
 બાહે બાબુબધ બેરખાં, કોટે કાસ્તુભ મણીનો હાર.
 શોભે શણુ શણુગારમાં, પિતાંજર અતિ ઉદાર;
 હેમ કડાં બેઉ હાથમાં, પાયે નેપુરનો ઝણુકાર.
 બહાલાનું વદન સોહમણું, જાણે ઉગ્યો પૂનમનો ચંદ;
 મુક્તાનંદ કહે મોહન વરને જોતાં થાય આનંદ.

પછી લાડીને શણુગારી રે, પીડી ચોળીને પાટ બેસારી રે;
 લીલી સાડી ધરી તન સારી રે, જેણે રીઝે શ્રી ગિરધારી રે.
 સાળે શણુગાર અંગે ધારી રે, ચાલી બેટવા દેવ મોરારી રે;
 સંગે માનુનિ મંગળ ગાય રે, તેની શોભા વર્ણવી ન જાય રે,
 એવી રીતે મંડપમાં આવ્યાં રે, તેડી પીયુની પાસ પધરાવ્યાં રે.
 કર સાહ્યો સચરાચર સ્વામિ રે, નારી માણે મહાસુખ પામી રે
 શોભે માણે સુખકારી રે, જાય મુક્તાનંદ બલિહારી રે.

વાજે દેવનાં વાજાં અપાર, પરણે અખિલ ભૂતનનો આધાર.
 બ્રહ્મા ઉચરે વેદ વચન, જયજયકાર થયો ત્રીભુવન
 ચારે ફેરા હરિ સંગે ફરીયાં, નારી જુગના જીવનને વરીયાં,
 શોભે અખંડ અલૌકિક જોડ, માથે અત્રિશ લમરીનો મોડ,
 લાડો લાડી જમે કંસાર, તેનો નિગમ ન પામે પાર
 મુક્તાનંદ મહાસુખકારી, એવા ચરિત્ર કરે ગિરિધારી

કંસાર જમતાં કામિની, બોલે વિવિધ વચન રસાળ

આપણું લક્ષ્મીતે

શ્યામ સુંદર તે સાંભળે, હસતા તે દીનદયાળ.
બંદી જન જ્યજ્યકાર ગાયે, ગાંધર્વ મધુરાં ગાન;
આનંદે નાચે અપ્સરા, આવે સૂર ચઢી વિમાન
ધ્વજાદિક સૂર પુષ્પવૃષ્ટિ, કરે વારંવાર
વરથોડામાં ગડગડે, વાજ્રત્રનો નહિ પાર.
ચારે તે મંગળ વરતીયાં, વર કન્યાની લલ્લી જોડ;
રૂક્મણી લઈ આવીયા, દ્વારિકાં શ્રી રણછોડ.
દીન જાણી દયા આણી, પુરી મનની આશ
મુક્તાનંદ કહે ચરણ સેવા, દધને રાખો પાસ.
જેણે એ વિવાહ નીરખીયો, તેના પુણ્ય તણો નહિ પાર
પ્રેમ શું માતાએ પોંખીઆ, જુગ જીવન જુગદાધાર
લીએ ઉમંગે વારણા પુત્રના વારંવાર, પુરવાસી સૌ પ્રેમથી નીરખે
તે નટવરનાથ.

જન્મ સફળ કરી જાણીઓ, મહા સુખીઓ થયો સૌ સાથ.
રૂક્મણીએ જે ધારીયું તે સાચું કીધું શ્યામ
લક્ષ્મણનોનાં વ્રત પાળે એવા તે કરુણાધામ
અધમજન ઉદ્ધારવા થયા મનુષ્ય રૂપ મહારાજ
પાવન જશાવસ્તારીઓ, સુણતાં તે સીધે કાજ
નરનારી જે રૂક્મણીનો વિવાહ શીખે ને ગાય
તેને રીઝે શ્રી હરિ ભય પ્રાપ્તિત પરલે થાય.
શેષ પાર ન પામીઓ કહે તાત હરિજશ સાર
તો એ તેના ગુણ ગાવા છે અધમ જન ઓધાર
મુક્તાનંદ કહે મહાપ્રભુની અચળ જગમાં જોડ
શ્રોતાજન જે સાંભળે તે બોલો શ્રી રણછોડ.

રમાપણાં લગ્નગીતો

સીતા સ્વયંવર રાયે મંડપ રચીયો.

રાયે મંડપ રચીયો, સીતા સ્વયંવર મચીયો રે રાયે મંડપ રચીયો.
 રૂપ નિહાળી અનુપમ કન્યા, જનકે લીધી છે પ્રતિજ્ઞા રે...રાયે
 જે કોઈ શિવજીનું ધનુષ ચઢાવે, જનકી કંથ કહાવે રે...રાયે
 તેડાવ્યા ભૂપ સકળ દેશ કેરા, આવીને દીધા છે ડેરા રે...રાયે
 મોટી મનોહર મંડપ શાળા, હેમના સ્થંભ હીરાળા રે...રાયે
 કંચન મંચ અનુપમ ઢાળ્યા, ત્યાં પધરાવ્યા ભૂપ નિહાળ્યા રે...રાયે
 કૌશિક મુની સાથે રાધવ રાજે, રૂપ અલૌકિક છાજે રે...રાયે
 રઘુપતિ આગળ ભૂપ અપારા, જેમ રવિ પાંસે તારા રે...રાયે
 ધનુષ પૂજન કરીધું જનક ભૂષાળે, ચઢાવી પુષ્પની માળે રે...રાયે
 ઢોલ નિશાનને દુંદુભી વાગે, ઘેર ગગન સુધી ગાજે રે...રાયે
 જનક પાસે ઉભાં જનકી આવી, ધનુષ્યને પુષ્પે વધાવી રે...રાયે
 મોટ્યા શતાનન ગુરુ નૃપ જોઈ, ધનુષ ચઢાવો ને કોઈ રે...રાયે
 એવું સુણી ઊઠ્યા મહિપતિ મુખીયા, ભુજબળ સમૃથ સુખીયા રે...રાયે
 વ્રતે તજે કર ન શક્યા ધાલી, ચંચળ આવ્યા જે ચાલી રે...રાયે
 હેડી હેડી આવ્યા ભૂપતિ બળીયા, કરી કરી શ્રમ પાછા વળીયા રે...રાયે
 આવ્યો છે ઇન્દ્ર નરેન્દ્રને રૂપે, ન ચડ્યું ધનુષ સૂર ભૂપે રે...રાયે
 વાસુકી આવ્યો અનુપમ વેષે, ધનુષ ક્યું નહિ રેષે રે...રાયે
 લંકાપતિ લંક બાંધીને ઉઠ્યો, જાણીએ મેઘ વહુટ્યો રે...રાયે
 દોડ્યો દશાનન ગર્વ ભરાણો, મન જાણે હું સફળાણો રે...રાયે
 ચાંપ તજે કર દશ દશ ચાંપ્યા, તે દેખી દિગ્પતિ કંપ્યા રે...રાયે
 ધનુષ તજે ભુજ વિશ ભરાણા, તે કાઢંતા કચરાણા રે...રાયે

લથડયો દશમુખ, મહિપતિ હસીયા, મુગટ મુસ્તકના ખસીયા રે...રાયે
 વીશ ભૂમ દશ શિષજ ધારી. હાર્યો રાવણ અહંકારી રે...રાયે
 વરણ વાયુ આવ્યા નરવપુધારી, ધનુષ થકી ગયા હારી રે...રાયે
 દશ સહસ્ર મહિપતિ એકઠા ધસીયા, ધનુષના ખુણા ન ખસીયા રે...રાયે
 દશ દિગ્પાળનો લાગ ન લાગ્યો, સર્વનો ગર્વ ત્યાં ભાંગ્યો રે...રાયે
 કેટલાક ભૂપ વિના ઉપદેશે, ન ગયા ધનુષની પાસે રે...રાયે
 ન ચઢે ધનુષ વળે ભૂપતિ પાછા, પાછા થકી લાગે આછા રે...રાયે
 કેટલાક ભૂપતિ મનમાં રે લાજ, શિદ્ધ ચાલ્યા રથ સાધી રે...રાયે
 જનકની આજ્ઞા માગી ન માગી રે, વળીયા ભૂપતિ બળ ત્યાગી રે...રાયે
 જોયું જનકે ધનુષ ન ચડીયું, તે પર્વત પેઠે પડીયું રે...રાયે
 જનક ભણે મારી પુત્રી ન પગણી, વીર વિના થઈ ધરણી રે...રાયે
 ભૂગુપતિએ પૃથ્વી નક્ષત્ર કાઢી, વીર કળા હરી લીધી રે...રાયે
 એવી સાંભળી લક્ષ્મણે વાણી, લોચન ક્રોધે ભરાણી રે...રાયે
 જાણે પ્રભુજી મને આજ્ઞા દીજે, ભૂપતિનું મન રીજે રે...રાયે
 કહોતો બ્રહ્માંડ પાટુએ પાકું, નભ લગી અવની ઉડાકું રે...રાયે
 સાત સાગર કાતો એકઠા ભેળું, આભના તારા ઉમેળું રે...રાયે
 ન વીર પૃથ્વી જનકજીએ જાણી, ન શક્યા ધનુષ કો તાણી રે...રાયે
 પ્રભુ તમ આવે ધનુષ ન ભાંગે, તો રવિકુળ લાંછન લાગે રે...રાયે
 સાંભળી ભ્રાત વાર્યા રઘુનાથે, આપણે છીએ મુનિ સાથે રે...રાયે
 આજ્ઞા વિના કંઈ કાર્ય ન થાયે, સેવા તણું ફળ જાએ રે...રાયે
 સાંભળી ઋષિ હસી બોલ્યા મુખેથી, ધનુષ ચઢાવો મુખેથી રે...રાયે

રામ રઘુકુળ કેસરી કહાવે, શંભુનું ધનુષ ચઢાવે રે...રાયે
 મુનીવરનું સુણી વાયક કર્ણે, હિંદી પ્રભુ લાગ્યા ચર્ણે રે...રાયે
 કટિતટ પલવટ નાથે ન વાળી, બાંધી નહિ પાઘ સંભારી રે...રાયે
 રહેજે ધનુ જઈ ધનુષ પુરારી, લાગ્યું કુસુમ સમ ભારી રે...રાયે
 તાણી પીનાકના કર્યો તણુ કટકા, તે આભ લગી જઈ અટક્યા રે...રાયે
 સમ પાતાળથી પત્રગ થડક્યા, ભાનુતણા તૂરી ભડક્યા રે...રાયે
 હલ મલ્યો કુર્મ ધનુષ કડાકે, ડીંગળ લાગ્યો ભડાકે રે...રાયે
 દેવ રથા દંત અંગુલી ધાલી, જોવા આવ્યા સહુ ચાલી રે...રાયે
 કો કહે ભવન કો દંડ કિશોરે, વય વિના લાંગ્યું જોરે રે...રાયે
 કોઈ કહે ભૂપ એવું ન કરીએ, કે જનકી જોડીને વરીએ રે...રાયે
 કોઈ કહે જાણ્યું અમણ્યું ન ભાખો, ખોલ્યા વિના બળ રાખો રે...રાયે
 જોણુ શરાસન શંભુનું લાંગ્યું, અસ્ત્ર અંગળ ન ગાળ્યું રે...રાયે
 તે સાથે જુદ્ધ કરે કેમ ચાલે, મારી મહિતળે ધાલે રે...રાયે
 કોઈ કહે ભૂપ ચાલો રથ જોડી, ભીડ થાએ જેમ થોડી રે...રાયે
 ભકત ભૂપ ધણું મનમાં હરખે રૂપ રાધવનું નીરખે રે...રાયે
 દેવનાં દુંદુભી વાળે છે વ્યામે, વરસે કુસુમ ધણું ભોમે રે...રાયે
 ભારે કોલાહલ મંડપ માંહી, સજ્જન હરખ્યા છે ત્યાંહી રે...રાયે
 અર્પો રઘુવર ને વરમાળા, આવીને જનકી બાળા રે...રાયે

ઈશ્વર વિવાહ.

શંકર શારદાને શીશ નામું રે, ગરવા ગણપતિ જીઓ મુજ સામું રે
સમર્પ શારદા સમરથ જાણી રે, અંબા આપો અવિચળ વાણી રે
પ્રમોદીને પૂછે છે વાત રે, કેમ પરણ્યા તે શંભુ નાથ રે.
વિવાહ વૈકુંઠ નાથે વખાણ્યો રે, એવાં દેવી દાસે ન જાણ્યો રે
પ્રભુજીતું નામ પૂજાવીયું રે, વિવાહ વિગતે કરીને ગાવું રે.

ઢાળ

વિવાહ તે વિગતે વર્ણવું, મારી માતાજી કરો ને મયાય,
દીન વચન દેવી દાસનાં, સેવકને કરો ને રહાય.
એક સમે નારદ આવીયા, ત્યાં હતા શંભુ નાથ,
પ્રીતશું પ્રભુજીને પૂજીયું, કહે શિવ આગળ તે વાત.
નારદ કહે નયણે નિરખતાં, એવી કન્યા ન જાણું કાય,
સમોવડ શંભુનાથની, સરખા તે સરખી હોય.

ઘોળ

વળતી ઋષિ એ માંડી વાતરે, તમે સાંભળો શંભુ નાથ રે,
અહીંથી દૂર ધણી ભૂમી થાય રે, ત્યાં વસે છે હિમાચળ રાય રે.
તેને ઘેર છે મેના રાણી રે, તેને કુળ છે કન્યા કુંવારી રે,
કંઠે શોભે ધણી પુલ માળા રે, લાવી રૂપ અનુપમ બાળા રે.
દીસે દેવી તણા અવતાર રે, શોભા કહેતાં ન આવે પાર રે,
હીડે હંસ તણી ગતી ધરતી રે, ભૂમિ ઉપર પગલાં ભરતી રે,

કટી જાણે એ કેસરી લાંક રે, એ છે અવની પર આડો અંક રે.
 વેણે વાસુકી નાગ લગ્નય રે, દીસે કંચન સરખી કાચ રે,
 ચરણ કદળી સ્થંભશા જાણું રે, તપ ઋષિથી બાણું વખાણું રે.
 કન્યા ખેડી છે બાળ કુંવારી રે, શ્યામા શોધે છે વરને વિચારી રે,
 નારદ કહે નમણે નીરખી રે, દેવ કન્યા છે શંભુ સરખી રે.
 શંભુ કહે નારદ તમે જાણો રે, ઋષિ વાયુથી બહેલા જાઓ રે,
 એમ કહીને ત્યાં નારદ આવ્યા રે, મહાદેવનાં ભાગાં લાવ્યા રે.
 જોયા માત પિતા મન મોહે રે, એવો વર કન્યાને સોહે રે,
 વળતી ઋષિએ માંડી છે વાત રે, વર સારા છે શંભુ નાથ રે.
 જોને સુનર મુનીવર જાણે રે, જોને વેદ તે રૂડા વખાણે રે,
 ત્યારે ખોલીયાં મેના માય રે, કોણ ખડંતો છે વરરાય રે.
 એનું કૂળ કેવું કેવી જાત રે, એનો વર છે કેવી નાત રે,
 કહે નારદ સાંભળો બાઈ રે, એ વર છે આદી વડાઈ રે,
 એનું સુંદર કૂળ બહુ સાઈ રે, દેખી મન માને છે અમાઈ રે
 જો કોઈ અણુભુગતું કહે તમને રે, તેની ખોટ વડાઈ છે અમને રે,
 ધૃત્વરજ છે વિવાહ સરખા રે, એવાં વચન સુણી માત હરખ્યાં રે.
 જોયા વીના અણેયું કીધું રે, શંભુ નાથનું શ્રીકૃણ લીધું રે,

ઢાળ

રાય કહે ઋષિ સાંભળો, જુગતે શું લાવો જન.
મોટા તે મહિપતિ આવશે, રૂડી પેર વધશે માન

ધોળ

નારદ કહે તમે સાંભળો રાય રે, કહું મહાદેવનો મહિમાય રે
બ્રહ્માદિકને શ્રી ભગવાન રે, સાથે આવશે સર્વ સમાન રે,
એ વાત કહી ઋષિ વળીયા રે, શંભુજીને પંથે પળીયા રે.
મહાદેવને મંદિર આવ્યા રે, ઋષિ રૂડા સમાચાર લાવ્યા રે.
હિમાચળે તે કન્યા દીધી રે, શંભુનાથની સગાઇ કીધી રે,
એવી વાત કરે છે વખાણી રે, શિવે હસીને દીધી તાળી રે.
ચાલો જગદીશ પાસે જઈએ રે, વિવાહ વૈકુંઠનાથને કહીએ રે,
લક્ષ્મીવરને તેડી લીજો રે, પ્રણામ પ્રભુજીને કરીએ રે.
હિમાચળ ને હરખ થાય રે, મહામંડપ રચાવ્યો ત્યાંય રે,
તેડાવ્યા શાણા સુતાર સોની રે, તેડાવ્યા કારીગર કોરી રે.
બ્રહ્માજીએ મૂરત આપ્યું રે, દીશા જોઈને દોરડી બાંધી રે,
ભૂમિ ચાર જોજન ભરી લીધી રે, પરવાળાંની પૂરણી કીધી રે.
મણી રત્ન જોડ માટે ધડાવ્યા રે, ત્યાં બ્રહ્મણ સર્વે આવ્યા રે,
ભૂમિ ઉંચી ભવન આકાશે રે, માંહે રત્ન મણી વ્યોત પ્રકાશે રે.
માંહી જુગતી તણી ગતી જાણી રે, નવરંગની રચના રચાણી રે.

卐 卐
卐 卐

હાથ

રંગની રચના આદરી જુગ્મવી જાત,
મેઘ માળીને ચિત્ર સારાં લક્ષી આપે છે લાત રે.
મેઝ પર્વત પંખી પ્રગટ્યા ફળવેલ સુખકાર
નયણેથી નીરખતાં કહેતાં ન આવે પાર.

ધોળ

એવી મંડપની રચના માંડી રે ચતુરાધથી ચિત્રજ કાઢી રે
માંહે ભેદ ભૂલવણી ભારી રે ખીજ અજ્ય રચના ન્યારી રે
માંહી વેદ ભણુંતા ઋષિ રે યાંહી વણુંન કરતાં ડોશી રે
માંહી મનમોહ મનગમતા રે ભાટ ચારણ રમતાને ભમતા રે
કાંઠ ઘોડે ચડી અસ્વાર રે ખીજાં પંખીનો નહિ પાર રે
સૂંઢવાળા ને સાંકળોસાજે રે ગળે બાંધ્યા તે હયવર ગાજે રે
માંહી મલ્લ પ્રતિજ્ઞા કરતા રે માંહી ગાંધર્વ ગાન ઉચરતા રે
ત્યાં આનંદ ઓચ્છવ થાય રે એવું લખીયું છે મંડપ માંહ રે
ખીજ નાટક વાતો જાણું રે વનરપતિયું મુખથી વખાણું રે
માંહી અનુપમ આંખા ફળીયા રે જોવા જેવાં જાણુડાં ગળીયાં રે
ગળ્યાં ખારેક ને ખજુર રે ફળ ફાલે અને ખરી જાય રે
લીલી ફળને કરમદી પાકી રે ઓરડીએ રૂડાં ઓર પાકી રે
પારસ પીપળો ને ખીલી પાકી રે તે તો દીસે છે નવરંગ લીલી રે
નવરંગી તે નાગર વેલી રે શોભા વૈકુંઠની લાવી મેલી રે
વનરપતિ તે ભાર અદાર રે વળી પંખી તણો નહિ પાર રે
ત્યારે મધ્ય મંડપમાં આવ્યાં રે ત્યાં હાથી સહજ લાવ્યા રે
માંહી મોર મધુર બોલે રે તોય નાવે કાયલડી ને તોલે રે

સ્વ

સ્વ

માંડી પાર વિનાના પોપટ રે બોલે કુરંગ કુકડા વધતા રે
એવા બોલે શબ્દો મીઠા મીઠા રે બગધ્યાન ધરી ને બેઠા રે
પરભૂમિના એવાં પંખી રે તેની જાત લખી અસંખ્ય રે
એવી મંડપ રચના કરાવે રે કેવી જાન શંભુનાથ લાવે રે
મઠી આગળ માંડવા નાખ્યા રે શંભુનાથ પરણવા આવ્યા રે
શિવે જુગતે શું જટા બાંધી રે પહેરી ફાટેલી કંથા સાંધી રે
ભાર ભાગ ધંતૂરાનો આણ્યો રે, મહાદેવે પોકીડો પલાણ્યો રે
ગળે પહેરી છે રૂપમાળા રે, અગે લપેટ્યા ભોરીંગ કાળા રે
શંભુનાથે સમાચાર કહાવ્યા રે, એવો વેશ ધરી ને વર આવ્યા રે
નવજનની નેણુ સમારી રે, સામેયે આવી સુંદર નારી રે
જેવા જાય છે જાન જમાઈ રે પડ્યાં મેના મૂરછા ખાઈ રે
ભૂંડા બ્રાહ્મણુ ભૂંડા જાણ્યા રે અણુગમતો આંગણુએ આવ્યા રે
એવાં વચન કહી સહુ નારી રે જઈને કહ્યું હિચાચળ રાય રે
માતા કુંવરીને એમ કહે રે તારો બળદે ચઢી વર આવે રે
કુંવારી કહે કેમ વાત રે હું તો વર પામી શંભુનાથ રે.

પૂર્વ છાંયે

એને પોંખવા કાણુ જાશે રે એને સર્પજ સામા થાશે રે
એને પોંખશે હિમાચળની નારી રે આંગણુ આવી ઉભા ત્રિપૂરારી રે

ઠાળ

મેનાનું મન માને નહિ ને અવગણુ તેના ગાય
પેરે પેરે કહી પૂછ્યું આધિન થઇ ઉમીચાય
જનમ આપે જનેતા ને કર્મ ન આપે કાય
પાણી પી ને ઘર પૂછીયું તેની જાતભાત નવ જોય.
આંગણુ આવ્યા વર આશ કરી તે વર્યા વિના કેમ જાય

સ્વ

સ્વ

કર્મ બંધન કીજીએ તો દોષ લાગે મોરી માય.

ધોળ

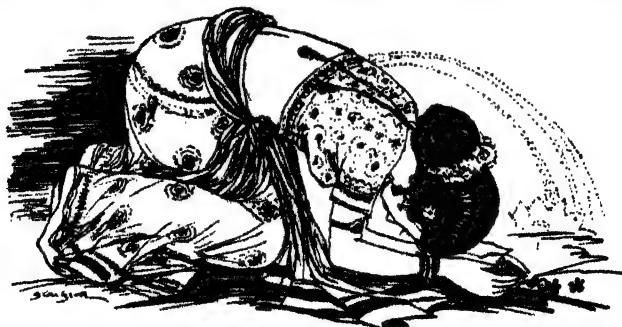
“જે મને ઋષિ એ વર આપ્યા રે તેને સત્ય કરીને સ્થાપો રે
ત્રણ લોકમાં તપ ધરીયું રે ત્યારે શંભુએ સગપણ કરીયું રે
એવાં વચન કહી કરી વાત રે ફરી મુખથી બોલ્યાં મેના માત રે
આ તો પુત્રી મૂક્યા થકી જાય રે વિષની ડાળ સુતી કાંઈ નવ થાય રે
વણદીકે શું કરવાં વખાણો રે હંસ કાળે કોટે બંધાણો રે
પહેલાં પોંખવા જે કોઈ જાશે રે એને સર્પજ કરડી ખાશે રે
એમ મેના મન વિમાસે રે કોણ જાય જોગીડાની પાસે રે
દેવ કન્યા એને કેમ દીજે રે માટે રૂઝું ગમે તે કીજે રે
સર્વ હાંસી કરે એને દેખી રે કન્યા કેમ દીધી દેખી પેખી રે
જો જો ફૂળવંતો જમાઈ રે દેખી નારી પડી મૂર્છા ખાઈ રે

ઢાળ

મેનાનું મન માને નહિ ને આંગણે ઉભા ઇશ
પારવતીને પ્રેમ જોઈ રૂપ પ્રકટયું ઉમીયાધિશ
સૂર્ય સમોવડ વદન ઝળકે કાળ કોરી પ્રકાશ
હવે હરખ્યા શ્રી હરિ ને અંગે વધ્યો ઉજ્જરંગ
શણગાર સજી સુંદરી બહુ નારી બની નવરંગ
ધૂસર મૂસળ કર ધરી મલપતી મંગળગાય
પોંખી કરી પધરાવીઆ મહાદેવ મંડપમાં

ધોળ

વર મંડપમાં પધરાવ્યા રે મોટા મુનીજન જોવાને આવ્યા રે
અહા સાથે સોહ સોવિત્રી રે ઈશ સાથે સોહે ઇન્દ્રાણી રે
સૂર્ય સાથે રાંઘલ રાણી રે હિમાચળની સાથે મેના રાણી રે
શિવ બેઠા છે બાજેડે ઢાળ્યા રે સાથે ઉમીયાજીને પરણાવ્યા રે

પાંડવ પરણે પંચાળી

(દ્રૌપદી સ્વયંવર)

પંચાળ દેશનાં મોટાં ભૂપાળ, દુપદ રાજ દયાળ રે,
પાંડવ પરણે પંચાળી.

તેને દ્રૌપદી કન્યા કુંવારા, રૂપ અનુપમ વાળાં રે...પાંડવ
પાણીના કુંડમાં સ્થંભ ચડાવ્યો, તે પર મચ્છ હરાવ્યો રે...પાંડવ
પાણીના કુંડમાં પડછાયો જોઈ, ઉંચે વીંધે મચ્છ કાઢ રે...પાંડવ
તેને પરણાવું દ્રૌપદી દેવી, રાયની પ્રતિજ્ઞા એવી રે...પાંડવ
દેશ પરદેશથી ભૂપ તેડાવ્યા, સાંભળી શુરવીર આવ્યા રે...પાંડવ
લાક્ષ્મણમાં પાંડવ કુંતાજી ભેળા, બળતામાંથી ઉગરેલા રે...પાંડવ
વનમાં આવી ઋષિ આશ્રમ ભેળા, વિપ્ર વેશે વસેલા રે...પાંડવ
કુંભારને ત્યાં ઉતારા દીધા, કુંતા સાથે બળીઆ બેઠા રે...પાંડવ
ન્યારે સ્વયંવર દિવસ આવ્યો, ભૂપ ત્યાં ખેલ બગાડ્યો રે...પાંડવ
તે વખત પાંડવ જઈ બેઠા છે ત્યાંહી, બ્રહ્મસલાની માંહી રે...પાંડવ
દુપદ રાજ્યે પુત્રી બતાવી, પોતે પ્રતિજ્ઞા સુણાવી રે...પાંડવ
જળમાં પ્રતિબીંબ સામું જોઈ, ક્ષત્રિય પુત્ર જે હોય રે...પાંડવ
પાણી કુંડ પાસે આવી રાજ્યે, જોર જણાવી બધાઓ રે...પાંડવ
મહેનત કરી કરી હાર્યા તમામ, કાષ્ઠથી થયું નહિ કામ રે...પાંડવ
ન્યાં ક્ષત્રિવીર હારીને બેઠા, બળીઆ મુખ નીચું કરી બેઠા રે...પાંડવ
દુપદ કહે મારી પુત્રી ડાહી, ક્ષત્રિયે નવ લેવાઈ રે...પાંડવ

આપણાં ભાગીતો

卐
卐卐

卐
卐卐

બ્રહ્મસભામાંથી ઉઠો ને વિપ્ર,
અર્જુન જે વિપ્ર વેશે આવેલા,
દેવકીનંદના દાસને ભાળી,
અર્જુન જળના કુંડ સામે જોઇ,
ધ્યાન ધરી હરીનું દૃષ્ટિ સાધી,
પાસે આવી ત્યારે દ્રૌપદી બાળા,
સાંજ પડી દ્રૌપદી સાથે ઉતારે,
કુંતામાતાને સુતેલાં જગાડી,
માણ બોલ્યાં ભીક્ષા એ છે રૂપાળી,
ખોટું કયું માતા ભીક્ષા ન એવી,
માણ કહે ભલે કન્યા એ હોય,
જળહળતા સતી કુંડે નીકળીઆં,
લવણ કહે જે કાષ્ઠ સત્યને પાળે,

કન્યા પરણ્યા પવિત્ર રે...પાંડવ
સાંભળી ઉઠ્યા તે પહેલા રે...પાંડવ
દયા દૃષ્ટિ કરડી વાળી રે...પાંડવ
ધનુષ્ય મેલે બાણ ઘોષ રે...પાંડવ
મચ્છને નાખ્યો છે વીંધી રે...પાંડવ
આવી આરોપી વરમાળા રે...પાંડવ
નરનારી આવ્યાં સંઘાતે રે...પાંડવ
ભીમ કહે મુખ વગાડી રે...પાંડવ
પાંચે રાખો ને સંભાળી રે...પાંડવ
એતો છે દ્રૌપદી દેવી રે...પાંડવ
વેણુ મારાં મિથ્યા ન હોય રે...પાંડવ
એ રાતે પાંડવ વરીઆ રે...પાંડવ
ધૃતર તેને સંભાળે રે...પાંડવ

પ્રસંગ ૧૯ વળામણું સીધાવળે સાસરીયે

[વળામણાના ગીતો]

સિધાવળે સાસરીયે બેન સુલક્ષણા
આપે અંતર અંતર આશિર્વાદ જા
પિયર જનથી પ્યારાં તું તારાં ગણી
પગલે પગલે કરજે ઇશ્વર યાદ બે
તારાંને તારા સમ કરી તરી તારજે
લાખ ટકાની વધારજે કુળ લાજ બે
ઝાંખી જગપતિની પતિમાં કરજે સદા
દેવ રમણનાં દિપાવળે રસ રાજ બે
અંબર આછાં શિયળનાં અંગ ઓઢજે
ગુણગ્રાહી થાજે હો ગુણીયલ બેન બે
પર હરવા પીડા પીડાતાં ઉરની
બહેતાં કરજે ઉરના અમૃત બહેણ બે...

ૐ

આંગણુ અવસર રળીયામણો

આંગણુ અવસર રળીયામણો
 સોનાને કિરણુ ઉઝ્યો સુર દીર્ઘાયુ હો દંપતી
 આજ ધડી આ આનંદની
 હરખ્યાં હૈયાં ને હરખ્યાં હર....દીર્ઘાયુ...
 તોરણુ ટાંચું રે મારે ટોડલે
 અંજવાળું વીરના અવાસ...દીર્ઘાયુ...
 શુકન કરાઉં સોહામણાં
 વીરને વધાવું ધરી આશ...દીર્ઘાયુ...
 ઓજસ ભરી રે દીશા ઉજળી
 ગાઓ સુવાસણુ ગીત.....દીર્ઘાયુ...
 આશિષ મંગળ આપતાં
 પ્રકટે પૂરણુ અમને પ્રીત...દીર્ઘાયુ...
 વીરો વહેલો રે રસ કેવડો
 નમણી કન્યા નાગર વેલ...દીર્ઘાયુ....
 મારા મહિયરનો મીઠો મોરલો
 ... વહુ ઢળકતી ઢેલ...દીર્ઘાયુ...

શીખ સુહાગણી

શીખ સુહાગણી સાંભળો મારાં પિયર પનોતાં
 કુળ ઉભય અજવાળળે રચી આશય ઉંચા
 શિયળ સળે સૌભાગ્યનાં જીવનપંથ ઉગળે
 એજ અનુપમ છાંયડી તન તાપ નિવારે
 શીતળ છાંય સામુતણી એથી અળગાં ન રે'વું
 આંખ ઠરે અવલોકતાં સારા થઇ સુખ લેવું
 વહાલા વડીલ જન દેવ શા પૂજ પાય પનોતાં
 આશિષ લો એ ઉરની મળળે માન મોંઘાં
 વહાલપાણું ન વિસારળે નાનાં નણદલ દેખી
 પ્રીત નવી પ્રકટાવળે વહાલાં બનળે વિવેકી
 દિયર નાનો દિલ દિવડો એ તો સદન સુહાગી
 જ્યોત જીવનની જાણળે નાની દયિત દેરાણી
 ગણળે જેઠાણી જેઠને એ તો ધરનાં ધરેણાં
 ભેળાં મળી ભવ ગાળળે લેળે રસ ભર્યાં લેણાં

સ્વર્ગ થકી સોહાગન

સ્વર્ગ થકી સોહાગન માઈં સાસઈં
ઉછળતાં શા એ અંતરના બહાલ ને
અવિરત ભાવ અંતરા અંતર ઉછળે
મહિયરથી પળ મોંઘા એ માયાળ ને...સ્વર્ગ

સસરાજી મારા મેરામણ મીઠડા
સાસુ મારાં એ સમઢરીયાની લહેર ને
ઢેરાણી મારી રે જીવન જોડલી
નણુદલ બહાલાં લીલી શી નાથેર ને...સ્વર્ગ

ઢેરાણી મારી રે ઢેરમ ધુલની
દિયર મારો ડોલરિયાનું ધુલ જો
બહાલમજી નિધિ રે મારા નેહના
એના તે શા આંકુ અંતર મુલ જો...સ્વર્ગ

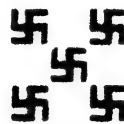
આ દશ મહીયર માંડવા

આ દશ મહીયર માંડવા, મીઠી દાડમી લાવો
 ઓ દશ આંખા વાડીઆ, સાસરવાસ સિધાવો
 દાંત વચ્ચે જેમ છબડી, તેમ સરખા થઇ રાજો
 માડી કાંઈ છ દીકરી, ગણા ડમક થાજો
 સૌની સાથે સાસરવાસામાં, મીઠા ખોલડાં ભાખો
 ગુણવંતા થઈ લાખના, સાગર પેટડાં રાખો
 જ્યાં જાવો ત્યાં દીકરી, મીઠા આંખા રે વાવો
 સૌની સુવાસ સંચરી, માની કુંખ શોભાવો
 સાસુ સસરા મોહામણા, અડસઠ તીર્થ જાણો
 તેની કરી રૂઢી ચાકરી, મીઠી આશિષ માણો.

વાળી વાળી દાદા પુછે વાત

વાળી વાળી દાદા પુછે વાત
 આજ માંડવડો અણોસરો રે
 માંડવડામાં બેનીના રાજ
 મેલીને ચાલ્યા સાસરે
 દીવડો હતો બેની બાને હાથ...મેલીને.....
 વાળી વાળી વીરા પૂછે વાત
 આજ માંડવ શેણે અણોસરો રે.....
 માંડવડામાં બેની બાના રાજ
 મેલીને ચાલ્યા સાસરે રે
 દીવડો હતો બેની બાને હાથ
 મેલીને ચાલ્યા સાસરે

માતાના બોળા

માતાના બોળા બેનીએ વિસારી મૂક્યા
 સાસુના બોળા વહાલા લાગ્યા કંઈ બેન બેની,
 દેખીતા ફુંગર બેનીને વહાલેરા લાગ્યા !
 બાપુના બોળા બેનીએ વિસારી મૂક્યા,
 સસરાના બોળા વહાલા લાગ્યા કંઈ બેન બેની,
 દેખીતા ફુંગર બેનીને વહાલેરા લાગ્યા !

(એ પ્રમાણે વીરાના બોળાને બદલે જોઈના બેનીના બોળાને બદલે
 નથુંદના વગેરે ગાઈ શકાય)

મહીયરના માંડવડા

(વળામણ-કન્યા પક્ષને ગાવાનું)

મહીયરના માંડવડા મૂકી ખેંચી જાયો સાસરે
 ગુણિયલ ગરવાં ડાઘાં થાળે સાંચરળે સુવાસ રે
 સાસરીઆંની અમૃત મીઠી આંખા ડાળે કાલ રે
 તે પર જઈને કાયલ બેસો બોલો મીઠા બોલ રે
 સાસરીઆંના માનસસરની રૂડી રૂપા પાળ રે
 સાગર જેવો સાસરો તારા સાસુ ગંગા પેઠ રે
 જેઠાણી તો વિજલડી છે વાદળ જેવા જેઠ રે
 દિયર તારે ડોલર ડોલ્યો નણદી જુદા વેલ રે
 દુધમાં લળતી સાકર તું તો ઉછળે હૈયા હેલ રે
 મહીયરીઆંની મંદિર મેડી બે દિનની મીઠાશ રે
 સાસરીઆંની ઝૂંપડી સારી જન્મારાની આશ રે
 ડાહી દીકરી સાસર વાસે શોભે ચંદા આલ રે
 લાડસ ઘેલી લાખેણી તું લીલા લખજે લાલ રે
 મહીયરીઆંનાં મોં ઉઝળાં કરજે તારે દેશ રે
 શાણી સમજી કુળ લક્ષ્મીને કહેવું શું વિશેષ રે

આપણાં લગ્નગીતો

આજ મારે ભરિયાં

આજ મારે ભરિયાં સરોવર છલિયાં રે આનંદ ભર્યાં !
 આજ મારે ખેતીનાં...ભાઈ પરણ્યા રે આનંદ ભર્યાં !
 આજ મારે પરણીને...ભાઈ પધાર્યા રે આનંદ ભર્યાં !
 આજ અમે લાખેણી લાડડી જીત્યાં રે આનંદ ભર્યાં !
 આજ અમે ઇડરિયો ગઢ જીત્યાં રે આનંદ ભર્યાં !
 આજ અમે જાણ્યું...ભાઈ જુદા રે આનંદ ભર્યાં !
 આજ અમે ખેલડ પરણાવી ઉઠ્યાં રે આનંદ ભર્યાં !
 આજ અમે...ભાઈને હસના દાદા રે આનંદ ભર્યાં !
 આજ અમે...વેવાદના ઘરને જીત્યાં રે આનંદ ભર્યાં !
 આજ મારે ભરિયાં સરોવર છલિયાં રે આનંદ ભર્યાં !

ઉંચા ઉંચા આંખલીયાની

ઉંચા ઉંચા આંખલીયાની ડાળે બેઠાં કાચલ,
છાડો છાડો કાચલરાણી કામણુગારા કંઠ રે;
લીલ લખેતરી લાડી આવે આપણુ આજે ઘેર રે,
લાભી લાભી કહેતાં થાકે હસતાં નણુદી દેર રે.
મીઠું બોલો અંતર બોલો આપું આંખા મહેર રે,
વહુ વહુ કહેતી વરની માડી ચાલે પગમાં જોર રે;
બોલો બોલો કાચલરાણી આજે મીઠાં બોલ રે,
હું તો આપું વારી વારી આંખલીયાનો કાલ રે.

વાળાં વાગે અંતર જાગે

વાળાં વાગે અંતર જાગે લાગે લગની લાલ રે,
 શાને કરવા લાડી આવા રીસામણાનાં તાલ રે;
 પરણ્યા એટલા પ્રભુને પ્યારા પરમાર્થને પંથ રે;
 ચાલો લાડી ચાળા છોડો ખોટી ચાતો કંથ રે;
 ચુંદલડીને ચતુરા ફેંકો કુંવારીના કાળ રે;
 તમને શોભે સાળુડાનો સુંદરી કેરો સાળ રે;
 ઢીંગલાં ઢીંગલીમાં થું મોઢ્યાં નાનકડીનાં ઢંગ રે,
 રમજો લાડી રંગેચંગે નણુદલ વીરા સંગ રે,
 જોડો ચાલો ગોરી ગરવા શાને કરવા માન રે,
 અલખેલો આંગણિયે બિભો સમજુને તો સાન રે.

ઉઠો ઉઠો લાડસઘેલી

(કન્યાને તેડવા જતાં)

ઉઠો ઉઠો લાડસઘેલી, લાડી ચાલો ઘેર રે.
 પગલાં માંડો સાસરવાસે, થાશે લીલા લહેર રે,
 આંખલડીઓ રાતી રોઝ શું છે તારે દુઃખ રે.
 ધન્ય ધન્ય લાડી તારે લાગ્યે ગૃહિણીનાં સુખ રે.
 મહીયરીઆની મમતા મૂકા મા મહિનાના મેહ રે.
 વહુઆરને સાચો શોભે સાસરીયાનો સ્નેહ રે.
 ઉંચા ઉંચા આંખલિઆઓ ઉંચેરાં આકાશ રે.
 એથી ઉંચા અલખેલા છે સાસરીયાના વાસ રે.
 ગંગા સરખી સાસુ તારી જોતી ઉભી વાટ રે.
 રાંધી મૂક્યાં બોજન લાવે લાડી તારા માટ રે.
 ખમ્મા ખમ્મા કરશે સસરો ઝીલે તારા બેલ રે.
 પટ્ટરાણી થઇ ઘરમાં ફરજે તારો થાશે તોલ રે.
 હેમ હોરાના હારો તારે વસ્ત્રોની ના તાણુ રે.
 તેજુરીની કુંચી તારે હાથે આવી જાણુ રે.
 દેહાત સરખો વીરો મારો પૂરશે તારા કોડ રે.
 પાણી માગ્યે દૂધડાં મળશે તારે શેની ખોટ રે.

આ દશ આ દશ પીપળો,
આ દશ દા દા ના ખેતર.

દાદા.....લાઈ વળામણે,
દીકરી ડાયા થઈ રહેજો.

સસરાની લાજ વધારજો,
સામુજીને પાય રે પડજો.

જેઠ દેખી ઝીણા બોલજો,
જેઠાણી વાદ ન વદજો.

નાના દીયરજી લાડકા,
તેના હસવા રે ખમજો.

ન્હાના નણુંદલખા લાડકા,
એના માથડાં ગુંથજો.

માથા ગુંથી લેજો મીઠડા,
એના લાડ રે પુરજો.

લીલુડા વનનો

લીલુડા વનનો આંખલો
 આંખલો ઘેરો ગંભીર ને
 એક તે પાન મેં તોડીયું
 દાદા ગાળ મ દેજો
 અમે તે લીલાવનની ચરકલડી
 ઉડી જશું પરદેશ ને
 આજે દાદાજીના દેશમાં
 કાલે જશું પરદેશ ને

લીલા વનની

લીલા તે વનની ચરકલડી ખેલે
 દાદા ગરથ ઉકેલે
 અમારા દાદાને નવલા લાથીડા
 તે ખેનને સાસરે દેજો
 સંપત હોય તો દેજો દાદા મારા
 જીભડીએ જશ લેજો
 અમારા વીરાને નવલા ઘેડા
 તે ખેનને સાસરે દેજો
 સંપત હોય તો દેજો વીરા મારા
 જીભડીએ જસ લેજો

વિદાય

પ્રેમ થકી પાળી પોપાને દિકરી કાપી મોટી;
 પર ભૂમિમાં પર હાથે નિજ હસ્ત થકી સોંપી
 દીકરી સાસરે જાતી,
 રેતાં આંખ થઈ રાતી.

માત કહે તું સાંભળ બેટી શિખામણ મારી,
 સાસરીયામાં સંપી રહેજે સ્નેહ ઉરે ધારી.
 બહાલા વચને વશ કરજે,
 દલમાં પ્રેમ સદા ધરજે.

સાસુ મા, નણુંદી બહેની, પિતા શ્વસુરને માની,
 પ્રેમ થકી સહુ પૂજ્ય ગણીને સેવા કરજે શાણી.
 બહાવી ઉર અમૃત ધારા,
 વદજે વચનો બાહુ સારા.

સહન કરજે શબ્દો મેણાંનાં સામી ન ઉચ્ચરજે,
 નિતી ધર્મ ધરી દિલ માંહે સેવા સૂત્રને ધરજે.
 રહેજે સંતોષે શાણી,
 વદજે મંજુલી વાણી.

પ્રેમ સંપાદન કરી સાસરે હળી મળી રહેજે,
 વિનય અને વિવેક ધરી તું પતિને વશ કરજે.
 કહેતી અમૃત શા ઉદ્ગાર,
 માતા આંખે આંસુ ધાર.

સહીયરની શીખ

હૈયામાં ધરજે પ્રેમ,	સહીયર શાણી રે,	
રહેજે સંતોષે ક્ષેમ,	સહીયર શાણી રે.	૧
સેવાના પદજે પાઠ,	સહીયર શાણી રે,	
લેજે સંપ તણી મોપાટ,	સહીયર શાણી રે.	૨
છોડી જુઠા જગના તાન,	સહીયર શાણી રે,	
ગાજે નિર્મળ ગાન,	સહીયર શાણી રે.	૩
પ્રકુલાવી અદ્ભુત પ્રિત,	સહીયર શાણી રે,	
સત્યશીલના ગાજે ગીત,	સહીયર શાણી રે.	૪
અંતરમાં વહાવી નેહ,	સહીયર શાણી રે,	
બહાલમથી સાધી રનેહ,	સહીયર શાણી રે.	૫
શ્વસુરને જાણી તાત,	સહીયર શાણી રે,	
સાસુને માની માત,	સહીયર શાણી રે.	૬
નણદીને કહેજે બહેન,	સહીયર શાણી રે,	
વદજે અમૃત શા વેણ,	સહીયર શાણી રે.	૭

જય શ્રી કૃષ્ણ

ધન્ય ઘડીને ધન્ય ભાગ્ય રે જયશ્રીકૃષ્ણ
 બહેનનું અખંડ સૌભાગ્ય રે જયશ્રીકૃષ્ણ
વેવામ્ સવા લાખના રે જયશ્રીકૃષ્ણ
વેવાણનું ન થાય મૂલ રે જયશ્રીકૃષ્ણ
 અમારા બેનીઆ તમને સોંપ્યા રે જયશ્રીકૃષ્ણ
 એના વેણુ અમે નથી લોપ્યા રે જયશ્રીકૃષ્ણ
 ...બેનીઆ નહાનેરા બાળ રે જયશ્રીકૃષ્ણ
 તેની તમે રાખજો સંભાળ રે જયશ્રીકૃષ્ણ
 અમારાથી વિશેષ તમે રાખજો રે જયશ્રીકૃષ્ણ
 પાણી માગે તો દુધ આપજો રે જયશ્રીકૃષ્ણ
 ધન્ય ઘડીને ધન્ય ભાગ્ય રે જયશ્રીકૃષ્ણ
 બહેનનું અખંડ સૌભાગ્ય રે જયશ્રીકૃષ્ણ

સૌભાગ્ય

અખંડ રહેા

પ્રસંગ : ૨૦ રાસગીતો
ગૃહલક્ષ્મીના ગરબા

લગ્નના મંગલ પ્રસંગે ફેટલાક સંસ્કારી
કુટુંબોમાં રાત્રિ ખાસ કાર્યક્રમે યોજાય છે એ
પ્રસંગે રાસગીતો ઉપયોગી થઈ શકે એ હેતુથી
આ વિભાગમાં શ્રી ધૈર્યચંદ્ર બુદ્ધ રચિત
સ્ત્રી જીવનના ગરબાઓ આપવામાં આવ્યા છે.

સંપાદિકાઓ

શ્રી. ધૈર્યચન્દ્ર ૨ બુદ્ધના ગીતો
માટે સમર્થ સાક્ષરો છું કહે છે !

મહાકવિશ્રી ન્હાનાલાલ દ. કવિ કહે છે કે

ભાષશ્રી ધૈર્યચન્દ્ર બુદ્ધના ગીતો અહીં આવ્યાં પૂર્વે પણ સાંભળ્યાં હતાં અને ગમ્યાં હતાં. અને અહીં આવીને પણ વાંચ્યાં. એમનાં ઘણાં ગીતોમાં કુમાશ છે. ભાવની તેમજ ભાષાની. એમની આશાઓને સફળતા ઇચ્છું છું.

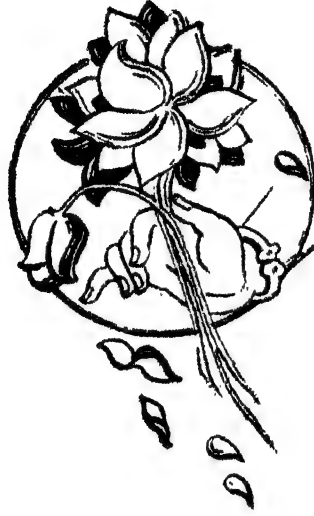
કવિશ્રી લલિતજી કહે છે કે

બુદ્ધ અવાજે ગાનાર સ્વયંભૂ કવિશ્રી ધૈર્યચન્દ્ર બુદ્ધે મને પોતાના નવા કાવ્યો માટે મારો અભિપ્રાય આપવા સૂચવ્યું. તેમનાં ગીત કાવ્યો નૈસર્ગિક છે ને તેના ગાના લાપીરુપે તેઓશ્રી કલાપીની પેઠે મુક્તકંઠે ખૂબ ફૂળે અને જ્યાં વસે એક ગુજરાતી ત્યાં સદાકાળ ગુજરાતભરમાં બુદ્ધનો પ્રબુદ્ધનાદ ઝીલાવે : એજ પ્રાર્થના છે. અંગત અનુભવનાં જીવનનાં ગીતકાવ્યો એમનાં પોતાનાં છે ને તેમાં સૂરતના સૂર ગળે છે એજ બસ છે.

સંગીતના પ્રખર અભ્યાસી શ્રી હરકાન્ત શુક્લ કહે છે કે

શ્રી. ભાષ ધૈર્યચન્દ્ર બુદ્ધ પોને રાસ લખી શકે છે એટલું જ નહિ, પરંતુ મધુર સ્વર દ્વારા વાણીમાં પણ ઉતારી શકે છે. અને સાહિત્ય અને સંગીતનો સુંદર સુમેળ સર્જી શકે છે. આ શક્તિથી જ તેઓના રાસમાં ભાવવાહકતા અને ગેય-મયતા સ્પષ્ટ સંયોગ સાધે છે. તેમના રાસોની ભાષાશૈલીમાં નિર્ઘાનતા, મૌલીકતા, સરલતા અને તાલબદ્ધતા છે.

અર્પણ

અ સૌ શાન્તાપ્રદિનને

જેઓઓ ગુજરાતના સુપ્રતિષ્ઠિત ઉદ્યોગપતિ શ્રી ચંદુલાલભાઈ શિવલાલના અ. સૌ. ધર્મપતિ છે. સદ્ગત સૌ. ગુણીયલગ્નદેન સમા આદર્શસુપુત્રીના જનની છે તે જેમણે અનેક સેવા સંભાવતો અને સ્ત્રીઉન્નતિની ઝંખના પાછળ લબ્ય ઉદારતા દર્શાવી છે. એવા ગરવા ગૌરવશાળી મૂલ્યલક્ષ્મી છે.

THE PHOTOGRAPH OF THE WOMAN

વધામણાં

(ઢાળ : વીશછની)

મંદિરને દ્વાર મેં તો બાંધ્યાં તોરણિયાં
લીલુડા રંગો ઉભરાય

આજ મારે આંગણે વધામણાં
સંધ્યાના રંગ ખીલ્યા સખીઓનાં સાજમાં
આનંદની હેલી છવાય

આજ મારે આંગણે વધામણાં
શણ્ણગાર્યો ચોક મેં તો પૂરીને સાથિયા
બહાલમની મૂર્તિ ચીતરાય

આજ મારે આંગણે વધામણાં
કુંકુમ કંકાવટી ને અક્ષતના થાળ ભર્યા
ચાંદલો લાલમાં સુહાય

આજ મારે આંગણે વધામણાં
કુમળાં કુસુમ જેવાં હૈયામાં કાડ ભર્યા
આશાએ મનકું હોરાય

આજ મારે આંગણે વધામણાં

યાચના

અખંડ સૌભાગ્ય મહારી ચુંદલડી,
માગું માગું હો શક્તિ માત;
હો માત ! અખંડ. ૧

એરે ચુંદડીએ સત્ય સીતા માતનું,
સતી અનમૂયા માતના પ્રતાપ;
હો માત ! અખંડ. ૨

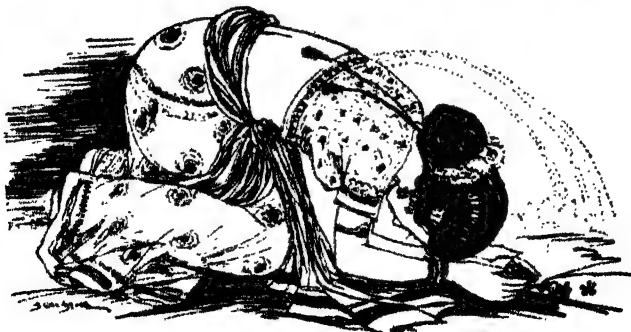
ચુંદડીએ સાખ પૂરે સુરજને ચંદ્રમા,
ચમકે સત્ય શીલના શૃંગાર;
હો માત ! અખંડ. ૩

બ્રહ્મા સાવિત્રી ને શંકર પારવતી,
શ્રી રૂક્મણી કૃષ્ણની સૌભાગ્ય;
હો માત ! અખંડ. ૪

સંધ્યા ઉપાના રંગ ખીલ્યા રૂડા,
મયૂર પીછાના રંગની કિનાર;
હો માત ! અખંડ. ૫

મેઘ ધનુષ્ય રંગ નેત્રી વાદળીઓ,
તારલાની રૂપેરી ભાત;
હો માત ! અખંડ. ૬

નિર્મળ સરિતાનાં તેજ પુંજ અંતરે,
સા ગરશી ઉર્મિ સોહાય;
હો માત ! અખંડ. ૭

સાસરીયું

સ્નેહભર્યાં સાસુને સસરાજી મારાં.
 નેહભર્યાં નણદલ નિહાળતી હો,
 સ્નેહભર્યું સાસરું સુહાવતી. ટેક.
 ભાવભર્યાં જો ને જોડાણીજી મારાં,
 લાડધેલા દિયર મનાવતી હો, સ્નેહ૦
 પ્રેમભર્યાં પ્રાણરૂપ પ્રિયતમજી પ્યારા
 ઉરના ઉલ્લાસે આરાધતી હો, સ્નેહ૦
 નીલી વાડી સોલે મધુ બાલક ટહુકારથી
 હાસ્ય તણે પુલકે વધાવતી હો, સ્નેહ૦
 ધન ધાન્યભર્યાં મારે ચોરે અનંતા
 ગારી ગાવડીની ગોરસી ગળવતી હો, સ્નેહ૦
 આંગણીએ પૂરું નિત્ય મોતીના સાથીયા.
 રિદ્ધિ સિદ્ધિને ઇલકાવતી હો, સ્નેહ૦
 સરખી સાહેલી ગણું પાટોશણ બહેનને,
 રાસ ખેલી હૃદય રીઝાવતી હો, સ્નેહ૦

પૂજારણ

[ઢાળ— કાતક માસે કૃષ્ણ કૃપાળા]

મંદિર દ્વારે પૂજારણ એ,
પૂજન કરવા આવે, અદ્ભૂત લ્હાવે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

શરદ પૂનમનો ચાંદો ખીલ્યો,
તારલીયાની લાતે, રંગભર રાતે રે;
ધૂપદીપ પ્રગટે હો !

સોળે ધરી શણગાર પૂજારણ,
રૂમ ઝૂમ ઝાંઝર ઝણકે, હૈયું ઢલકે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

કુલ ભરી છાએ ર્નેહ સુવાસે,
મંદ મંદ મુખકું મલકે, કુલડાં મહેકે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

કુંકુમ કંકાવટી રતન જડેલી,
પૂજન થાળે સોહે, મનકું મોહે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

દર્શન આશે આવી પૂજારણ,
પૂજન આરતિ ગાળે, પ્રભુ ખિરાળે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

સીતા સાવિત્રી સમ સત્ય શીલે,
હૈયું દિવ્ય ઉગ્ગશે, પૂર્ણ પ્રકાશે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

સ્તુતિ કરી ભાવેથી પૂજારણ,
પ્રભુની આશિષ યાચે, જીવન રાચે રે;
ધૂપદીપ પ્રકટે હો !

સોહાગણુ

(ઢાળ : ધીમે ધીમે ગાડી હાંકો ખાદ્યભક્ષા)

હૈયામાં ન્યોતિ ઝળકાવે, સોહાગણુ,
ચાંદની શું મુખ મલકાવે;

નેહભર્યા નયણું નચાવે, સોહાગણુ,
હૈયાને હેતથી હસાવે.

ગુણવંતી શોભતી પ્રકાશે, સોહાગણુ,
જીવન રસભરી આશે

ફૂલડાં શી ફેરમ સુહાસે, સોહાગણુ,
જીવન વાડી ઉલ્લાસે.

ઢાડીલા ભાવ ભર્યા ભાવે, સોહાગણુ,
આનંદ રસ છલકાવે.

જીવનસખ્યને સોહાવે, સોહાગણુ,
ફૂલની તે વેલ પ્રજ્વલિત.

રંગ સોહા ગુલાબી ગાલે સોહાગણુ,
સોહા શી ખીજ ખિન્દી ભાલે,

અંબોડે વેણી સોહા બાલે, સોહાગણુ,
પ્રસરે છે પરિમલ ચાલે.

રાસ ગાતી એવા દિવ્ય રાગે સોહાગણુ,
સોહાંતી ફૂળના સોહાગે

મધુબંસી શા ખોલ મીઠા લાગે સોહાગણુ,
હૈયામાં ચેતના જાગે.

(ઢાળ : દુધે તે ભરી તલાવડી)

મીઠી તે મીઠી મારી માવડી દેયે અદ્ભુત પ્રેમ
ખારા સાગરમાં મીઠી વીરડી હૈયું તે સાચું હેમ
મીઠી—૧

હૈયામાં હેત તલાવડી મીઠી તે અદ્ભુત પ્રીત
હૈયામાં ભાવના ભરપુરે ઘેલું અને જોષ ચિત
મીઠી—૨

આત્મા ફેરી જ્યોતિએ આત્મા ફેરી પાંખ
જીવનનો આધાર માડી મારી આત્માની છે આંખ
મીઠી—૩

હૈયું ખીલ્યું તે શું ચાંદની વેણે સુધા જલકાય
આનંદે નિત્ય માવડી મુખ દેખી મલકાય
મીઠી—૪

હૈયાના શોણિત પાઈને ઉછીર્યો જેણે દેહ
માતાના ઉપકાર એ કેમ દેવાયે છેહ !
મીઠી—૫

[ઢાળ-લક્ષ્મણ લક્ષ્મણ ખંધવા રે.]

સાગરમાં મીડી વીરડી રે,	એવી બેન તું મારે,	
વેણુ મધુ તારા લાગતાં રે,	જાણે અમૃત ધારે.	૧
વીરનાં રક્ષણુ માટ ખેની,	તું તો જીત કરે છે,	
સ્નેહચક્રી શુભ દમ્બની રે,	ખેની લાય ભરે છે.	૨
અમી ભયુ તારી આંખમાં રે,	ખેન ચેતના આપે,	
સંજીવની તારી જીભમાં રે,	દુઃખ ભાષનાં કાપે.	૩
નાનો હતો ત્યારે પારણે રે,	બેન રોજ જુલાતી,	
હાલરડાં મીઠાં સૂર્યા રે,	કેવા પ્રેમથી ગાતી ?	૪
પ્રભાતમાં ખેત્ર ખેલવી રે,	ખેન ગીતડાં ગાતી,	
સાંજ પડે રોજ મંદિરે રે,	તેડી રમવા જાતી.	૫
ખાળપણના સંભારણાં રે,	આજે સાંભરે મુને,	
ચાલી ગઈ તું સાસરે રે,	આજે સંભાઈં તુંને.	૬
મહીયરનો મીઠો વાસ હો ખેની,	સુખ સાસરે કેવા ?	
આવ બેની મારાં આંગણે રે,	મારાં દુખણાં લેવા.	૭

લાલી

[લાળ—વાંસલડી વાગે ને મહાશ મન હરે—]

આકાશે ચમકે રૂપાળી વીજળી,
વીરનાં હૈયે ચમકે જીવન જ્યોતજ્વે. આકાશે. ૧

લાલલડી તું ભાવસરે ભીંજાયલી,
હરતી મહારા વીરનાં જીવન ઝેર જો. આકાશે. ૨

રસપૂર્ણિમા ઉગી વીરના અંતરે,
ઝરતી અમૃતઝરણી મીઠી ધાર જો. આકાશે. ૩

વીરને જીર અંકુરે ફૂલની વેલડી.
મહેકે મીઠી સૌરભ આ સંસાર જો. આકાશે. ૪

બોલે બોલે દિલ જીતે એ સહુતણાં,
લાભી મહારી પ્રેમતણો અવતાર જો. આકાશે. ૫

બાલુડાં કિલ્લોલે વીરનાં આંગણે,
કુળની લીલી વાડીનો આધાર જો. આકાશે. ૬

નણુંદી

નણુંદીનો નેહ મ્હારે અંતરે ઝરે,
અંતરે ઝરે ને હૈયું હેતે ભરે : નણુંદી.

આવે પીયરીએ રૂમક ઝુમક એ,
નણુંદી આવીને લાડધેલા ખને : નણુંદી.

કામ કરે, કાજ કરે, અજવાળે આંગણા,
નણુંદી દેખું ને મ્હારા દુઃખડાં ટળે : નણુંદી.

ભાવભર્યા સાસુને સસરાળ મારાં,
નણુંદી દેખીને નયણાં ઠરે : નણુંદી.

સોળે શણગાર મારાં નણુંદી આપને,
સાસરામાં રોહની સુવાસે ફરે : નણુંદી.

રસિયાનો રાસ

- મેં તો બાંધ્યાં તોરણીયાં લીલાં,
છે રંગો રસીલા, રે રસીયો રંગે ભર્યો. ૧
- મેં તો આંગણીએ તુલસી વાવી,
પારીખત લાવી, રે રસીયો રસે ભર્યો. ૨
- મેં તો પુર્યાં છે સ્વસ્તિક સારા,
બહાલમ ખારા, રે રસીયો રંગે ભર્યો. ૩
- મેં તો ગુંથી છે ધ્રુવગની માળા
છે રંગો રૂપાળા, રે રસીયો રસે ભર્યો. ૪
- મેં તો કંકાવટી લીધી હાથે,
છે અક્ષત સાથે, રે રસીયો રંગે ભર્યો. ૫
- મેં તો રૂપ, રસ, રંગને લીધા,
પ્રણય દાન દીધા, રે રસીયો રસે ભર્યો. ૬

જાલમની વાટ

- મને અંતરમાં લેહ એક લાગી,
કે દેહલાન ત્યાગી, જાલમની વાટ જોતી. ૧
- જુલે હૈયું આશાની વેલે,
યૌવન ખેલ ખેલે, જાલમની વાટ જોતી. ૨
- મહારા હૈયામાં મંજરી મહોરે,
પ્રણય રસ ફેરે, જાલમની વાટ જોતી. ૩
- ચન્દ્ર ખીલે ને ચાંદની શોભે,
અંતર નવ થોભે, જાલમની વાટ જોતી. ૪
- મહાશં હૈયું ચડયું છે હલે,
હૃદય રંગ રેલે, જાલમની વાટ જોતી. ૫
- જેવી સાગર સૂતી સરિતા,
બહીલી હું વનિતા, જાલમની વાટ જોતી. ૬
- મધુઅંસી કોકિલાની ખોલે,
કે હૈયું ચડયું ઝોલે, જાલમની વાટ જોતી. ૭

નિમંત્રણ

[દાળ : આવેલ આશાભર્યા]

ખીલી રૂપેરી ચાંદની ને,
કાંઈ સુધા ઝરે રસધાર રે
રમવા આવોને રે !

કાયલ બોલે કુંજમાં ને,
કાંઈ ગાજે મધુ ટહુકાર રે;
રમવા આવોને રે !

સખીઓ આવે સોહામણી ને,
કાંઈ અંઝરના ઝણકાર રે;
રમવા આવોને રે !

સાચા મોતીના સાથીયા ને,
કાંઈ રંગોળી લાલ ગુલાલ રે;
રમવા આવોને રે !

બંસી બજે છે રાસની ને,
કાંઈ ઘેલા બને છે પ્રાણુ રે;
રમવા આવોને રે !

સોનાના મંગાબ્યા સોગઢાં ને,
કાંઈ હીરાના દાણુ હજાર રે;
રમવા આવોને રે

સોળસેં ગોપી ટોળે વળી ને
કાંઈ શોભે છે સોળ શણુગાર રે;
રમવા આવોને રે !

નિમંત્રણ

(હાળ-મળવા આવો સુંદર વર શામળીયા)

જિંચે જિંચે ખીલ્યા તે રૂડાં તારલીયા,

મહિં ચાંદાના ચમકાર.

રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ.

૧

મેં તો બાંધ્યાં તોરણીયાં આરણીએ,

સજી લીધા સોજે શણગાર.

રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ,

૨

દીવા કર્યા છે મેં તો અતરનાં તેલનાં,

ગુંથાવી છે ફૂલડાંની માળ.

રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ.

૩

મારા પાયે તે ઝાંઝર ઝમકતા,

રૂડા ધુધરીના ધમકાર

રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ.

૪

મધરાતલડી આનંદકારી,

ચાતા કોયલના ટહુકાર.

રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ.

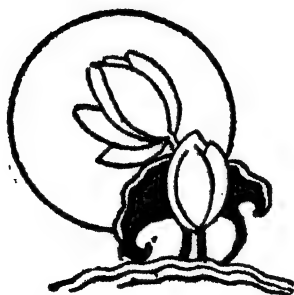
૫

મહારા હૈયામાં આશા ને હોંશ ભરી,

આવો આવો આશાના અંબાર.

રમવા આવો ખીલી આ ચાંદનીએ.

૬

ભીલડી

રાસ

ભીલડી ભીલડી ભીલડી રે, રંગ ભીલડી
 મહારી મહુલીયે આગ્ય રે, રંગ ભીલડી
 તમારી મહુલીયે નહિ આવું
 મહારે રૂડા તે વનના વાસ રે, હું નહિ આવું.
 મહારી મહુલીનો હું મહેલ ચાણું
 વનમાં બાંધુ વિહાર રે. રંગ ભીલડી.
 એવા મહેલ બગીચાને શું રે કરું ?
 મહારે રૂડા તે રંકના વાસ રે, હું નહિ આવું.
 તહારા માટે હીરા ને મોતી લાવું
 સજવું સોળે શણગાર રે રંગ ભીલડી.
 એવા હીરા ને મોતીને શું રે કરું !
 મહારે રૂડી તે ગુંગની માળ રે, હું નહિ આવું.
 તહારે માટે ભોજનીયા લાવંતા
 સોના રૂપાના મંગાવુ થાળ રે. રંગ ભીલડી.
 મહારે ભોજનીયાં ફળ ફુલનાં
 પાતળના રૂડા થાળ રે, હું નહિ આવું.
 તહને મહારા હૃદયની રાણી સ્થાપું
 મહારા જીવનનો આધાર રે. રંગ ભીલડી.
 તમારે પાર્વતી પતિવ્રતા
 હું તો ભીલડીની જાત કમત રે, હું નહિ આવું.
 એ પાર્વતી તો તહારી દાસી થશે
 આ શંકર તહારો દાસ રે, રંગ ભીલડી.
 આજ પાર્વતીને દાસી કહો
 કાલ મહારા થશે એ હાલ રે. હું નહિ આવું.
 વેશ બદલી પાર્વતી ભીલડી બન્યાં
 પતિવ્રતાનો જય જયકાર રે. રંગ ભીલડી.

યુગરેખા

(સાસુ વહુનો સંવાદ)

ગોરી ગોરી ગાવડીનાં દુધડા જમાવતી.
ગોરસ પ્રભાતે ગળવતી હો !
વહુ મારી સાંભળો.

ગોરી ગોરી ગાવડીનાં દુધડા ઉકાળતી.
પ્રાયમસ પ્રભાતે પેટાવતી હો !
સાસુજી સાંભળો.

ગોરસી ગળવતી ને નવનિત ઉતારતી.
હોંશિથી હેડાંને ઠારતી હો !
વહુ મારી સાંભળો.

પ્રાયમસ ગળવતી ને ચા હું પકાવતી.
હોંશિથી હેડાંને બાળતી હો !
સાસુજી સાંભળો.

ગોરસ નવનીત ધૂત નવનિત આપે.
રોમ રોમ શક્તિ પ્રસરાવતી હો !
વહુ મારી સાંભળો.

મોરસ ચા દુધ ને પાણીનો ઉકાળો.
પીને હું હાડેહાડ ગાળતી હો !
સાસુજી સાંભળો.

કાચા સુદ્રદ મારી ગોરસ પ્રતાપથી.
નયનોના તેજને ઉગાળતી હો !
વહુ મારી સાંભળો.

નયનો ને અંગ મારા રોગે કંપાવતી.
પ્રાયમસમાં કાચાને બાળતી હો !
સાસુજી સાંભળો.

(નીચેની ક્કડી સાસુ વહુ સાથે બોલે છે)

યુગ યુગ જીવે મારે આંગણીએ ગાવડી.
ગોરસમાં સૌ રસ લાળતી હો !
લાખ લાખ લાભથી.

ગૃહિણી સન્માન

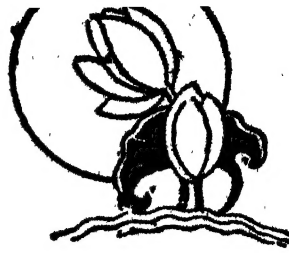
[હાળ : આપવણના સંદેશનો]

ગૃહિણીના સન્માન થતાં જે ધર મહિં
દેવે રમે ત્યાં સમૃદ્ધિ છલકાય જે
વિમળ વાણી સ્નેહ અને છે સંપન્ન્યાં
હેત સદા ત્યાં હૈડામાં ઉભરાય જે
ગૃહિણીના સન્માન થતાં જે ધર મહિં

અંતરના અંધારા વિલાતા વેગથી
હૃદય મંદિરે પ્રસરે પૂર્ણ પ્રકાશ જે
જીવન નવજીવનને ચેતન આશથી
પુલકિત રોમે રોમ સદા ઉલ્લાસ જે
ગૃહિણીના સન્માન થતાં જે ધર મહિં

ગૃહકુંજ ગાજે બાલ તણાં કિલ્કારથી
રસગીત ગાતા પ્રગટે જીવન જ્યોત જે
શુદ્ધ પ્રેમની વાગી રહે બંસી સદા
મીઠડા વચનો પ્રણય મંત્રના સ્તોત્ર જે.
ગૃહિણીના સન્માન થતાં જે ધર મહિં

હવે પછી પ્રકટ થનાર

આપણાં નારીરત્નો
 આપણાં મહાનનો
 આપણી સંસ્થાઓ
 આપણા રાજરાજેન્દ્રો
 કલાપી સમારક ગ્રંથ
 ગૃહલક્ષ્મી
 જામરણ
 ચિંતનપુષ્પો
 પંજરી
 છૂપા આંસુ
 રૂપલેખા
 પ્રણયસાધના
 યુગરેખા
 કાલીબોલી

[આ સિવાય બીજાં કેટલાક પ્રકાશનો
 તૈયાર થતાં જાય છે. ઉપરાંત એક ગૃહ-
 પુસ્તકલેખ માસિક શરૂ કરવામાં આવશે.]

ગુર્જર સાહિત્ય-લાંડાર : લાઠી.

શ્રી વૈદ્યચન્દ્ર ૨. યુક્તના પુસ્તકો

સુરભા :	નવલિકાઓ
મેવાકળી મહત્તા :	ઇતિહાસની વાર્તાઓ
તાતાં તીર :	સામાજિક વાર્તાઓ
યુગ્મન :	બાલમીતો
શરદપૂજિમા :	રાસમીતો
રસનયોત :	કાવ્યો
મૃદલકમીના મર્યા :	ગીતકાવ્યો

卐 હવે પછી 卐

જુપા આંધુ :	નવલકથા
રૂપલેખા :	નવલકથા
ઉલ્લાસ :	હાસ્યકથાઓ
જીવનનવાળા :	વાર્તાઓ
કાલીબોલી :	બાળવાર્તાઓ
વેદનાના સુર :	નવલિકાઓ
પંજરી	કાવ્યસંગ્રહ
શાદીના ગાન :	કાવ્યસંગ્રહ
પ્યારનાં આંધુ :	નાટક
મજબૂત સાધના :	પ્રેમપત્રો

સંપાદનો

સસમાલિકા :	રાસમીતો
જીવનરસ :	નવલિકાઓ
સુમચિત્ર :	લેખો : વાર્તાઓ
ભરિ :	કાવ્યસંગ્રહ

હવે પછી

કલાપી સમારક ગ્રંથ
કલાપીના ચિંતનપુષ્પો

ગુર્જર સાહિત્ય ભંડાર
લાઠી [કાઠિયાવાડ]

